

Kleur bekennen..!

Schoolplan

2023-2027

Feiten, toelichtingen en ambities

VERENIGING
School met de Bijbel - Maartensdijk

Handtekeningen voor akkoord m.b.t. die schoolplan:

Bestuur: _____ (secr) _____ (dat)

Directie: _____ (dir) _____ (dat)

Team: _____ (ib'er) _____ (dat)

MR: _____ (secr) _____ (dat)

Inhoud

0	Handtekeningen m.b.t. dit schoolplan	blz. 2
1	Inleiding.....	blz. 4
2	Even kennismaken (een schoolportret)	blz. 5
3	Identiteit (het Woord van God)	blz. 7
	Identiteit (Belijdenisgeschriften)	blz. 9
	Identiteit (Gidsen).....	blz. 11
3	Geloof in onderwijs (Dr R. Toes)	blz. 13
	Geloof in onderwijs (Alan Turingschool)	blz. 16
	Geloof in onderwijs (Leerstofjaarklas)	blz. 18
4	Kwaliteitsbeleid (naar Marzano c.s.)	blz. 20
	Kwaliteitsbeleid (Expliciete Directe Instructie)	blz. 28
	Kwaliteitsbeleid (basisvaardigheden)	blz. 33
	Kwaliteitsbeleid (visie op (hoog)begaafdheid enz.)	blz. 35
	Kwaliteitsbeleid (nascholing)	Blz. 41
5	Personeelszaken (in relatie met ons onderwijsconcept)	blz. 47
6	Burgerschapsonderwijs	blz. 50
7	Passend Onderwijs (relatie met Berseba)	blz. 52
8	Visie op onze zorg (IB-werk enz. op onze school)	blz. 54
9	(ver)Stand van zaken.....	blz. 60
	<u>Bijlage 1</u> Jaarverslag 2022 (onderwijs)	blz. 67

Inleiding

Schoolplan 2023 - 2027

A = Ambitiesessies

B = Begaafdheden en talenten
B = Begeleidingstrajecten

C = Contextueel aan het werk
C = Concepten ontwikkelen
C = Coaching regelen

D = Dromen dromen
D = Duurzaam beleid
D = Diversiteitsvraagstukken
D = Doelen en speerpunten

E = Expertise-ontwikkeling
E = Enz. Enz. Enz. Enz.

Het is **een feit** dat rondom een nieuwe schoolplanperiode allerlei nascholingsinstituten in de rij staan met hun lijstjes van (eventueel) op te starten activiteiten Uiteraard hangt er een fors prijskaartje aan, maar op zichzelf hoeft dat scholen niet te hinderen om hiervan gebruik te (gaan) maken.

Toelichting: We willen in dit Schoolplan die kant niet opgaan. We willen duidelijk uitspreken waar we staan als school en of we op dat spoor verder willen gaan. Ook dat kan een heel zinvolle en inhoudsvolle ambitie zijn.

Neem dat 'waar we staan' heel breed... We hebben het dan over de identiteit van de school, het onderwijskundig beleid, het pedagogisch klimaat, de relatie met Passend Onderwijs, het personeelsbeleid enz. enz.

Ambitie: Gelet op allerlei zaken (met name ook de directeurswisseling per DV 1 aug. 2023) willen we in dit schoolplan volop ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen / keuzes enz. die in de jaarplannen (doelen en acties) zullen worden meegenomen.

Aan de andere kant moet een ieder die dit Schoolplan leest zich afvragen 'hoeveel gewicht' hij/zij elke uitspraak geeft! Weegt het ons (op het hart) of weegt het ons niet of nauwelijks?! Ook daarin vragen we elkaar om **kleur** te bekennen.

Even kennis maken... (een schoolportret)

Het is **een feit** dat er van onze school prachtige plaatjes zijn te verzamelen... De bloeiende planten in de tuin geven in verschillende jaargetijden kleur en fleur aan onze school... Toch kiezen we voor deze foto omdat we hier de naam van onze school lezen! Dat geeft (laat het ons blijvend wegen...) pas echt kleur en fleur aan onze school.

Toelichting:

Als we nadenken over een paar trekken die bij onze school horen, kunnen we het volgende noemen:

- Onze school is 100 jaar geleden gestart op 1 juni 1923. De startdatum heeft alles te maken met de tijd van de schoolstrijd en (tenslotte) met de gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs. Voor ons zijn de ervaringen en lessen uit die tijd van groot belang. Het laat ons zien hoe belangrijk ouders Bijbels gefundeerd onderwijs vonden voor hun kinderen. Letterlijk 'goed en bloed' hebben zij er voor over gehad!
- Onze school is altijd een éénpitter geweest. We hebben nooit deel uit gemaakt van een groter bestuur dat meerdere scholen 'onder zich' had. Dat betekent niet dat er geen samenwerking is (geweest) met andere besturen en scholen. Dat betekent wel dat we nog steeds overtuigd zijn van de grote voordelen van kleinschaligheid in dit opzicht. Betrokkenheid, snelle besluitvorming, geen vacatures in de bestuursgeledingen enz. zijn veel meer gerelateerd aan een eenpitter. Die winst willen we ook voor de komende schoolplanperiode verzilveren.
- Onze school heeft ook een bestuurlijke geschiedenis. Jarenlang bestond het bestuur uit negen leden, maar dat is teruggebracht naar zeven leden. Er is een dagelijks bestuur van twee leden en een algemeen (toezichthoudend) bestuur van vijf leden. De directeur van de school is geen bestuurder. Bestond het bestuur vroeger uit leden van de Maartensdijkse Dorpskerk, dat is nu niet meer zo. Gelet op de achterban van de circa 140 leden van de schoolvereniging wordt het bestuur nu wat breder samengesteld waarbij we letten op kerkelijke achtergrond en dorpskernen. Wel blijft de (noodzakelijke) binding aan Gods Woord voorop staan in de selectie van mogelijke bestuursleden. Ook letten we (toch iets meer dan vroeger) op bepaalde deskundigheden die van belang zijn voor de kwaliteit van het functioneren binnen het bestuur.

Het bestuur is aangesloten bij de Vereniging Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) te Ridderkerk. Ook zijn we lid van de PO-raad.

- Onze school werkt met een medezeggenschapsraad van 6 leden. Drie ervan zijn ouders, drie ervan zijn personeelsleden. De instemmingsbevoegdheid is bij de start van de MR omgezet in adviesbevoegdheid. In de werkwijze van de MR (agenda- en onderwerpenplanning) is meer afstemming gekomen met datgene wat de bestuurstafel passeert.
- Onze school heeft altijd gestreefd naar goede contacten in de buurt. We worden nog altijd gewaarschuwd als er bijv. een lamp stuk is of als een stuk van het hek beschadigd is enz. De buurt ziet ook niet graag dat het schoolplein een hangplek wordt met allerlei nare omgevingsgevolgen....
- Onze school is opmerkelijk stabiel geweest in het aantal groepen! Al vele jaren heeft de school zonder uitzondering met acht groepen gewerkt. Ook al hebben de leerlingenaantallen in die jaren geschommeld, toch is er nooit reden geweest om van dit stramien af te wijken. Meer leerlingen dan gedacht en meer geld (vooral van overheidswege) dan verwacht hebben ervoor gezorgd dat we nu al meer dan 40 jaar met acht groepen hebben kunnen werken.
- Onze school wordt ook gekenmerkt door een zorgvuldig beleid met betrekking tot huisvesting enz. Van binnen en van buiten ziet de school er dan ook prima verzorgd uit. Er is de laatste jaren veel gebeurd: zonnepanelen / nieuwe, kleinere cv / klimaatsysteem / ledverlichting / gevelaanpak / schaduwdoek boven de zandbak enz. Allerlei bezoekers roemen vaak de goede staat van onderhoud, de netheid, de ordelijkheid en de ruimte van ons schoolgebouw. Dat willen we graag in deze schoolplanperiode zo houden.
- De dagelijkse schoonmaak mogen we daarbij niet vergeten. We hebben dit altijd 'schoolnabij' laten verrichten d.w.z. door schoolschoonmaaksters uit de eigen achterban. Het heeft ons financieel iets meer gekost dan sommige schoonmaakbedrijven 'aanbieden', maar het heeft ons aan de andere kant wel zoveel dagelijkse voldoening gegeven dat we deze situatie graag voortzetten. Daarnaast noemen en roemen we de inzet van tientallen ouders die ons jaarlijks helpen met de 'grote' schoonmaak! Samen werken, zelfs in schoonmaakverband, is ook samenbindend!

Ambitie: We spreken de hoop uit dat bovenstaande trekken de komende schoolplanperiode deel blijven uitmaken van ons schoolportret. Niet elke uitspraak is overigens even wezenlijk. In dat opzicht moeten we ook de nodige nuchterheid betrachten... Gaat onze school bijv. toch naar 7 groepen hoeft dat geen aantasting van ons schoolportret te zijn.

Ook zal er qua bemensing heel wat gebeuren! Een nieuwe directeur start, ervaren collega's stoppen (i.v.m. pensionering) enz. Nieuwe gezichten voor (en in) de klassen! We kunnen niet in de toekomst kijken, maar wel weten we dat er Eén is, Die er boven staat en 'alle ding regeert'!

Psalm 78

1 Een onderwijzing van Asaf. O mijn volk! neem mijn leer ter oren; neigt ulieder oor tot de redenen van mijn mond.
2 Ik zal mijn mond opendoen met spreuken; ik zal verborgenheden overvloediglijk uitstorten, van ouds her;
3 Die wij gehoord hebben en weten ze, en onze vaders ons verteld hebben.
4 Wij zullen het niet verbergen voor hun kinderen, voor het navolgende geslacht, vertellende de loffelijkheden des HEEREN, en Zijn sterkheid, en Zijn wonderen, die Hij gedaan heeft.
5 Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob, en een wet gesteld in Israël; die Hij onze vaders geboden heeft, dat zij ze hun kinderen zouden bekend maken;
6 Opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden; en zouden opstaan, en vertellen ze hun kinderen;
7 En dat zij hun hoop op God zouden stellen, en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren;
8 En dat zij niet zouden worden gelijk hun vaders, een wederhorig en wederspannig geslacht; een geslacht, dat zijn hart niet richtte, en welks geest niet getrouw was met God.

Het is **een feit** dat de eerste acht verzen van Psalm 78 heel vaak naar voren worden gebracht om het ideaal en de opdracht van het christelijk / reformatorisch onderwijs voor het voetlicht te brengen.

Toelichting: Onze school heeft een inhoudsvolle naam: 'School met de Bijbel'. Als we terugkijken en allerlei momenten in het bestuurs- en schoolleven terugroepen in onze herinnering zien we dat deze psalm ook vaak werd genoemd en dat terecht. Ga aan de hand van bovenstaande verzen de volgende zaken maar na:

- Vers 1: Wat een drang, wat een gloed en betrokkenheid spreken uit deze woorden. Als we (net als Asaf) gedreven door Gods Geest de inhoud van het christelijk onderwijs onder de aandacht van ouders, kinderen en anderen willen brengen, spreken we niet vrijblijvend over die opdracht en inhoud! Ook blijkt wel dat er harten en oren geneigd (gebogen) moeten worden om dat onderwijs blijvend te waarderen. Dat is geen vanzelfsprekende zaak.
- Vers 2: Ons spreken is niet zomaar 'verheven' tot het niveau van spreuken spreken.... Ons hart is niet zomaar 'een fontein die overvloediglijk kostbare verborgenheden' uitstort. Studie, inzet, gebed en Gods genade kunnen bij dat alles niet worden gemist.
- Vers 3: Christelijk onderwijs is niet van vandaag of gisteren. Maar wat geldt van Christus (Die gisteren en heden Dezelfde is, ja tot in eeuwigheid) geldt ook van het christelijk onderwijs. Voor verleden, heden en toekomst was, is en blijft het van uitnemend belang. En dat voor dit en het toekomstige leven.
- Vers 4: Christelijk onderwijs roept zo graag de kinderen erbij! Het wil hen de lof van de HEERE God, Zijn Zoon en Zijn Geest duidelijk maken. De grondtaal vermeldt het woord 'lof' in het meervoud. Dat kennen wij niet zo in onze taal, maar hierboven lezen we toch een poging: de loffelijkheden des HEEREN. Het wijst ons op de heerlijkheid van God in Zijn Woord en Zijn

daden (en niet in het minst in Zijn Zoon als Borg en Zaligmaker). Die heerlijkheid is niet in woorden te vangen, zo groot en zo onmetelijk!

- Vers 5: God werkt vaak in de lijn van de geslachten! Zijn verbond (denk in dat kader ook aan het sacrament van de heilige doop) mag volop onze aandacht en waardering hebben. Let erop dat hier met name Gods Wet (denk ook breder aan Gods Woord in het algemeen) wordt genoemd als inhoud van het over te dragen onderwijs.
- Vers 6: Laten dan die duizenden Bijbelse vertellingen (!) door ons niet vergeten worden.... En de uitleg bij psalmverzen enz. enz. Wat een Bron is de Bijbel! Ook met de opdracht om DAT ALLES door te mogen geven aan de volgende geslachten!
- Vers 7: Christelijk onderwijs is doelgericht. We mogen niet berusten in de kennis van 'namen en feiten'. Maar het gaat om veel meer: opdat kinderen hun hoop op God (in Christus) leren stellen! Al gaat dit wel onze kracht te boven, maar niet ons gebed! Elke schooldag wordt daarom niet voor niets begonnen en beëindigd met gebed.
Ook wordt hier aandacht gevraagd voor Gods daden! Wat een ruim veld opent zich hier voor het onderwijs in bijv. geschiedenis, kerk- en zendingsverhalen enz. Christelijk onderwijs heeft oog voor de schepping en haar Schepper en weet ook van de talloze bedreigingen op dat vlak (klimaatcrisis, uitsterving van planten en dieren) enz.
- Vers 8: Christelijk onderwijs ontkent de realiteit van zonde en besmetting niet. Die gaat ons als leerkrachten niet voorbij! Christelijk onderwijs wil daarom afwijzen van zichzelf en heenwijzen naar God.
Het gaat bij het christelijk onderwijs om (veel) meer dan protocollen, woorden en documenten! Het gaat om de richting van ons hart (!), onze geest (!). Het gaat erom dat we 'daders' van het Woord zijn en (niet alleen) 'hoorders'.

Ambitie: Juist in dit jaar 2023 is het 100-jarig bestaan van onze school een realiteit. Die eeuwenoude woorden van hierboven motiveerden niet alleen ons voorgeslacht tot het stichten van een School met de Bijbel in Maartensdijk. Het ging niet vanzelf. Tussen de eerste vergadering van het Schoolbestuur (in 1909) en de uiteindelijke start van de school (in 1923) liggen niet voor niets 14 jaar! Toch wensen we ook nu nog te blijven bij de inhoud en opdracht van Psalm 78. Die opdracht is immers ook zo nodig, motiverend en inspirerend in alle eeuwen. Dus zeker voor de periode van ons nieuwe schoolplan!

Belijdenisgeschriften

Heidelbergse Catechismus: vraag en antwoord 1

Wat is uw enige troost, beide in het leven en sterven?

Dat ik met lichaam en ziel,
beide in het leven en sterven,
niet mijn (= niet van mijzelf)
maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben,
Die met Zijn dierbaar bloed
voor al mijn zonden volkomenlijk betaald
en mij uit alle heerschappij des duivels verlost heeft,
en alzo bewaart,
dat zonder de wil van mijn hemelse Vader
geen haar van mijn hoofd vallen kan;
ja ook, dat mij alle ding
tot mijn zaligheid dienen moet,
waarom Hij mij ook door Zijn Heilige Geest
van het eeuwige leven verzekert,
en Hem voortaan te leven
van harte (ge)willig en bereid maakt.

Nederlandse Geloofsbelijdenis: artikel 1

Dat er een enig God is

Wij geloven allen met het hart
en belijden met de mond,
dat er is een enig en eenvoudig geestelijk Wezen,
hetwelk wij God noemen:
eeuwig, onbegrijpelijk, onzienlijk,
onveranderlijk, oneindig, almachtig;
volkomen wijs, rechtvaardig, goed,
en een zeer overvloedige Fontein van alle goed.

Dordtse Leerregels: artikelen 1 en 2

Artikelen 1 en 2

Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben
en des vloeks en eeuwige doods zijn schuldig geworden,
zo zou God niemand ongelijk hebben gedaan, indien Hij het ganse menselijk
geslacht in de zonden en vervloeking had willen laten
en om de zonde verdoemen,
volgens deze uitspraken van de apostel: De gehele wereld is voor God
verdoemelijk. Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods (Rom.
3:19,23). En: De bezoldiging der zonde is de dood (Rom 6:23).

Maar hierin is de liefde Gods geopenbaard dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de
wereld gezonden heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar
het eeuwige leven hebben (1 Joh. 4:9 / Joh. 3:16).

Het is **een feit** dat deze drie formulieren van enigheid (naast andere, kortere geloofsbelijdenissen) vaak worden genoemd bij allerlei zaken die te maken hebben met het christelijk onderwijs. In de statuten, in identiteitsprofielen, in personeelsadvertenties enz. kom je deze formulieren tegen.

Toelichting: De Bijbel is niet gering van omvang. Het aantal bladzijden (vaak in twee kolommen in een kleine letter) beslaat vaak zo'n 1400 tot 2000 pagina's. Het is als een geweldige goudmijn, waaruit heel wat valt op te delven. Maar wat zijn nu de echte goudklompen die daarin te vinden zijn, ook anno 2023? In dat licht zijn de belijdenisgeschriften onze schatkamers die de schatten tonen, gevonden in het Woord van God.

Het is niet voor niets dat we uitgaven gebruiken van deze belijdenisgeschriften waarin talloze tekstverwijzingen staan. Het is goed om rekenschap af te leggen van het feit waarom we bepaalde zaken belijden (die de mens bepaald niet strelen en hem wijzen op het feit dat hij of zij voor zijn redding niet op zichzelf maar op een Ander, namelijk Jezus Christus, is aangewezen...).

Deze gevonden schatten delen we graag met onze leerlingen en hun ouders. Vandaar dat we ook een identiteitsverklaring en een identiteitsprofiel hebben om helder te zijn over de kernen van het 'hoe en wat' van het Bijbelse genormeerde onderwijs. Voor wat betreft deze zaken verwijzen we hierbij naar onze Schoolgids.

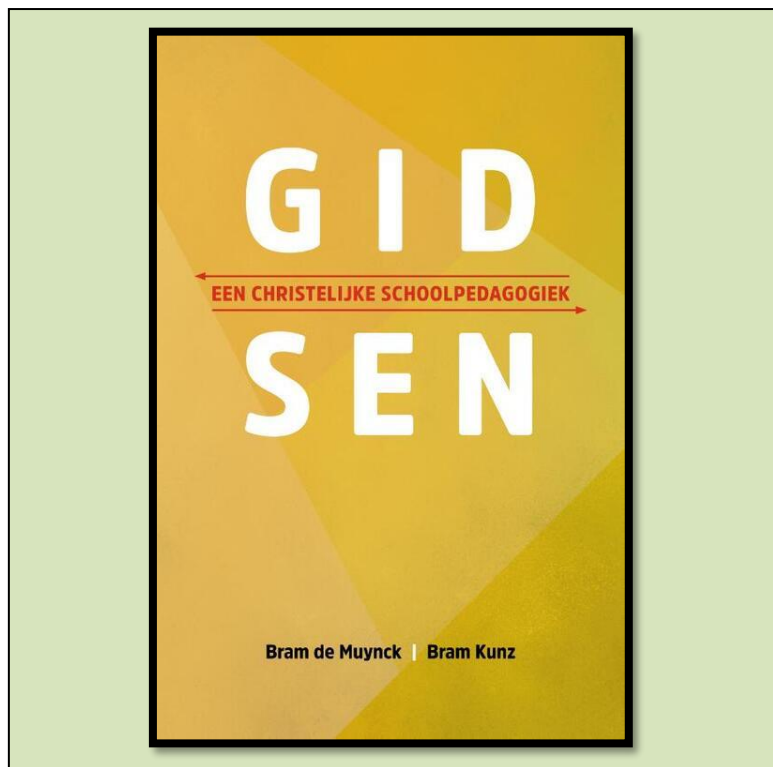
Ambitie: In de schoolplanperiode 2023-2027 wensen we van harte te blijven bij het hierboven vermelde feit en toelichting. Sterker nog: Wie artikel drie leest van onze schoolvereniging (opgesteld in 1909) komt daarin een nationale (ja mondiale) wens / norm tegen. Die luidt als volgt: *'Haar beginsel is dat de volksopvoeding en het volksonderwijs geheel in overeenstemming moet zijn met den door den Bijbel geopenbaarden wil van God.'*

Eens schreef een jonge man over een meisje van 13 jaar het volgende op: 'Men zegt dat er in New Haven een jonge vrouw is (zo schreef hij over dat meisje van 13 jaar...), die geliefd is door dat Grote Wezen Dat de wereld gemaakt heeft en regeert. Er zijn bepaalde tijden wanneer dit Grote Wezen (hij bedoelt God in Christus) op de één of andere onzichtbare manier tot haar komt en haar geest vervult met een buitengewoon zoet genoeg. En dat zij zich om bijna niets bekommert, behalve over Hem te mediteren. Ze verwacht ook na een tijdje te komen waar Hij is om uit de wereld te worden opgewekt en in de hemel te worden opgenomen. Zij is namelijk verzekerd dat Hij haar te liefheeft om haar altijd op een afstand van Hem te laten blijven. Daar zal zij bij Hem wonen en voor altijd in vervoering worden gebracht door Zijn liefde en welbehagen. Daarom, als u de gehele wereld aan haar voorstelt, met de rijkste van zijn schatten negeert zij die en geeft er niet om ...'

Briefje van Jonathan Edwards, geciteerd door zijn biograaf Iain Murray in 'Jonathan Edwards-biografie'

Wat een zegen als dat ook geschreven kan worden anno 2023 over een jongen / meisje op de School met de Bijbel te Maartensdijk. Dat het onderwijs daarbij geen sta in de weg was, maar een poort om tot deze rijkdommen te komen!

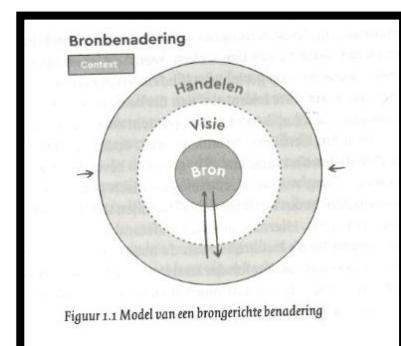
Identiteit (Gidsen)

Het is **een feit** dat dit (in 2021) verschenen boek breed de aandacht heeft getrokken, zeker bij hen die betrokken zijn bij het christelijk / reformatorisch onderwijs. Een christelijke schoolpedagogiek schrijf je niet 'zomaar'....

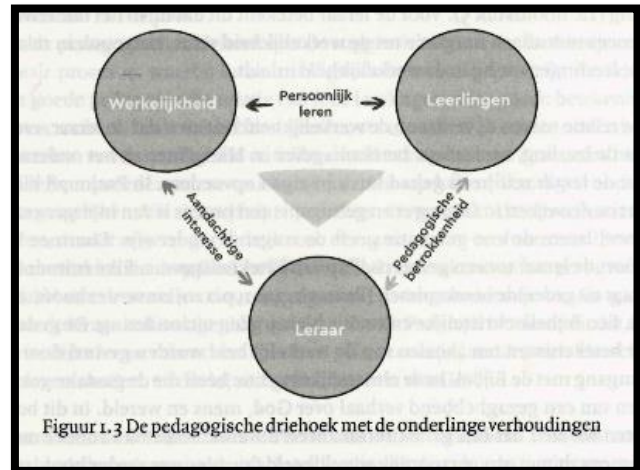
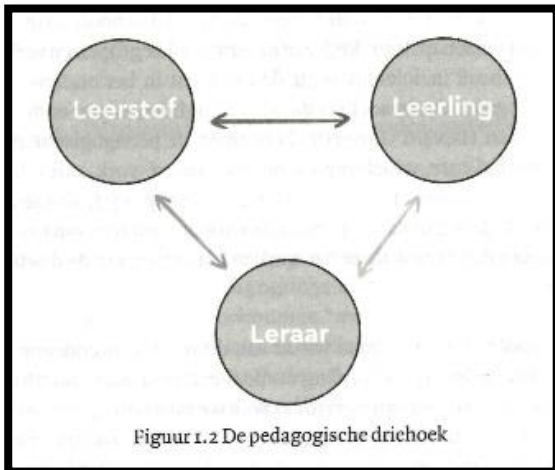
Toelichting: Ook in onze personeelsvergaderingen (o.a. van 8 febr. 2022) hebben we één en andermaal bij bepaalde inhoud van dit boek stilgestaan. De titel trok ook onze aandacht. Hoe lees je die? Waaraan denk je? Goed om dan de toelichting van de schrijvers zelf te lezen: *'De titel is programmatisch: hij laat zien hoe leraarschap in deze tijd volgens ons gestalte moet krijgen. Gidsen is een zelfstandig naamwoord: het zet de leraar centraal. In dit boek zeggen wij dat de leraar een opdracht heeft, waardoor hij zich geroepen weet in een lange christelijke traditie te werken. Maar gidsen is ook een werkwoord. De christelijke invulling van het leraarschap komt tot uiting in het handelen. Leraarschap moet, zo stellen wij in dit boek, een belichaamde praktijk worden.'*

Ambitie: Ook in de schoolplanperiode 2023-2027 moge het leerkracht-zijn gestalte krijgen als 'zelfstandig naamwoord' (de leerkracht centraal) en als 'werkwoord' (het leraarschap als belichaamde praktijk). Wil dat zeggen dat elke school / leerkracht op hetzelfde uitkomt bij het hanteren van dezelfde Bron (=de Bijbel)? Nee, dat is niet zo. Wie de illustratie hiernaast bestudeert, zal dat moeten toegeven. Tussen de Bron en het (dagelijks) handelen op school / de uitwerking in de praktijk zit ook een ring van visievorming enz. Goed om ons bij de voortduur daarvan bewust te zijn! Die pijltjes links en rechts staan er ook niet voor niets: er zijn ook allerlei invloeden van buitenaf!

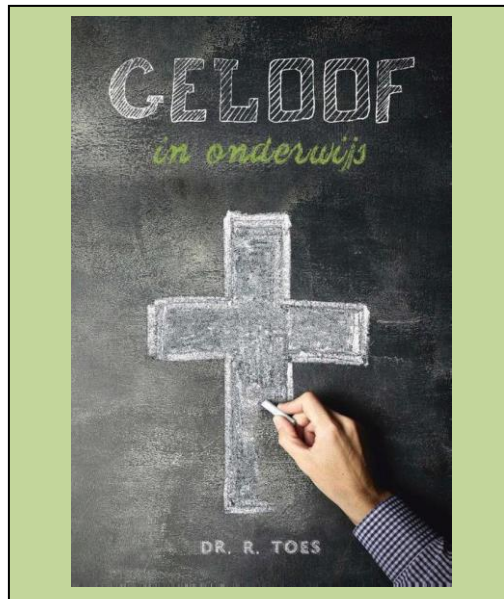

De twee illustraties (uit het boek Gidsen) hieronder zijn ook voor de komende schoolplanperiode van groot belang! Wel vinden de schrijvers dat het begrip **Leerstof** wat beperkt is. Ze hanteren daarom liever de term '**Werkelijkheid**' om zo het begrip 'Leerstof' beter te duiden. Maar omgekeerd mag je het o.i. ook wel lezen!

Mooi als er de komende schoolplanperiode steeds weer momenten zijn om in dit verband een bekende uitspraak van Prof. Dr. W. ter Horst te overwegen: *'De grote lijn wordt bepaald door het antwoord dat ik altijd geef op de vraag: "Wat zijn de belangrijkste eigenschappen van een goede leerkracht?" Hart voor de leerlingen en hart voor de leerstof. Wie beide heeft, kan al het andere aanleren en dan is er voor mij geen mooier beroep denkbaar.'* (ontleend aan: 'Onderwijzen is opvoeden')

Geloof in onderwijs (Dr. R. Toes)

Het is **een feit** dat dr. R. Toes met zijn publicatie 'Geloof in onderwijs' het christelijk / reformatorisch onderwijs een grote dienst heeft bewezen. Wel moet gezegd worden dat zijn stellingname m.b.t. de titel niet die aandacht heeft gekregen die nodig is om voor dwaalsporen te behoeden...!

Toelichting: Op verschillende momenten en manieren hebben we op onze school aandacht aan deze publicatie gegeven. Het is goed hier nogmaals enkele kernuitspraken de revue te laten passeren:

Het unieke karakter van het onderwijzen:

- Onderwijzen is altijd onderwijzen aan leerlingen die niet of minder weten.... Bij het leren op school is de kennis van hen die onderwijzen even cruciaal als het gebrek aan kennis van hen die moeten leren.
- De opgedane kennis (voor een onderwijzer opgedaan door onder meer een grondige studie) en (levens)wijsheid is van belang om doorgegeven te worden.
- Het onderwijzen van de jongere door de oudere in de erfenis der eeuwen is in al zijn eenvoud het unieke karakter van het onderwijs. Dat onderwijzen moeten we niet laten wegdrücken door alles wat de maatschappij van het onderwijs wil.
- Kenmerkend voor onderwijs is dat het planmatig en gestructureerd gebeurt, aan de hand van vakken of disciplines.
- Opgedane kennis en ervaring kunnen pas doordringen en rijpen tijdens momenten van rust. Echte kennis vraagt om reflectie en bezinning, om ontspanning. Het echte leren (*niet alleen van een beroep, maar ook op een basisschool zo voegen we er aan toe*) vraagt tijd, discipline, herhalen. Het vraagt om rust en regelmaat. Het vraagt om de mogelijkheid om geconcentreerd te oefenen of te lezen, weg van de digitale onrust, weg van een doorgeslagen behoefte om te toetsen en te meten, weg van alles wat de samenleving op het bord van het onderwijs schuift.
- Het is tijd voor meer rust en bezinning in het onderwijs. Meer focus op waartoe het onderwijs echt dient... Naar mijn oordeel (aldus dr. Toes) moeten we veel eerder het

onderwijzen opnieuw uitvinden, terug naar het lesgeven, het onderwijzen. In alle rust en ontspanning, uiteraard ook met aandacht voor het individuele kind.

- Het moderne onderwijs is erbij gebaat om meer rust en ontspanning te creëren. Daarom lezen we hier ook een oproep om meer aandacht te geven aan zaken die de werkelijke scholé (= vorming v/h kind) zou kunnen bevorderen: lezen en vertellen. (..) Ik geloof echter wel dat met deze twee zaken zeer belangrijke kernen van goed onderwijs worden opgepakt. Het zijn van oudsher veruit de belangrijkste vormende elementen in het onderwijs.

Onderwijs gebeurt door de onvervangbare onderwijzer

- Die oude meester Stolk en zijn verhaal...! Hij nam ons mee naar oneindige verten, naar verre landen, naar vreselijke veldslagen, naar de wonderen der natuur. Ik weet zeker (aldus Toes) dat daar ooit mijn besluit is gevallen om het onderwijs in te gaan....
- Het belang van de onderwijzer kunnen we moeilijk overschatten... Let er wel op dat die onderwijzer overigens ook niet van alle individuele kinderen gelijkelijk het unieke belang kan behartigen... Hij zal zich ook met het collectief (de groep als geheel) moeten bemoeien. Sterker nog dat is juist vormend voor het individuele kind...
- Niet de leerling moet centraal staan in het onderwijs, maar de overdracht van onderwijsinhoud, waarbij de pedagogische relatie (tussen onderwijzer en leerling) onmisbaar is. En hierbij is de rol van de onderwijzer van eminent belang. In het klaslokaal moet de onderwijzer de stof tot leven kunnen brengen. Voor alle stof geldt dat een onderwijzer die dichtbij moet brengen en daarmee absoluut het verschil kan maken.
- Grondige studie en voorbereiding is noodzakelijk en het afzwakken daarvan is in feite onverschilligheid voor de leerlingen...

Effecten van individualisering

- De Engelse hoogleraar Michael Young bekritiseert in zijn *'Bringing Knowledge back in'* het idee van 'de leerling centraal'. Volgens Young is het een onzinnige gedachte dat leerlingen die nog geen intellectuele bronnen tot hun beschikking hebben, zelf zouden kunnen bepalen wat ze leren.... Leerlingen raken gedemotiveerd wanneer ze bijna alles zelf moeten uitzoeken, met nauwelijks enige uitleg van de docent.
- Als we werkelijk nóg meer aandacht willen voor het individuele kind en nóg meer maatwerk willen organiseren, zal allereerst de onderwijsbegroting verviervoudigd moeten worden.
- Veel recente onderwijsvernieuwingen hebben duidelijk ingestoken op het bedienen van de individuele leerling. (..) Een recent voorbeeld is de reactie die in het onderwijsveld gegeven werd op de door de inspectie geconstateerde gestage teruggang en neerwaartse spiraal van de kwaliteit van het funderend onderwijs (basis- en voortgezet onderwijs). De meest dominante reactie hierop is dat het onderwijs nog te weinig doet aan het bedienen van de individuele leerling, bijv. door onderwijs op maat.... De notie dat deze individualisering en het achterblijven van onderwijzen (in de zin van opdracht en overdracht) weleens oorzaken zouden kunnen zijn van de kwalitatieve achteruitgang is een weinig gehoord geluid.
- Zoveel mogelijk maatwerk! Hoe populair is dat idee niet? Vooral onder onderwijskundigen. Er is wetenschappelijk ondubbelzinnige evidentie (bewijs) dat het juist die leerkrachten zijn die zwakke resultaten boeken bij hun leerlingen, die deze visie koesteren en in praktijk brengen. Dat is niet zo verwonderlijk: als differentiatie verder gaat dan ervoor zorgen dat zoveel mogelijk leerlingen de gemeenschappelijke doelen halen, wordt onderwijs op maat algauw onderwijs onder de maat. Dan is de neiging immers sterk om ook de doelen te gaan

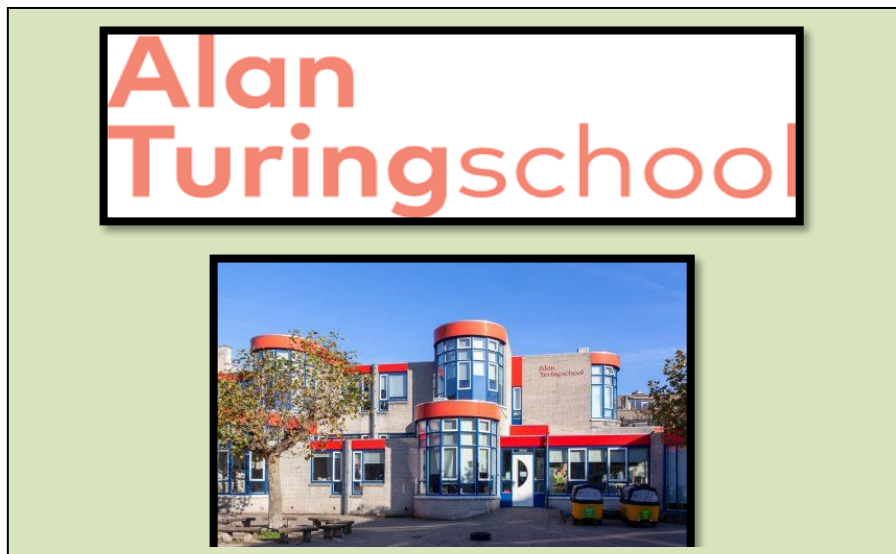
afstemmen op (de zwakte van) de leerling. Een meer ingrijpende verandering heeft er zich sinds decennia in het onderwijs niet voorgedaan en waarschijnlijk met desastreuze gevolgen.

Ambitie: Er worden wat plannen geopperd! Er worden wat wegen gewezen! Hoe nodig (ook voor de komende schoolplanperiode) om dan even een pas op de plaats te maken en de voorgaande kernuitspraken nog even rustig te overdenken voordat we echt van richting veranderen.

Prof. Arie van den Beukel schreef eens een boek met een opmerkelijke titel *'De dingen hebben hun geheim'*... en dan gaat het nog wel over natuurkundige verschijnselen enz.! Die zijn toch wel meetbaar en helemaal in kaart te brengen? Nee, dus! Dan hebben we nog veel meer recht om vast te stellen dat het echte onderwijzen nog grotere geheimen kent! Het is onze ambitie om ons dit geheim niet te laten ontfutselen door talloze onderwijskundigen die (helaas) dit geheim niet kennen en daarom niet respecteren.

Het is (gelet op het bovenstaande) voor ons een uitgangspunt in ons onderwijskundig beleid om voor elke groep een eigen leerkracht te hebben. Bij alle tekorten, wat betreft het onderwijzend personeel en de oplossingen die daarbij bedacht worden, streven wij wel naar die combi: leerkracht / onderwijzer in een eigen groep!

Geloof in onderwijs (Alan Turingschool)

Het is **een feit** dat de Alan Turingschool de laatste jaren een heel bekende school is geworden. In talloze onderwijspublicaties, krantenartikelen heeft deze school met haar opzienbarende resultaten een 'gezicht' gekregen. In dat opzicht behoeven we niet te 'gluren bij deze burens'.

Toelichting: In het coronatijdperk, toen we ook niet 'face to face' konden vergaderen, deelden we de kernpunten van deze school met ons team. We lazen deze uitspraken en eerlijk is eerlijk: meestal waren ze helemaal 'in lijn' met wat wij dagelijks praktiseren op onze eigen school!

"De Alan Turingschool (Amsterdam) staat nog wel eens in de schijnwerpers m.b.t. 'goed onderwijs'. De school is vernoemd naar de Britse wiskundige en codekraker Alan Turing. Dat was een breed ontwikkelde, zeer originele denker. Hij was ook een kei in samenwerken....

De school krijgt veel bezoek van buitenaf... De IB'er / psycholoog Hugo Rijken vertelt het één en ander over de school:

- *De school, die nog maar 5 jaar bestaat is erg 'op orde'. Er heerst zoals ze vroeger zeiden 'rust, reinheid en regelmaat'.*
- *Het basisidee is dat de leraar / leerkracht hier centraal staat en alle ruimte krijgt om goed onderwijs te geven.*
- *We focussen erg op de basisvaardigheden taal en rekenen. Best wel traditioneel dus, maar we geven ook taal- en rekenlessen rond rijk gevulde thema's waarin we aansluiten bij de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen van vandaag en morgen. Dan kun je denken aan vaardigheden als 'logica, abstract denken, nieuwsgierig denken en robotica.'*
- *We besteden elke dag veel aandacht aan het lees-, taal- en rekenonderwijs. In elke klas zijn dan ook boeken aanwezig. We zijn intens met het leesproces bezig. En gebruiken EDI (expliciete directe instructie) voor de rekenlessen.*
- *Streefdoel: 85% scoort op 2F / 1S (de hogere referentieniveaus), wat betreft lezen, taal en rekenen.*
- *We houden de werkdruk van de onderwijzers hier zo laag mogelijk. Allerlei taken die niet te maken met het werken in de klas, hoeven ze niet te doen. Ze moeten hun vakmanschap zo goed mogelijk inzetten IN HUN EIGEN GROEP.*

- *Werkdruk verminderen is voor ons vooral ook een kwestie van leraren ontlasten van allerlei gedoe.*
- *We vergaderen hier hooguit maar 6x per jaar. En of dat scheelt voor de werkdruk!*
- *We werken wel met kwaliteitskaarten (momenteel zijn dat er zo'n 50). Dan weet elke leerkracht wat er voor een leerstofonderdeel aan doelen, middelen, aanpakken mogelijk zijn en wat een goede weg is (we zijn het daarover eens op school) om daar te komen.*
- *We hebben lang niet zoveel oudergesprekken als ik op andere scholen waar ik gewerkt heb, gewend was...*
- *We proberen brandjes te voorkomen in plaats van ze de hele dag te moeten blussen.*
- *We krijgen veel bezoek en leerkrachten laten ons weten dat ze het waarderen dat we zoveel aandacht besteden aan de basisvaardigheden.*
- *Ouders zien dat er een prettige sfeer is op school, een rustig leerklimaat. En dat hun kinderen het naar hun zin hebben op onze school. Dat scheelt een jas, wat betreft contact school / ouders.*
- *We blijven hameren op het feit dat de KERNTAAK van onze leraren is om GOED LES te kunnen geven."*

Ambitie: Bovengenoemde aanpak heeft de Alan Turingschool geen windeieren gelegd. Ook onze school mag voor de dag komen met haar resultaten en die resultaten hebben inderdaad alles te maken met wat hierboven staat verwoord. Ook de 'overlap' met de kernzaken die dr. R. Toes verwoordde in het hoofdstuk hiervoor is opvallend!

Gelet op al deze positieve punten is de conclusie niet vreemd: 'Ga door op dit spoor!'

Geloof in onderwijs (leerstofjaarklas)

Groep 3 – woensdag 15 febr. 2023

08:45 - 09:00	taal/lezen	ontv. gr. Martine
09:00 - 09:30	Bijbelse Geschiedenis	Luk. 19: 1-10 Zachëus
09:30 - 10:30	Rekenen en wiskunde	Blok 7 les 8
10:30 - 10:45	Pauze	
10:45 - 12:00	taal/lezen	Th.6, wk 3 les 8 en 9, start les 10
12:00 - 12:30	Schrijven	blz 34-35 krab

Groep 6 – vrijdag 10 febr. 2023

08:45 - 09:15	Bijbelse Geschiedenis	KG Petrus Datheen (slot) / Geb. Hamayun (slot)
09:15 - 10:30	Rekenen en wiskunde	pluspunt blok 6, week 2, les 10
10:30 - 10:45	Pauze	
10:45 - 12:00	taal/lezen	spelling, thema 5, week 4, zinnendictee
13:15 - 13:30	Sociaal emotionele vorming	Kinderen en hun soc. tal. (Ergens tegenop zien)
13:30 - 14:00	taal/lezen	taalactief, thema 5, week 4 les 20 Nieuwsbegrip - les aardbevingen (lezen + maken)
14:00 - 14:45	geschiedenis	PP Kloosters (plussen en minnen)
14:45 - 15:30	Expressie: tekenen/ handv.	Ballon (vervolg)

Het is **een feit** dat wij al jarenlang op de wijze als hierboven vermeld staat onze schooldag plannen en vervolgens uitvoeren. Dit is één van de bewijzen dat wij werken volgens het onderwijsmodel van de leerstofjaarklas.

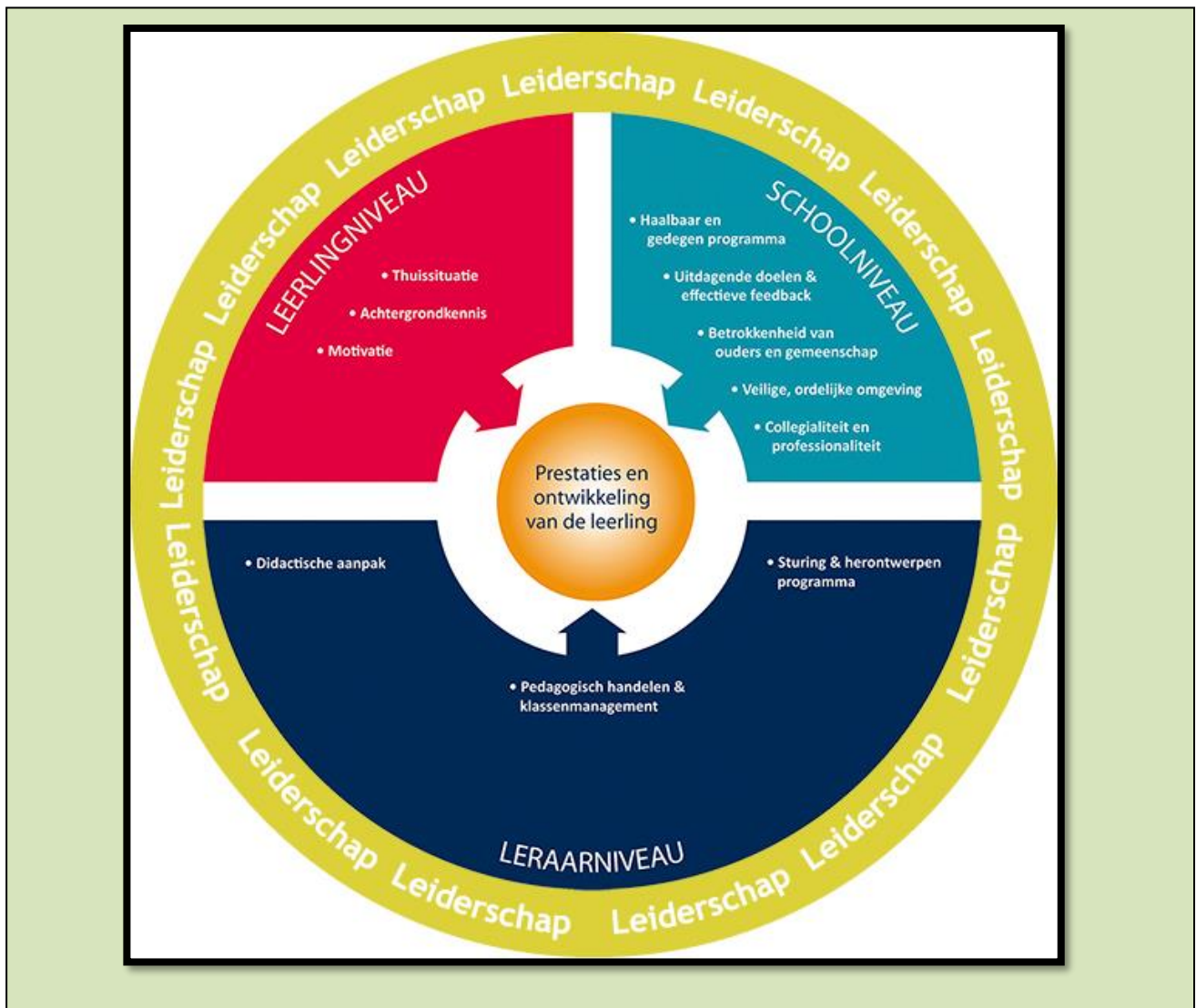
Toelichting: Heel veel zaken horen voor ons bij deze leerstofjaarklasindeling. Laten we dit eens proberen duidelijk te maken:

- Leerlingen van dezelfde leeftijd zitten in principe in dezelfde groep. Wel kunnen leerlingen bij ons blijven zitten of (bij hoge uitzondering) een groep overslaan.
- Uiteraard hebben we hierbij oog voor de individuele leerlingen, soms wordt dat zelfs in het dagrooster zichtbaar!
- Het verhaal en het (voor)lezen kunnen we bij binnen dit model heel goed een plaats geven.
- We zien hoe alle leerlingen in een groep op een bepaald moment met dezelfde taken bezig zijn! We kunnen niet elke leerling 'op eigen niveau' bezig laten zijn. Dat is voor de leerkracht niet te behappen en voor de leerling soms ook een veel te eenzame exercitie
- We leren hieruit ook dat de leerkracht (letterlijk) tijd heeft en neemt om instructie te geven bij de uitleg van de te maken taken! Wel differentieert hij in de intensiteit en lengte van zijn/haar instructie. Die instructie kan voor kinderen die snel van begrip zijn kort zijn en voor zwakkere kinderen zijn die momenten langer. Vervolgens kunnen we snoeien in de hoeveelheid verwerkingsoefeningen...
- We kiezen bij het groeperen van onze leerlingen niet voor het homogeen groeperen (dat wil zeggen dat leerlingen van eenzelfde niveau bij elkaar zitten).
- Bij hoge uitzondering koppelen we leerlingen los van de methodische voortgang, al is het soms wel met een minimumlijn. Maar het helemaal loskoppelen van een leerling van de methodische leergang heeft ook grote nadelen. Daarom is zo'n ingreep zeker geen uitgangspunt in ons onderwijskundig beleid.

- De klassendeur gaat ook niet 10x open in een schooldag om leerlingen apart te gaan bijwerken enz. Soms is dit wel nodig (denk aan leerlingen die extra oefening en begeleiding nodig hebben om het technisch lezen onder de knie te krijgen), maar de leerkracht is en blijft de 'kartrekker' in zijn of haar groep m.b.t. alle leerlingen. De ring van onderwijsassistenten enz. houden we dan ook bewust aan de 'magere' kant.
- Klassikaal lesgeven? Hoe vaak wordt inderdaad het vraagteken gezet. Soms wordt door bepaalde onderwijsgoeroes dit klassikaal lesgeven bij het 'oud vuil' gezet. Maar er zijn gelukkig ook tegengeluiden. Die willen dat we een uitroepteken zetten, dus: Klassikaal lesgeven! Ja, laat dat vooral niet na! De vormende waarde van het 'gezamenlijk door een leerproces heengaan, wordt nogal eens onderschat (...) Laten we vertrouwen op de onderwijzer voor de groep of op de docent voor de klas.'

Ambitie: In onze personeelsvergadering (4 oktober 2023) is ons standpunt opnieuw verwoord: 'Van dit leerstofjaarklassenmodel willen we niet af, zelfs niet als we groepen samen moeten voegen.' Dit standpunt zal dus volop meewegen in de nieuwe schoolplanperiode.

Kwaliteitsbeleid (naar Marzano c.s.)

Het is **een opmerkelijk feit** dat we al jarenlang bovenstaande illustratie in onze Schoolplannen hebben staan. Dit model heeft voor onze school overduidelijk zijn bestaansrecht bewezen. Het is daarom niet voor niets dat we dit hoofdstuk inzetten met een extra grote afbeelding van 'dit kwaliteitslogo'.

Toelichting: In het verleden hebben we kennis genomen van heel veel kwaliteitsmodellen. Hoe snel werkten die modellen niet vervreemdend voor ons als we ze probeerden te leggen naast onze onderwijspraktijk. Maar met de bevindingen van dr. Robert J. Marzano konden we wel uit de voeten en dat is zo gebleven tot op de dag van vandaag.

De bevindingen van prof. Robert J. Marzano geven ons namelijk de slagaders voor / van het beleid aan. Hij ontdekte na een meta-analyse van 35 jaar onderwijsresearch dat er maar elf factoren echt van betekenis zijn voor de kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

- De vijf factoren op *schoolniveau* zijn **in volgorde van belangrijkheid** de volgende:
 - Zorg voor een haalbaar en een gedegen programma
 - Let op uitdagende doelen en effectieve feedback
 - Stimuleer de betrokkenheid van de ouders

- Een veilige en ordelijke omgeving is een must
- Moedig collegialiteit en professionaliteit van de leerkrachten aan
- De drie factoren op *leerkrachtniveau* zijn van essentiële betekenis. Bedenk dat (gemiddeld) twee derde deel van onderwijsverbetering op dit niveau wordt gerealiseerd.
 - Een effectieve didactische aanpak
 - Klassenmanagement
 - Professioneel kunnen omgaan met leerstof (Marzano noemt dit het 'herontwerpen van het programma') ook ten behoeve van zwakke en begaafde leerlingen
- Drie factoren op *leerlingniveau* (van belang voor onderwijsverbetering) zijn:
 - Wat is de thuissituatie?
 - Welke achtergrondkennis heeft deze leerling?
 - Hoe staat het met de motivatie van deze leerling?

We hebben in een vorige schoolplanperiode (gelet op onze leerlingpopulatie) gekozen voor een meer concrete invulling van deze elf factoren. Gebruikte bronnen hierbij:

- Onderzoek van de inspectie naar de factoren die er toe doen om van een sterke basisschool te mogen spreken. (zie o.a. de publicatie 'De sterke basisschool')
- Onderzoek van dr. Kees Vernooy c.s. m.b.t. de 'excellente scholen'.

We zijn (nog steeds) aan te spreken op de volgende concretisering!

Uitspraken Vernooy c.s. en inspectie in relatie tot de Marzano-factoren:	Met betrekking tot onze school kunnen we dan denken aan praktijken als:
De vijf factoren op schoolniveau in volgorde van belangrijkheid	
1 Zorg voor een haalbaar en gedegen programma	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) hebben een samenhangend curriculum, dat dekkend is voor de kerndoelen (met name w.b. taal en lezen; rekenen en wiskunde) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Wij kiezen er daarom voor om gedegen methodieken aan te schaffen en niet zelf allerlei leerlijnen enz. te ontwerpen. We weten dat onze methodieken aan de kerndoelen voldoen op enkele principiële punten na (die te maken hebben met onze identiteit).</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) bieden aan alle leerlingen de leerstof aan tot en met het niveau van groep 8. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Wij kiezen er voor om alle leerlingen inderdaad mee te nemen in de methodische leergangen tot en met het niveau van groep 8. Soms lukt dit voor bepaalde leerstofonderdelen (bijv. rekenen en wiskunde) bij hoge uitzondering niet. Meestal houden we de leerlingen toch (al is het met een minimumprogramma) binnen de kaders van onze methodelessen.</i>

<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) leggen de prioriteit bij het lees- en taalonderwijs. Goed kunnen lezen is immers de basis van goede leerlingresultaten. Bij een lage leesvaardigheid zullen ook de resultaten bij andere vakken laag zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Al jaren zijn wij een school met een sterke spits richting het (technisch en begrijpend) leesonderwijs. We hebben niet voor niets een leescoördinator en een leeskliniek. Denk ook aan de extra tijd die we voor de verwerving van het leesproces reserveren.... Daarnaast werken we al meer jaren samen met ervaren vrijwilligsters op dit terrein (twee dagdelen in de week wordt er zo hulp geboden).</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) zorgen ook voor het onderhouden van de basisvaardigheden in de midden- en bovenbouw. Daarnaast zijn ze overtuigd van een goede (talige) aanpak in de onderbouw. Deze scholen besteden meer tijd dan gemiddeld aan taal en lezen: <ul style="list-style-type: none"> • (meer dan 13 ½ uur tegen 10 uur gemiddeld in de groepen 0 – 2; • meer dan 11 uur in de groepen 3 t/m 8; tegen 9 uur gemiddeld) Deze scholen zijn aan te spreken op de volgende stellingen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Preventie gaat boven remediëren. ○ Interventies bij jonge kinderen zijn effectiever dan bij oudere kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Het is om deze reden dat we ook besloten hebben in te schrijven voor de subsidiemogelijkheid m.b.t. het geven van deze basisvaardigheden. Ook het onderwijs in rekenen / wiskunde valt hieronder.</i> ----- <i>Daarnaast kiezen we voor een rijke talige aanpak in de groepen 1 en 2. Maar wel betekenisvol voor de kinderen. Zodat er veel interactie en communicatie mogelijk is. Wel willen we waarschuwen voor het gevaar kinderen te overvragen door te vroeg met abstracte (letter- en klank) oefeningen bezig te zijn. We zijn er van overtuigd dat dit geen winst betekent voor kinderen die daardoor hun zelfvertrouwen verliezen.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) richten zich weliswaar op alle leerlingen, maar met name op de zorgleerlingen. Deze scholen proberen dus ook de meer talentvolle leerlingen in het aanbod enz. uit te dagen, maar <i>in het bijzonder</i> ligt de focus op de risicoleerlingen in de wetenschap dat deze leerlingen niet zozeer behoefte hebben aan een ander aanbod als wel aan meer tijd en meer instructiemomenten... 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Onze school gaat helemaal mee met deze uitspraak. Uiteraard richten we ons ook op de meer begaafde leerlingen en trachten we hen recht te doen (via de routes voor verdieping enz. binnen en buiten de methoden) maar onze eerste zorg gaat uit naar de achterblijvende leerlingen. Daar besteden we met name onze extra personeelsinzet aan.</i> ----- <i>Extra oefening en instructie geven we vooral met het eigen methode- of leesboek erbij. Herhaling (tijd) en uitleg (instructie) zijn hierbij onze sleutelwoorden.</i>
<h2>2 Let op uitdagende doelen en effectieve feedback</h2>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) stellen hoge, maar wel realistische doelen voor hun leerlingen vast. Deze scholen weten dat zonder 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Onze school heeft in een vorige schoolplanperiode deze doelen vastgelegd. (Bijv. voor alle LVS-toetsen kiezen we voor de lage II-uitslag in ons scholensegment</i>

<p>hoge doelen er geen betere resultaten zullen komen (bijv. AVI-1 eind groep 3 geeft te lage verwachtingen aan m.b.t. de leerling populatie (zelfs afkomstig uit risicogezinnen). Tevens geven te lage doelen ook zicht op het gebrek aan professionaliteit van leerkracht, IB en schoolleiding.</p>	<p><i>(dwz minder dan 15% gewichtlenleerlingen).</i></p> <p><i>Schoolleiding, IB en lkr. nemen de groeps- en individuele leerstofdoelen nauwgezet onder de loep en bepalen op de groeps- en leerling besprekingen of deze voortgang voldoende is en zo deze er niet of onvoldoende is, worden de zaken van leerstofaanbod, (extra) tijd en instructie ALTIJD meegenomen...</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) zijn alert op het omgaan met verschillen. Deze scholen hechten aan preventief bezig zijn en willen daarom vroegtijdig (eventueel) uitvallende leerlingen signaleren en ze adequaat helpen. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Op onze school werken we daarom bijv. met de Herfstsignalering wat betreft het lezen leren. De bedoeling daarvan is om snel hulp (dus MEER TIJD en MEER INSTRUCTIE) te bieden aan achterblijvende leerlingen. Tevens om het aanbod beter af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de hele groep. (moeten er meer of minder oefenmomenten komen enz.)</i> • <i>Ook het digitaal (ver)werken van / met onze Pluspuntrekenstof in de groepen 7 en 8 heeft ons sterker gemaakt op dit vlak.</i>
<h3>3 Stimuleer de betrokkenheid van ouders</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) weten dat ouderbetrokkenheid van belang is voor de leerlingresultaten. Deze scholen weten dat de ouder-kindrelatie een positief (of helaas ook negatief...) effect heeft op de attitude van het kind voor het leren op zichzelf, maar met name ook op de wil van het kind om te leren... 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ouderbetrokkenheid staat bij ons hoog in het vaandel. We noemen de volgende zaken: informatieavonden / jaarlijkse gezinsbezoeken / rapportbesprekingen enz. Tot op heden kunnen we stellen is er spraken van een grote en positieve ouderbetrokkenheid.</i>
<h3>4 Een veilige en een ordelijke omgeving is een must</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) hebben een schoolleiding en een team die samen prioriteit geven aan het onderwijsleerproces. Deze scholen laten in hun schoolklimaat en organisatie zien van hoeveel belang ze daarom orde, netheid, rust enz. vinden. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nog altijd zijn orde, netheid, rust, regelmaat enz zaken van groot belang op onze school en in al onze groepen....</i> • <i>Door de aanpak van het binnenklimaat en de verlichting zijn de randfactoren aanmerkelijk verbeterd, wat betreft een gezond leer- en leefklimaat in school.</i>

5 Moedig collegialiteit en professionaliteit van de leerkrachten aan	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) zetten in op een HOGE professionaliteit van hun leerkrachten, die niet alleen van het WAT (vakinhoudelijk) weten, maar ook van het HOE (didactisch en pedagogisch). Deze scholen weten dat leerkrachtvaardigheden op dit punt vaak ‘input’ nodig hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>We zijn in deze afgelopen schoolplanperiode druk bezig geweest met onze professionalisering op het vlak van: instructie geven (EDI) / talentbeleid (DHH) / Begrijpend Lezen / Passend Onderwijs / Pedagogisch klimaat (o.a. omgaan met gedrag).</i>
De drie factoren op leerkrachtniveau zijn van essentiële betekenis	
1 Een effectieve didactische aanpak	
<p>Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) dragen actief de volgende standpunten uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ WAT de leerkracht daadwerkelijk onderwijst en HOE hij dat doet zegt meer over de kwaliteit van onderwijs en lesgeven dan allerlei behaalde diploma’s, gevolgde nascholingen enz. ○ Leerlingen zijn (blijkens de uitkomsten van internationaal onderzoek) het meest gemotiveerd bij leerkrachten die sterk zijn op de volgende gebieden: vakinhoudelijk / didactische en relationele vaardigheden / het aanmoedigen van de leerling(en). ○ Leerkrachtvaardigheden doen er MET NAME toe. Plan daarom regelmatig KLASSENCONSULTATIES. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Onze school legt veel verantwoordelijkheid bij de leerkrachten. We hebben ieder onze eigen stijl, routines enz. We geven elkaar daarvoor (de professionele...) ruimte.</i> <p><i>Wel benadrukken we op onze school ook het geweldig belang van de (klassikale) instructie. We vinden dan ook dat deze klassikale momenten door verkeerde keuzes niet onder druk mogen staan. (door bijv. te snel leerlingen zaken zelf te laten uitzoeken die eigenlijk boven hun bevattingsliggen... Dan laten we feitelijk de leerlingen aan hun lot over. De leerkracht kan in één les iets neerzetten waarover de leerlingen individueel met gezamenlijke inspanning weken zouden doen...)</i></p> <p><i>Leerkrachtvaardigheden doen er bij ons toe. Het blijft WEL een punt van AANDACHT hoe wij op onze school de KLASSENCONSULTATIES inpassen in onze jaarcyclus.</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) hebben een sterke focus op instructie. Op deze scholen wordt het inzicht dat MET NAME de INSTRUCTIE er toe doet door alle geledingen (schoolleiding / IB / leerkrachten / ouders onderstreept. Deze scholen laten in dat opzicht niets aan het 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Onze school heeft de instructiemomenten zeer hoog in het vaandel staan. We betrekken daarin zoveel en zolang mogelijk alle leerlingen. Als leerlingen losgekoppeld worden van het methodeprogramma is dit een zeer uitzonderlijke maatregel, die we slechts sporadisch nemen.</i>

<p>toeval over en gaan zeer ZORGVULDIG met de instructietijd om en trachten juist die tijd te maximaliseren. Risicoleerlingen blijven daarbij volwaardige leden van de klas en worden actief bij de groepsinstructie betrokken. Idem wat betreft de goede leerlingen, ook voor hen zijn er momenten van uitdagende instructie.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) weten dat veel onderzoek aantoont dat het model van directe instructie de meest effectieve manier is om basisvaardigheden aan te leren. Deze scholen weten dat professionalisering van de leerkracht op het gebied van instructie dikwijls nodig is om tot betere groeps- en leerling-resultaten te komen. 	<p><i>Onze school hanteert het model Expliciete Directie Instructie (EDI 2.0) bij het leren van de basisvaardigheden. Het bevat voor ons de volgende componenten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ - <i>Dagelijkse terugblik. Elke les start met het terugblikken op de leerstof van de vorige les en/of met het ophalen van voorkennis.</i> ○ - <i>Presentatie. Deze fase begint met een overzicht wat je deze les wilt bereiken. Daarna introduceert de leerkracht de nieuwe stof stapsgewijs, met gebruik van voorbeelden. Hij controleert regelmatig of de leerlingen de stof begrijpen.</i> ○ - <i>(In) Oefening. Tijdens het begeleid inoefenen stelt de leerkracht veel vragen. Hij let op of alle kinderen betrokken blijven. Hij probeert hoge successcores te halen, van zo'n 75 à 80 %. Dat bevordert het zelfvertrouwen. Lage scores frustreren, te hoge scores vervelen.</i> ○ - <i>Individuele verwerking. De leerlingen verwerken de leerstof zelfstandig. De leerkracht creëert een leeromgeving waarin de leerlingen hun leertijd effectief gebruiken. Hij controleert het leerlingenwerk zo snel mogelijk, zodat hij direct feedback kan geven op hun werk.</i> ○ - <i>Periodieke terugblik. Bijvoorbeeld na elk leerstof-onderdeel of één keer per week.</i> ○ - <i>Terugkoppeling. De leerkracht geeft veel feedback, vooral procesfeedback. Zet de leerling aan het denken: Hoe komt het dat dit goed/fout ging? De leerkracht moedigt veel aan.</i>
<h2>2 Klassenmanagement</h2>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) zijn heel bewust bezig om hun leerlingen allerlei routines aan te 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Onze school onderkent ook het belang van routines enz. Talrijke materialen (tot soms de potloden toe...) voorzien we niet voor</i>

<p>leren m.b.t. materiaalgebruik, looproutes, afspraken enz. die in de groep voor de broodnodige structuur en rust (kunnen) zorgen. Vaak laten ze in dit opzicht NIETS aan het toeval over.</p>	<p><i>niets van namen. Heel wat afspraken gaan mee (m.b.t. hoe je je moet gedragen op het plein, in de school, in je groep t.o.v. leerkrachten en leerlingen. Ook in dit opzicht proberen we jaarlijks met onze actiepunten op dit belangrijke terrein de aandacht te vestigen.</i></p>
<h3>3 Professioneel kunnen omgaan met leerstof</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) verwerpen het werken in vaste homogene niveaugroepen. In elk geval geldt voor de risicovolle leerlingen dat ze daarin eerder slechter dan beter functioneren. Deze scholen weten dat strak geïndividualiseerd onderwijs vrijwel nooit leidt tot betere resultaten van de zwakke(re) leerling. Wel laat dit onverlet dat er ook voldoende uitdagende instructiemomenten voor de betere en goede leerlingen zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Onze school werkt niet met vaste niveaugroepen. Wel hanteren we onze instructiemomenten om tegemoet te komen aan de verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen op dit punt. De goede en snelle leerlingen gaan dan ook vaak eerder aan het werk, waarna er gericht nog extra uitleg aan de basisgroep en verlengde instructie aan de zwakkere leerlingen gegeven kan worden. Differentiatie betekent voor ons met name differentiëren in de mate van instructie en daarbij ook snoeien in de te maken hoeveelheid verwerkingsstof voor de leerlingen die later aan het werk (kunnen) gaan.</i> • <i>Wat betreft het strikt individueel werken met eigen verwerkingsmappen, hebben ook wij moeten constateren dat de leerlingen daardoor meer achterblijven dan wanneer ze (al is het met een heel smal programma) mee worden genomen in de methodische voortgang van de groep.</i>
<h2>De drie factoren op leerlingniveau</h2>	
<h3>1 Wat is de thuissituatie?</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> • Excellente scholen (of scholen die dat willen worden) gebruiken de thuissituatie van het kind niet (bij voorbaat) als excuus voor zijn of haar achterblijvende prestaties. Deze scholen richten zich op WAT we WEL kunnen doen (nl. ons onderwijs voor dit kind verbeteren) en niet op WAT we NIET kunnen doen (nl. het milieu van het kind veranderen). 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Elk kind krijgt bij ons aandacht en tijd, waarbij we ons inspinnen om ook voor kinderen waarvan de thuissituatie niet optimaal is toch het onderwijs zo in te richten dat ze mee kunnen met de groep; niet hun zelfvertrouwen verliezen. Enz. En vooral: meer tijd en meer (extra instructie) krijgen.</i>

2 Welke achtergrondkennis heeft deze leerling?

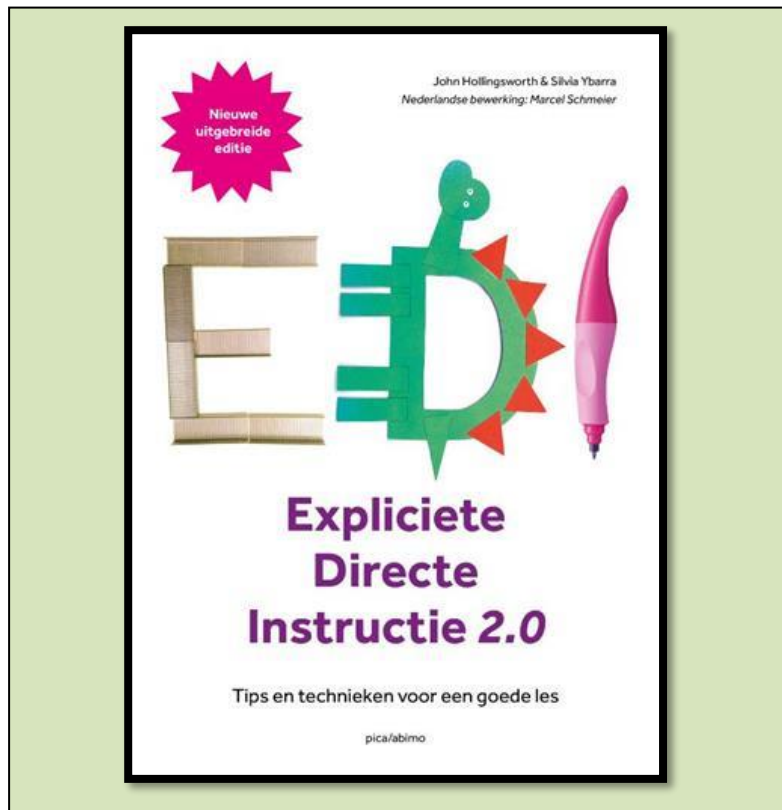
<ul style="list-style-type: none">• Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) zetten in (ook) op het onderwijzen van bijv. vaste oplossingsstrategieën in de wetenschap dat te open les- en leersituaties verwarring geven bij de zwakkere leerlingen. Daarentegen geven meerdere oplossingsstrategieën wel de betere en goede leerlingen gelegenheid om naar eigen aanleg en interesse zaken op te lossen. Het één sluit hierbij het ander niet uit.	<ul style="list-style-type: none">• <i>Onze school erkent het belang van een vaste oplossingsstrategie. De kritiek van Prof. Van de Craats op het te vrijblijvende karakter van het (aanvankelijk) rekenonderwijs delen we bijv. Daarom leren we zwakkere leerlingen hoe ze in elk geval bepaalde somtypes met een vaste strategie kunnen oplossen. De 'verfoeide' staartdeling is zodoende op onze school weer in ere hersteld.</i>
---	--

3 Hoe staat het met de motivatie van de leerling?

<ul style="list-style-type: none">• Excellente scholen (en scholen die dat willen worden) doen er alles aan om risicovolle leerlingen volwaardige leden te laten blijven van de klas/groep. Daartoe worden ze bewust bij de groepsinstructie betrokken. Deze scholen weten dat persoonlijke aandacht en echte belangstelling een 'must' zijn voor alle leerlingen. Bewust worden daartoe gelegenheden uitgebuit (bijv. tijdens pauzes of meer vrije momenten).	<ul style="list-style-type: none">• <i>Ook op onze school weten we van hoeveel belang echte belangstelling voor kinderen en hun motivatie is. Vooral om de moeilijke leerlingen (gedrag enz.) positieve aandacht te geven, zijn die persoonlijke momentjes vaak gouden momenten, die later winst kunnen opleveren in de dagelijkse, moeizame klassenpraktijk.</i>
--	--

Ambitie: Met dit (inmiddels beproefde) kwaliteitsbeleid kunnen we Deo Volente ook in de schoolplanperiode 2023-2027 uit de voeten, zeker gelet op de hierboven beschreven praktijken in al onze groepen, gedeeld en gesteund door al onze leerkrachten: nuchter en toch zo betekenisvol!

Kwaliteitsbeleid (Expliciete Directe Instructie)

Het is **een feit** dat niet ontkend kan worden dat we in de achterliggende hoofdstukken vanuit verschillende invalshoeken al vaak op het belang van instructie zijn geweest. Nu zien we hierboven de illustratie van een wel heel bekende (en belangrijke) publicatie op dat terrein.

Toelichting: Ook op onze school zijn we hiermee (na een personeelsvergadering in febr. 2022) druk geweest.

De inhoud van dit boek hebben we in 50 kernuitspraken aan al onze groepsleerkrachten voorgelegd en daarna (na invulling) gemiddeld.

Opdracht: Welke uitspraken zijn voor jou belangrijk...? Kunnen we dit scoren? Bijv. in een verdeling van 1 t/m 4. Waarbij 1 heel onbelangrijk / 2 meer onbelangrijk dan belangrijk / 3 meer belangrijk dan onbelangrijk / 4 heel belangrijk is. Zet een 5 voor een uitspraak die niet van toepassing is voor jou. (De vijven tellen overigens niet mee in de totaalscore).

Uitkomst: Als alle leerkrachten een 4 hadden ingevuld, kom je tot de maximale score van 4,0. Hieronder staan de scores in volgorde van belangrijkheid.

30 van de 50 uitspraken haalden een score van 3,0 of hoger en geven een duidelijk beeld van onze gedeelde visie op het geven van instructie in de praktijk van elke dag op onze school.

Opmerking: Concrete middelen als beurtenmok, wisbordjes, werken met een schouder- of kniemaatje, hardop (in koor) voorlezen van leesteksten, het gaan staan om antwoord te geven enz. enz. scoorden niet hoog.

1. Herhaling is nodig om de leerstof van het korte-termijn-geheugen naar het lange-termijn-geheugen te verplaatsen. Dat heeft tijd nodig. Oefening baart kunst. Dus vergeet niet: leerlingen hebben voldoende tijd-herhaling en (in)oefening nodig. (3,9)
2. Leerlingen vergeten. Daarom is het belangrijk om te herhalen. Onthouden betekent dat kennis wordt opgeslagen in het lange termijngeheugen. (3,8)
3. Verlengde instructie is er voor de meest kwetsbare kinderen; om er zo voor te zorgen dat ook zij het lesdoel halen. Weet je wat hun onderwijsbehoefte is: EXTRA INSTRUCTIE...!! Dit is de basis voor het omgaan met verschillen in je groep: het voorkomen van faalervaringen en achterstanden.
Je gaat dus niet door tot 100% van de leerlingen het snapt. Dit kost (te)veel lestijd die voor de meeste leerlingen onnodig is. Demotiverend ook. Stop daarom bij 80%-beheersing. Door het versterken van de basisinstructie kun je veel uitval voorkomen. (3,8)
4. Cruciaal is het om de les goed voor te bereiden. Succes bij de lesafsluiting begint bij de lesvoorbereiding. (3,6)
5. Lesobservatie bij meester Max die volgens de regels van EDI lesgeeft en dan de conclusie van Marcel Schmeier: *'De man of vrouw voor de groep maakt het verschil..!'* Wat ook nog opviel: 'Er werkten geen leerlingen op een eigen leerlijn of met een apart programma. In gezamenlijkheid werd gewerkt aan het behalen van het lesdoel, waarbij de leerkracht wel oog had voor de verschillen in zijn klas.' (3,6)
6. Marcel Schmeier: 'Ook al gebruiken we de beste methoden, hebben we de beste materialen en geven we les in de nieuwste schoolgebouwen; het gaat erom wat er in de klas gebeurt. We kunnen eindeloos toetsdata analyseren en groepsplannen schrijven, maar het gaat erom of er goed les wordt gegeven. De man of vrouw voor de groep maakt het verschil.' (3,6)
7. Het leren gebeurt in gezamenlijkheid en is een sociaal proces. Rekening houden met verschillen door verdiepende of juist verlengde instructie te bieden; ja er kan ook nog preteaching plaatsvinden voor risicoleerlingen. Daardoor beginnen ze met meer voorkennis aan de les en leren daardoor meer. (3,5)
8. Klassikale instructie en begeleide instructie kunnen prima samengaan met het rekening houden met verschillen. Leren in gezamenlijkheid heeft bovendien het voordeel dat lln veel goede voorbeelden zien en horen. Ook leren lln sociale vaardigheden zoals op elkaar wachten, elkaar helpen en samen aan een gemeenschappelijk doel werken. (3,5)
9. **Instructie. Dat is de belangrijkste fase: Hoe leer ik ze dat?**
Fasen: hierin wordt verantwoordelijkheid geleidelijk overgedragen aan de leerlingen.

1-ik doe het voor	((uitleg-voordoen-modellen) maar kinderen doen ook actief mee)
2-wij doen het samen	(=begeleide inoefening)
3-jullie doen het samen	(=in tweetallen een voorbeeld uitwerken)
4-jij doet het zelf	(lesafsluiting =zelfstandig een opdracht op bijv.het wisbordje) (3,5)
10. De begeleide inoefening is de meest vergeten lesfase. Tijd en aandacht hiervoor is echter een belangrijke voorwaarde om kinderen succeservaringen te bieden tijdens het zelfstandig werken. (3,5)

11. Met sterke leerlingen houd je rekening door:

- het verkorten van de instructie
- het stellen van moeilijkere cvb-vragen (= controle van begrip-vragen)
- het aanpassen van opdrachten in de zelfstandige verwerking
- het geven van instructie op hoger niveau

De zwakst presterende groep van 10% heeft 2 tot 6 x zoveel tijd nodig als de best presterende groep van 10%.

Sterke leerlingen hoeven ook niet alle opdrachten te maken. Vervang deze door meer uitdagende leerstof. (3,5)

12. **Zelfstandig verwerken** is het maken van opdrachten zonder de hulp van de leerkracht. Je mag hier geen nieuwe of onbekende leerstof instoppen. Wel mogen er opdrachten bij zijn die eerder aangeboden leerstof herhalen. Maar laat deze niet als eerste maken. Geef eerst de opdrachten die bij het lesdoel passen. Zet bv op bord: maak de opdrachten in deze volgorde: som 4 - som 2 - som 3 - som 1. Ook huiswerk is een vorm van zelfstandig verwerken. De leerlingen van de verlengde instructie maken ook de verwerking. Juist deze leerlingen hebben minimaal even veel oefening nodig als hun klasgenoten en vaak nog veel meer.

Zelfstandige verwerking staat dus in het teken van oefenen, oefenen, oefenen.

Leerlingen hebben herhaling nodig om ergens goed in te worden.

Let op het verschil met **zelfstandig werken**: ja daar kan je wel opdrachten tegen komen die je zelf moet zien op te lossen. (3,5)

13. In dit boek gaan we uit van directe instructie, waarbij de leerkracht een sturende rol vervult. Hij/Zij draagt de verantwoordelijkheid stapsgewijs over aan de leerlingen. Deze aanpak dient als kompas om het leren van alle leerlingen te verbeteren en in het bijzonder het leren van leerlingen die buiten de boot dreigen te vallen. (3,3)

14. Expliciete Directe Instructie (EDI) is geen onderwijshype, maar een degelijke aanpak die zowel in de wetenschap als in de dagelijkse lespraktijk is geworteld: Durf (dus) te onderwijzen en geniet ervan. (3,3)

15. Directe Instructiemodel: Vooral risicoleerlingen en gemiddelde leerlingen boeken resultaten met dit leerkrachtgestuurde instructiemodel. Doelgericht leren kunnen we hiermee realiseren. (3,3)

16. Directe instructiemodel: Niks aan toeval overlaten; stap voor stap toewerken naar zelfstandige toepassing door lln. Meer structuur, meer ondersteuning en meer systematische instructie; daarmee voorkom je verwarring. (3,3)

17. Paar tips voor regels en procedures tijdens de verwerking; om rustige en taakgerichte werksfeer te realiseren:

- geef duidelijk aan of leerlingen mogen samenwerken of niet. (pictogram...!)
- geef duidelijk aan welke stem leerlingen moeten gebruiken: (stil-fluisterstem-groepjesstem-spreekstem). Spionnenstem = fluisterstem.
- visualiseer de beschikbare tijd mbv timetimer
- geef je eigen beschikbaarheid aan
- geef duidelijk aan wat de leerlingen moeten doen als ze klaar zijn

- benoem gewenst gedrag en bekrachtig dat; zo ben je onduidelijkheden, stringen en ongewenste gedragingen vóór.
- Voorkom zoveel mogelijk waarschuwen en straffen; dat verstoort jouw relatie met de leerlingen en vermindert hun zelfvertrouwen. Geef leerlingen die tijdens de les desondanks de regels overtreden verlengde instructie waarin je regels en procedures nogmaals uitlegt en samen inoefent. (3,3)

18. Zie toetsdata niet als vaststaand gegeven waarop je geen invloed hebt, maar als uitkomst van kwaliteit van geboden onderwijs... Kijk wat je kan verbeteren in het leerkrachthandelen, de didactiek, het klassenmanagement en het omgaan met verschillen. Je verhoogt leerprestaties niet door leerlingen (steeds weer en meer) te toetsen, maar door hen les te geven. (3,3)

19. Er zitten grenzen aan de mogelijkheden die je hebt om aan verschillen tegemoet te komen. Het in gezamenlijkheid leren en de ontwikkeling van het individuele kind kan weleens botsen ja. EDI kiest dan voor het eerste. (3,3)

20. Kijk goed naar de opdrachten van de zelfstandige verwerking en behandel in de fase van begeleide inoefening alle varianten waarmee ze straks te maken krijgen. Passend onderwijs begint al in de les, namelijk door uitval te voorkomen. Een ons preventie is in dit opzicht waardevoller dan een kilo zorg. (3,3)

21. Leer leerlingen luid en duidelijk te spreken. Loop niet naar een leerling toe om te horen wat hij/zij zegt...als jij het niet hoort, hoort de klas het immers ook niet. (3,3)

22. Zes stapstenen van controleren van begrip

1 Geef EERST instructie (d.m.v. uitleg, voordoen of hardop denken).

2 Dan pas vragen stellen (nooit vragen: heb je het begrepen? Leerlingen zijn meestal niet in staat om dit te beoordelen; niet vragen naar de mening van kinderen, maar gericht of ze leerstof hebben begrepen; dus ook nooit vragen: moet ik nog een som voordoen?)

3 Geef OOK Denktijd (door te roeren bijv. in een beurtenmok of loop bijv. door het middenpad van je klas op en neer.

4 Willekeurig beurten geven (steekproef; tenminste twee van drie leerlingen moeten goed geantwoord hebben; gebruik beurtenbakje waarin je getrokken naam weer terugdoet en doe er ook een vrije keus-stokje in; soms smokkel je door naam van een risicoleerling te noemen i.p.v. naam op stokje; doe dit vaak als derde beurt; zo heeft-ie al 2 en bij herhaling van het goede antwoord al vier keer een goed antwoord gehoord)

Gedragsproblemen nemen af. Eenzijdig inzetten op welbevinden is af te raden. Het leren in de wachtstand zetten en eerst werken aan relatie en motivatie is onverstandig. Beter is het om te werken aan relaties en tegelijkertijd aan prestaties. Deze twee versterken elkaar.

5 Luisteren (goed en aandachtig luisteren). Zo bepaal je vervolgstappen. Hoor je allemaal goede antwoorden dan kun je de instructie moeilijker maken; hoor je nog veel fouten dan weet je dat je nog een keer moet instrueren en meer voorbeelden moet behandelen. Je krijgt zicht op beheersingsniveau van de hele klas en ook op de mate van begrip bij individuele kinderen.

6 Feedback geven (herhalen van goede antwoord; zo horen ze nog een keer een goed v.b. + stukje van het antwoord gebruiken en aanvullen nl. als antwoord niet helemaal goed was... (3,2)

23. Spreek woorden goed uit en laat antwoorden in hele zinnen. En dan niet: het antwoord is vijftientig maar de oppervlakte van de rechthoek is 25 vierkante centimeter. (3,1)

24. Voordat leerlingen zelfstandig de leerstof gaan verwerken moet 80 % van hen het lesdoel hebben behaald (overige 20% krijgt verlengde instructie). Zo voorkom je verkeerd inslijpen. (3,1)

25. Zelfs voor kleuters is de instructiekring van groot belang. Kleuters leren meer door instructie dan door spel. Maar wel volgens deze regel: Per schooldag 2 x 20 minuten voor instructiekringen want er moet veel ruimte blijven voor vrij en begeleid spel. (3,1)

26. Om de paar minuten: uitleggen en vragen... uitleggen en vragen... uitleggen en vragen. Door éérs instructie te geven ben je bezig met ontwikkelen van talent. Zo kunnen ook zwakke leerlingen het goede antwoord geven. Zo merk je ook of je moet vertragen of versnellen (dat is aansluiten op hun onderwijsbehoefte). Zo wordt lesgeven dynamischer, activerender (= het zet aan tot nadenken), afwisselender en interactiever. Leerlingen worden geactiveerd en leerkracht geïnformeerd. Minder kans op gedragsstoringen. (3,0)

27. Dit is een valkuil: Richt je niet op het ontdekken van talent ('Wie weet al hoe je dit of dat kan/moet doen...?'), maar je moet je richten op ontwikkelen i.p.v. ontdekken van talent en dat bij alle leerlingen. Zorg ervoor dat je instructie dusdanig effectief en efficiënt is dat alle leerlingen de gestelde doelen halen. Blijf niet coachend op de achtergrond MAAR STA OP EN GEEF LES. Instructie is voor veruit de meeste kinderen de sleutel naar een succesvolle toekomst. (3,0)

28. Het grootste onderwijsonderzoek dat ooit is uitgevoerd is Project Follow Through waarin wetenschappers 22 onderwijsaanpakken met elkaar vergeleken. Het onderzoek duurde tien jaar en er namen meer dan 200 000 leerlingen aan deel van groep 1 tot en met 5. De uitkomsten waren helder en overtuigend: leerlingen die les hadden gekregen volgens de uitgangspunten van directe instructie hadden significant meer geleerd dan de leerlingen bij de overige aanpakken. Behalve dat ze meer geleerd hadden, was ook het zelfvertrouwen van deze leerlingen groter en waren ze beter in het oplossen van complexe problemen. (3,0)

29. Ga tegenvallende prestaties niet bij voorbaat verklaren vanuit het kind: lage intelligentie - moeilijke thuissituatie – gedragsproblemen - slechte werkhouding. Dat is verklaren vanuit externe factoren. Kijk altijd naar wat je zelf kan verbeteren (bv meer lestijd op rooster - meer doen aan automatiseren -scholing volgen om instructie te verbeteren) (3,0)

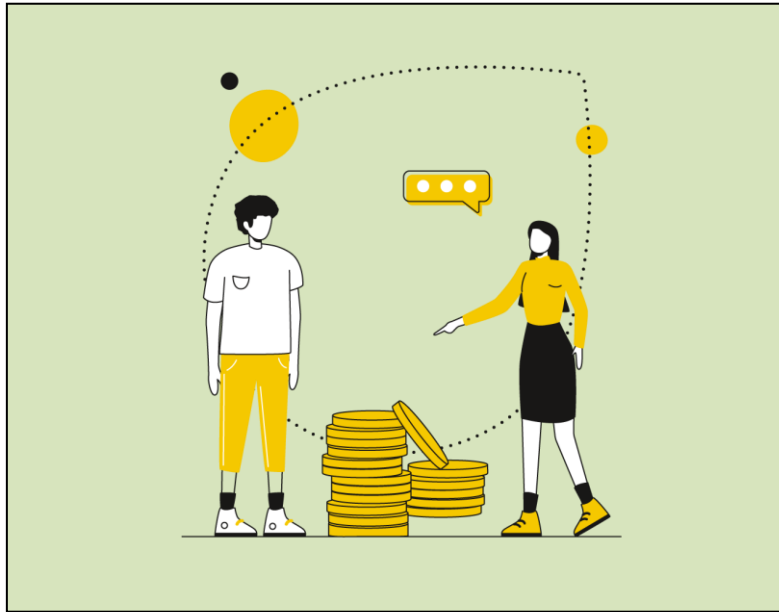
30. Positief te duiden zijn ontwikkelingen in het onderwijs als:

* Passend onderwijs: niet problemen staan centraal maar onderwijsbehoeften.

* Referentieniveaus waarin duidelijke en concrete doelen zijn vastgesteld... Hiermee wordt doelgericht onderwijs mogelijk gemaakt met hoge verwachtingen voor alle leerlingen. (3,0)

Ambitie: Aandacht voor de overdracht lesstof in een klassikale setting met oog voor de verschillen van individuele leerlingen blijft een must op onze school. Keer op keer is in grote onderwijsonderzoeken gebleken dat dit wel degelijk het verschil maakt (in positief opzicht). Daarbij zijn 'rust, reinheid en regelmaat' belangrijk randvoorwaarden.

Kwaliteitsbeleid (basisvaardigheden)

Het is **een feit** dat de gestage terugloop / neergang van leerling- en schoolresultaten op het vlak van de basisvaardigheden reden tot veel zorg geeft. Zeker na de coronajaren 2020-2022 is hier veel aandacht voor. Ook wij hebben in dat kader gebruik gemaakt van de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor versterking van het onderwijs in deze basisvaardigheden. Deze aanvraag is door OCW gehonoreerd.

Toelichting: Het Nationaal Regieorgaan Onderwijszaken (NRO) levert ook veel input op het vlak van de basisvaardigheden. Er zijn veel maten te gebruiken wat de opbrengsten betreft, maar het NRO hanteert de leergroevenvergelijkingen. Die pakte voor onze school niet zo gunstig uit, gelet op de scores van E (vorig schooljaar) naar M (huidig schooljaar). Ook bij onze eigen normcijfers constateerden we die zorg. Goed om die zorg wat nader te analyseren.

Begrijpend Lezen vraagt bijv. onze aandacht. Met de M-toetsen van 2023 halen we 4 van de 5 keer niet onze eigen schoolnorm (=80%). Wonderlijk genoeg is de ervaring van de laatste jaren dat we op de E-toetsen veel betere resultaten laten zien....

Moeten we ons zorgen maken en in welke mate? Bestudeer dan onderstaande grafiekjes en trek (dan pas) conclusies!

Opmerkingen:

- Omdat we nu (febr 23) nog geen eindtoetsen hebben afgenomen, gebruiken we de scores van de E-toetsen in juni 2022. Vandaar die '22 (= eind vorig schooljaar)
- M-toetsscores zijn van jan / febr 2023 (= dit schooljaar)
- Leergroei van E -22 naar M -23 blijft achter. Dat was vorig schooljaar overigens ook zo.
- Leergroevenvergelijkingen van M naar M en van E naar E zijn veel gunstiger.

	Ontwikkeling		TBL	TBL
	M	E	Gem M	Gem E
Groep 3				117
Groep 4		22	134	139
Groep 5	22	21	156	160
Groep 6	19	18	175	178
Groep 7	16	17	191	195
Groep 8	16		207	214
Brugklas				233
→ Brugklas				247

In de tabel hierboven is bijvoorbeeld te zien dat de landelijk gemiddelde groei in vaardigheidsscore van de middentoets M5 naar M6 156 naar 175 is (dus 19 punten).

Landelijke cijfers: (Cito 3.0 – scores)

We zien hier dat we op de M-toetsen lager scoren dan het landelijk gemiddelde (80%). Wel scoren we op de E-toetsen hoger dan het landelijk gemiddelde (100%). De leergroei verloopt op onze school iets anders dan gemiddeld in ons land. Maar met de uiteindelijke uitkomst (zie E-scores en M-score in groep 8) zijn we niet ontevreden.

Wel blijven we oog hebben voor de vraag: Is er uitbreiding van de lestijd en /of aanvullend materiaal nodig voor Begr. Lezen?

	Ontwikkeling		TBL	TBL
	M	E	Gem M	Gem E
Groep 3				117 (124)
Groep 4		22	133 (133) 134	139 (147)
Groep 5	22	21	152 (152) 156	160 (165)
Groep 6	19	18	172 (172) 175	178 (184)
Groep 7	16	17	188 (188) 191	195 (214)
Groep 8	16		221 (221) 207	214 //
Brugklas				233
→ Brugklas				247

In de tabel hierboven is bijvoorbeeld te zien dat de landelijk gemiddelde groei in vaardigheidsscore van de middentoets M5 naar M6 156 naar 175 is (dus 19 punten).

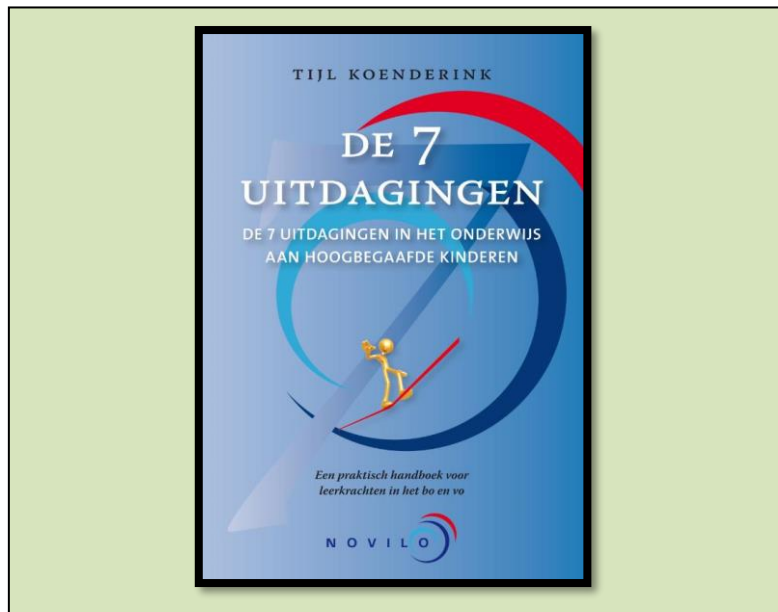
School met de Bijbel: (Cito 3.0 – scores)

Op deze wijze monitoren we ook Rekenen & Wiskunde + Taal en Spelling. Bij de motivatie van de subsidieaanvraag hebben we ook gewezen op het belang van kleine(re) groepen en het gebruik van digitaal oefenmateriaal met directe feedbackmogelijkheden.

Ambitie: We zijn bezig met het verzamelen van relevante aandachtspunten op het gebied van de basisvaardigheden. We maken daarbij dankbaar gebruik van de website www.onderwijskennis.nl Met de verkregen inzichten wensen we ons onderwijs (blijvend) te versterken.

In dit kader zal onze IBér een nascholing volgen voor het rekenonderwijs in de groepen 3 en 4 (instituut: Met Sprongen Vooruit).

Kwaliteitsbeleid (visie op (hoog)begaafdheid enz.)

Het is **een feit** dat de ervaringen van Tijn Koenderink ons (opnieuw) aan het denken hebben gezet m.b.t. het onderwijs aan (hoog)begaafde kinderen. Vanuit Novilo zijn we (in opdracht van ons samenwerkingsverband Berséba) ook bevraagd op ons doen en laten in deze materie.

Toelichting: Wij wijzen nog al eens allerlei zaken af die te maken hebben met een (voor ons idee dan) doorgeslagen differentiatie. Rondom talentbeleid zijn de verwachtingen o.i. vaak niet betekenisvol te realiseren in onze toch al zo drukke schooldag! Dat betekent niet dat we geen visie op talentbeleid hebben. We wijzen op de belangrijke plus- en minpunten hieronder verwoord:

1. Pluspunten – pedagogische omgang

Het valt niet te ontkennen dat de medewerkers van Novilo veel knowhow in huis hebben met betrekking tot hoogbegaafde leerlingen. Met veel waardering hebben we op school kennis genomen van de inzichten in het Novilo-boek *'De 7 uitdagingen in het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen'*, geschreven met vaart en flair door Tijn Koenderink.

In ons omgaan met deze kinderen willen de volgende zaken graag (nog meer dan voorheen) meenemen:

- Probeer achter de **overtuigingen** van de hb-leerling te komen'. Vaak blokkeren ze omdat ze menen iets niet te kunnen leren. Dit kunnen bijv. tafelsommen zijn. Ze zijn nl niet gewend om ergens voor te moeten 'blokken' en blokkeren zodoende snel.
- Let ook op de reactie van leerlingen in het algemeen en hb-ers in het bijzonder met betrekking tot **succes en falen**: Waaraan schrijven leerlingen dat toe? Hb'ers die uitvallen (de drop-outs) zoeken heel vaak de oorzaken voor het falen buiten zichzelf. Ze menen zelf er niet 'veel' aan te kunnen doen.
- Bedenk dat **persoonlijke aandacht en feedback** van geweldig groot belang zijn, ook voor de hb-leerlingen! Geduld is wel vereist. Het valt niet mee om een hb-leerling van zijn overtuigingen 'los' te weken. Werk hieraan met kleine stapjes voorwaarts en probeer dat ook steeds positief te belonen!
- Denk aan de vreselijk belangrijk formule m.b.t. resultaat: **talent x inzet x strategie = resultaat**. Benadruk daarbij vooral het belang van doorzettingsvermogen (inzet!).

- e. Bedenk dat hb-kinderen veel minder dan andere kinderen hun **geheugen** oefenen! Trucjes en inzicht helpen hen vaak om het 'geheugen niet te belasten'. Train toch bijv. tafelsommen en andere automatiseringsopdrachten! Sommige leerlingen gaan pas in het vo op dit punt vastlopen (woordjes leren in andere talen enz.)
- f. Probeer ook gericht aandacht te besteden aan de **motivatie** van alle leerlingen, maar zeker aan die van de talentvolle leerlingen. Duidelijke regels zijn een 'must' voor succes bij deze leerlingen. Goed om hierbij de ouders te betrekken.
- g. Onderhoud een **tweesporenbeleid** op school: enerzijds positieve feedback en beloning bij goed gedrag, negatieve feedback en een passende sanctie bij verkeerd gedrag; anderzijds warme begeleiding en hulp.
- h. 'Heeft **meer uitdaging** nodig!' Ja, ja, goed om te weten dat Novilo ons erop wijst dat veel hb-kinderen 'een smalle band van uitdaging en een lage frustratietolerantie hebben ontwikkeld'. Met andere woorden: het bieden van de juiste uitdaging is absoluut niet simpel. Heel gauw schiet je er toch (weer) naast! Je dacht zoiets leuks te hebben gevonden en ze vinden er 'niks aan'. 'Saai!' Veel hb-kinderen hebben namelijk één ding niet (goed) geleerd: doorzetten, ook als het even moeilijk wordt/is.
- i. Onderken en onderschep het **vluchtgedrag** van de talentvolle leerlingen, die juist op dit punt zijn talent inzet! Onderneem actie en let op deze kernwoorden: duidelijkheid, structuur, kleine stapjes en tweesporenbeleid.
- j. Het wegwerken van **hiaten** is een zaak van aandacht met name bij die hb-kinderen die prétoetsen mogen maken, groepen overslaan enz. Vaak zijn er toch leerstofhiaten die (bewust) bijgespijkerd moeten worden. Een hiaat is een 'kennisgat of -tekort'. Wees ook alert op het herhalen van 'oude stof'.
- k. Talentvolle kinderen worden soms al heel vroeg als anders en (daarom) als kwetsbaar of extreem waardevol gezien en daarom reageert de omgeving vaak anders op talentvolle kinderen. Natuurlijk met de beste bedoelingen, maar soms met funeste gevolgen. Eerder noemde Tijn Koenderink dit fenomeen 'het prins(es) van het universum syndroom'. Het kind wordt op een voetstuk geplaatst en bovenmatig beschermd tegen alle mogelijke bedreigingen. Het is een vorm van **hyper parenting** / curling parents: elke hobbel en oneffenheid wegpoetsen voor hun kinderen. Juist het tegenovergestelde (!) zou volgens de schrijver (terecht o.i.) beter zijn: zo vroeg mogelijk hobbels creëren! Hoe eerder een getalenteerde leerling hobbels tegenkomt, hoe beter!

2. **Pluspunten – vaardigheden**

Ook op het punt van de vaardigheden heeft Novilo voor ons inhoudsvolle zaken op een rij gezet. Hoewel we het niet helemaal kunnen scheiden met betrekking tot de pedagogische omgang noemen we hier als positieve aandachtspunten voor onze school:

- a. Hb'ers zijn inderdaad vaak sneller in **cognitieve vaardigheden, maar niet** in vaardigheden als je kunnen concentreren, netjes kunnen werken, kunnen doorzetten als je geen zin hebt enz.
- b. **Samenwerken** vereist nogal wat vaardigheden: kunnen luisteren, niet altijd je eigen zin kunnen doen, kunnen overleggen, omgaan met uitgestelde aandacht enz. Hb-kinderen hebben hier extra moeite mee. Verduidelijk het hoe, wat en waarom van de samenwerkingsopdracht.
- c. Het **zelfstandig (kunnen) werken** is een belangrijke vaardigheid voor alle kinderen, maar hb-kinderen hebben hier juist extra moeite mee. Ze zoeken vaak extra bevestiging enz. Ook (hun gebrek aan) doorzettingsvermogen speelt hen nogal eens parten. De relatie leerkracht-leerling is ook hier erg belangrijk. Positieve feedback, maar ook duidelijke regels en afspraken (ook hier zo mogelijk afstemmen met het thuisfront) zijn vaak hard nodig om

het zelfstandig werken naar een hoger niveau te 'tillen'. Wees alert op zaken als perfectionisme (dat de leerling blokkeert), faalangst en frustratie.

We letten (wat betreft de vaardigheden) meer dan voorheen op de zo belangrijke executieve functies, al 'vullen' we deze soms minder vergaand dan Novilo voorstelt:

- d. **Planning**. We confronteren onze leerlingen meer dan voorheen met vragen als: 'Hoe ga je dit aanpakken?' Wanneer ga je voor dit of dat zorgen?' enz.
- e. **Organisatie**. Train het opbergen en netjes houden van laatjes, materialen, fruit enz.
- f. **Timemanagement**. 'Hoe lang denk je nodig te hebben voor iets?' 'Hoeveel tijd heb je nog?' Al doende leren de kinderen steeds beter inschatten hoeveel tijd ze nodig hebben voor iets.
- g. **Werkgeheugen**. Geef bijv. een uitgebreide instructie en laat voor deze keer geen aantekeningen maken. Bij het maken van de bijpassende opdrachten kunnen de leerlingen laten zien hoe het met het korte termijngeheugen is gesteld.
- h. **Metacognitie**. Reflecteren op jezelf. Weliswaar een moeilijke bezigheid voor jonge kinderen, maar zeer nuttig. Reflecteer op bijv. je eigen prestaties, je manier van samenwerken, het omgaan met je planning en je tijd enz. Een logboek hierbij gebruiken kan (zeker oudere) kinderen hierbij helpen.
- i. **Responsinhibitie**. Eerst nadenken voor je reageert bijv. in sociale situaties. Hoewel dit een taak is die primair bij de ouders thuishoort, is het toch goed om hier op school ook aandacht voor te hebben. 'Tel eerst tot drie en reageer dan...' Goed om daar als leerkracht op te letten en complimentjes te geven in de zin van 'Goed dat je haar eerst liet uitspreken enz.'
- j. **Emotieregulatie**. Nauw verwant met het voorgaande. Iedereen heeft last van emoties, maar HB'ers kunnen ook hierin extreem zijn. Het leren beheersen van emoties is een vereiste om binnen een groep te functioneren. Leren falen, tegen je verlies kunnen enz. kan ook via spelvormen worden geoefend.
- k. **Volgehouden aandacht**. Met name voor hoogbegaafden een erg lastige. Ze zien alweer snel zoveel andere mooie uitdagingen.... En de opdracht waaraan ze moeten werken is vaak zo 'saaaaaaaiiii'. Weiger producten in te nemen die niet af zijn! Stel hieraan duidelijke eisen! Desnoods in 'eigen tijd' laten afmaken. Denk overigens niet te snel (aldus Novilo) dat je dit als leerkracht mag eisen bij het geven van jouw instructie bij bijv. de rekenlessen. Dat lage tempo is voor veel HB'ers een ware kwelling en ze haken af voordat de echte nieuwe dingen aan de orde komen....
- l. **Taakinitiatie**. Een taak beginnen! Het lijkt simpel, maar sommige kinderen zijn meesters in het uitstellen hiervan! Moeten voordat ze beginnen met de rekensommen naar de w.c. Dan is er dit en dan dat.... Wees alert op dit gedrag en accepteer dergelijke uitvluchten niet.
- m. **Flexibiliteit**. Misschien tot je eigen verrassing, maar ook dit is te leren! Je kunt bijv. niet altijd naast je beste vriendje zitten.... Denk in dit opzicht wel aan de klassieke autisten.
- n. **Doelgericht gedrag**. Dit is sterk verwant met volgehouden aandacht. Doelgericht omdat zeker HB'ers zo snel afdwalen en met andere zaken bezig gaan: lettertype voor het werkstuk, plaatjes voortdurend wisselen enz. Ze moeten leren het doel van de opdracht in het oog te houden.

3. **Pluspunten – schoolbeleid**

Novilo heeft veel ervaring opgedaan in het begeleiden van scholen in het vormgeven van talentbeleid. Ook hier hebben we heel wat positieve punten kunnen noteren:

- a. Laten we het **multifactorenmodel** niet vergeten! Wat er aan talenten aanwezig is, komt er niet zomaar uit in de verschillende prestatiegebieden (bijv. cognitief, sociaal of sportief).

Heel veel factoren spelen hierbij een rol: Factoren die in de leerling 'zitten' als motivatie, stressgevoeligheid, taakbesef en verantwoordelijkheidsgevoel, het al of niet snel afgeleid zijn enz. Daarnaast zijn de factoren van buiten de leerlingen ook geweldig belangrijk: ouders / gezin / school / groep / leerkrachten / levenservaringen enz.

- b. Novilo wijst ons erop dat de **relatie kind-ouder-leerkracht** veranderd is. Vaker dan vroeger wordt niet de leerling, maar de leerkracht verantwoordelijk gesteld voor bijv. een laag rapportcijfer!
- c. HB'ers hebben niet automatisch **meer recht** op een laptop of een zeiltocht.
- d. **Pas op met versnellen**: er zijn toch soms kennishiaten (die pas veel later worden opgemerkt) of in het vo vindt de jonge leerling veel minder snel aansluiting omdat anderen hem op 'pubergebied' ver vooruit zijn...
- e. In hoeverre bieden **aanpassingen** soelaas? Het doel van onderwijs moet volgens Tijn K. altijd gericht zijn op het kind leren zelfstandig te worden. Als je voortdurend de omgeving aanpast aan een kind zal **het nooit (!) zelfstandig** worden. We vinden dit een belangrijk punt! Dus: pas op met aanpassingen als koptelefoon / wiebelkussens / lichtwerende schotten enz. enz. Maak een kind niet nodeloos gehandicapt voor het leven! Leer een kind zelfstandig worden. Een leerling met een slecht handschrift op de laptop laten werken, betekent: deze leerling zal de rest van zijn leven afhankelijk zijn van elektronische apparaten om zich leesbaar op schrift te kunnen uiten. Nee, doe dan een tijdelijke aanpassing: je werkt nu even op de laptop, maar je krijgt ook een schrijfcurcus. Zo snel mogelijk weer terug naar pen en papier! Door te lang de omgeving aan het kind aan te passen, maak je het kind afhankelijk en aangeleerd hulpeloos.

4. **Minpunten**

Toch willen we (bij alle waardering hierboven verwoord) ook onze minpunten noemen:

- a. Mens- en kindvisie. Novilo hanteert een **te positief mens- en kindbeeld**. Op diverse plaatsen wordt er vastgesteld dat 'een slecht kind niet bestaat'. Ook een 'lui kind' bestaat niet. Er mag gedrag zijn wat bij ons dergelijke veroordelingen naar boven brengt, maar achter gedrag ligt een positieve boodschap van een in wezen positief kind, aldus Novilo.
- b. De kijk op de ontwikkeling van mensen is **evolutionair** bepaald. Regelmatig passeren dan ook stukjes over ons 'Tarzanbrein' de revue enz.
- c. Denk niet dat dergelijke zaken geen gewicht in de schaal leggen. Dat doen ze wel degelijk. Novilo zoekt daarom ook aansluiting bij de **Positieve Psychologie** van Martin Seligman en de opvattingen m.b.t. Spiral dynamics (SDI). Onze grondslag (het Woord van God) schetst toch echt een meer somber beeld! Dat maant ons ook tot voorzichtigheid in het toepassen van deze inzichten, die voor Novilo heel wezenlijk zijn.
- d. Vervolgens schat men de **mogelijkheden van leerlingen heel hoog in**. Misschien gevoed door bovenstaande grondpatronen laat men achtjarige leerlingen een eigen POP (weektaken en -planning) invullen. Een zestienjarige leerling laat men een POP voor een jaar (!) maken. Wij vinden dit teveel gevraagd, zowel van de achtjarige als van de zestienjarige leerling!
- e. Visie op de leerkracht. De visie op de (ideale) leerkracht is die van **coach**. Wij staan een veel meer centrale rol van de leerkracht voor.
- f. Visie op de **tijdsbesteding** van de leerkracht. De tijd is beperkt. Er moet gewoekerd worden met de tijd. Wat Novilo vraagt van de leerkracht op dit punt is veel te veel. Een paar punten noemen we uit hun checklijst leerkrachtvaardigheden (75 worden er genoemd).
 1. De leerkracht daagt kinderen uit dingen zelf te proberen, uit te zoeken en te ontdekken....

2. De leerkracht geeft gevarieerde en uitdagende opdrachten die aansluiten bij de eigen ervaringen van kinderen....
 3. De leerkracht maakt gebruik van coöperatieve werkvormen....
 4. De leerkracht zorgt voor visuele ondersteuning van taken, opdrachten enz. (bij., via een planbord).
 5. De leerkracht maakt afspraken over regels en routines in overleg met de leerlingen....
 6. De leerkracht varieert de aankleding van het lokaal zodat er voor de leerlingen regelmatig iets nieuws te zien en te doen is....
 7. De leerkracht gebruikt een 'takenbord', 'hoeken', 'extra werkplekken' in de groep....
 8. De leerkracht zorgt voor vervolgactiviteiten voor leerlingen die eerder klaar zijn....
 9. De leerkracht werkt met dag- en weektaken...
 10. De leerkracht laat leerlingen samenwerken, elkaar helpen en het werk zelf nakijken en registreren.
- g. Visie op de **kennisoverdracht**. In de Noviloboeken komt de meester of juf die een verhaal vertelt er niet best van af. Het accent wordt veel te veel bij het vaardighedenonderwijs gelegd. De kennis van nu is immers (volgens Novilo) niet te gebruiken voor morgen... enz.
- h. Visie op **differentiatie**. Men hanteert de stelling dat hoe meer er gedifferentieerd wordt, hoe beter dit is voor het welbevinden van de leerlingen en de leerkrachten. Hoe meer maatwerk, hoe beter. Wij hebben (terugkijkend op de ervaringen met diverse kinderen enz.) nog wel eens deze differentiatie terugschroefd: geen eigen leerlijn (!), geen indeling in drie vaste differentiatiegroepen (!). Het betekende voor ons winst in meer dan één opzicht.
- i. Visie op de **groep als 'eenheid'**. Novilo kan zich hierbij niets voorstellen. Allerlei maatregelen die zij bepleiten (prétoetsing, weektaken, gelaagde instructies enz. enz.) ondergraven de eenheid van de groep. Voor de negatieve gevolgen hiervan heeft o.i. Novilo veel te weinig oog.
- j. Visie op **groeperingsvormen**. Novilo wil in elk geval af van het verfoeide leerstofjaarklassenstelsel. Men bepleit ook het loslaten van leeftijdsindelingen bij het formeren van groepen enz. Men ziet wel dat kinderen in het Daltononderwijs door teveel vrijheid 'verdrinken' en gaan 'spartelen', maar o.i. is de uitkomst van nogal wat Novilomaatregelen niet veel beter! Daarbij bepleit men zeker voor de begaafde leerlingen homogene groeperingsvormen (samen met 'peers'). Wij hanteren juist heterogene groeperingsvormen omdat anders zeker de 'zwakkere kinderen' steeds verder achterop raken.
- k. Visie op **verbreding en verdieping**. Waarom kijken we niet wat breder naar bijv. de schooldag of de schoolweek? Probeer dan ook met het oog op de begaafde leerlingen onderwerpen aan de orde te stellen als: kinderliteratuur, actuele gebeurtenissen, natuur- en scheikundige proefjes, c.q. lessen en onderwerpen die aansluiten bij de interesses (ook (!)) van leerkrachten. Is iemand goed in muziek, dan kan er extra aandacht worden besteed aan muziek. Wat verrijkend voor de leerlingen om zo te mogen profiteren van de sterke kanten van een leerkracht. Zorg er vooral voor dat de leerkracht zijn zaakvakken echt kan voorbereiden en meer te bieden heeft dan het boek. Novilo hanteert een te smalle invulling: Taxonomie van Bloom wordt wel genoemd bij de uitvoering en verwerking van bijv. zaakvakopdrachten. Nergens komt de samenbindende rol van de leerkracht als 'leerstofkatalysator' goed uit de verf. Dat is een gemiste kant. Juist op die manier kunnen we immers gestalte geven aan het SLO-advies: 'What's good for the best, is good for the rest!'

5. **Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafden. (Besluit augustus 2022)**

- Het DHH-protocol is een expertsysteem, waarin heel veel energie is gestoken. De dames Sylvia Drent en Eleonor van Gerven hebben hun kennis hierin een plek gegeven. Jammer dat ze na 2016 niet meer door één deur konden gaan, zodat nu het DHH-protocol de inbreng van Eleonor moet ontberen.

- Aanvankelijk was het DHH-protocol gericht op de Hoogbegaafden, maar dat is uitgebreid naar alle begaafden. Omdat DHH inmiddels was ingeburgerd is de naam gehandhaafd, maar de lading is breder.
- Kern van het protocol is de diagnostische toetsbatterij + begeleiding op de eerste en tweede lijn. (hoog)Begaafden krijgen compacting en verrijking op twee niveaus aangeboden.
- De wereld van begaafden en hoogbegaafden is uiterst divers. Om dan toch dat hele publiek te 'bedienen' is de diagnostische toetsbatterij uitermate veelomvattend en tijdrovend. Kleuters moeten op 17 ontwikkelingsgebieden worden gescoord met daarbij per onderdeel de precieze inschatting hoeveel maanden ze voorlopen op de 'gemiddelde leerling'. Dat is een gigantisch werk! Idem voor de leerlingen in de groepen 3 t/m 8. Kern van het verhaal is dat je niet alleen de leerling heel precies scoort op 90 items (ook om allerlei bijzonderheden rond motivatie, leer- en persoonlijkheidsgegevens enz. enz. enz. in beeld te krijgen). Dat gebeurt door de leerkracht en door de ouder. Maar ook dat je doortoetst op alle CITO-toetsonderdelen (wat ons LVS betreft). Je toetst net zo lang door totdat de leerling niet meer op niveau I scoort (bij de bovenste 20% hoort...).
- De quickscan voor de groepen 0, 3 en 5 en de signaleringstoetsen moet je dan ook zien als filter om te voorkomen dat je met teveel leerlingen het diagnostische traject gaat bewandelen.
***Let op:** onderpresteerders vallen soms in je huidige groep niet op. Geven ouders aan dat ze toch hun kind als heel talentvol ervaren en meemaken, dan is het soms handig om deze leerling WEL door te toetsen op de hogere toetsen.... Scoort deze leerling dan wel een I, dan is hij/zij mogelijk een onderpresteerder op zijn of haar huidig niveau.*

Ambitie: In dit (hoog)begaafdenspoor willen we verder gaan. Temeer omdat onze (hoog)begaafde leerlingen meer dan eens aangeven dat het ze 'goed' gaat op allerlei vlakken!

Welke route kiest de School met de Bijbel – M'dijk met het oog op het Noviloconcept?

Al het bovenstaande (zie 1 t/m 4) overwegend, kiezen we voor de volgende route:

- We gaan (voorlopig) NIET over tot het stichten van een plusklas, laat staan op dit vlak samenwerken met scholen in een straal van 20 km. rond Maartensdijk om dit bovenschools en bovenplaatselijk van de grond te tillen.
- We kiezen WEL voor de pedagogische benadering van onze hb'ers, zoals hierboven verwoord.
- We kiezen WEL voor het meer aandacht geven aan de nodige vaardigheden (o.a. executieve functies), ook en vooral voor onze hb'ers.
- We wensen WEL de route te gaan van ICT-toepassingen, die meer individuele differentiatie mogelijk maken.
- Ook kiezen we voor ons talentbeleid o.a. voor het werken met Acadin.

En wat betreft het DHH-protocol geldt als ambitie het volgende:

- De DHH-database is WEL een aanrader om kennis te nemen van allerlei zaken die kernachtig aan de orde komen wat betreft tientallen vragen rondom een bepaalde begaafde leerling, bijv. 'niet gemotiveerd voor schooltaken, wat nu?' 'kan slecht vriendjes maken, wat nu?' Enz. Enz.
- We besluiten na ampele overweging om dit DHH-protocol WEL aan te houden om de database en de verrijkingssuggesties, maar NIET om onze leerlingen diagnostisch met dit instrument 'te lijf' te gaan. Ook niet omdat onze manier van werken niet voorziet in een eerste en tweede lijnsaanpak in de groep.
- Onze IB'er overlegt met de betreffende leerkrachten in 0/1, 3 en 5 om eventueel in de tweede helft van een schooljaar (na de LVS M-toetsing) de quickscan af te nemen.

Het is **een feit** dat we als schoolteam de laatste tijd meer dan voorheen met ‘gedrag’ bezig zijn geweest... Het valt op dat allerlei deskundigen erop wijzen dat de zorgen rondom gedrag zeer zijn toegenomen, ook op basisscholen. In het s(b)o heeft men daarbij ook nog eens te maken met verdichting van (gedrags)problematiek. Dit alles is voor ons als schoolteam aanleiding geweest om ons wat meer te verdiepen in dit thema.

Toelichting: In het coronatijdperk deelden we onderstaand artikel met elkaar. (nov. 2020) (vb-1) Ook verzorgde Annamarie Stevens een personeelsvergadering over ‘Gedrag’. (febr. 2023) (vb-2) We laten dit hier zien (lezen) om aan te geven op welke manier we onze nascholing graag vorm en inhoud geven, namelijk liefst zo dat er concrete aanpakken uit te halen zijn voor onze dagelijkse praktijk op school in de omgang met onze leerlingen en het werk in onze groepen.

Vb-1 Groepsvorming (Klein probleemgedrag) in Praxis Bulletin (nov. 2020)

Kees van Overveld is geen kleine jongen als het gaat over gedragsproblemen en sociaal-emotioneel leren... In het Praxis Bulletin van deze maand (nov. 2020) schrijft hij het volgende:

De klas die maar geen groep wordt

In sommige klassen verloopt de groepsvorming niet zoals gehoopt en gewenst. Na de herfstvakantie merkt de leerkracht dat het gedrag van een paar kinderen verslechtert. De leerkracht moet alle zeilen bijzetten om het rustig te houden in de klas.....

Klein probleemgedrag

In de afgelopen jaren heb ik (Kees van Overveld) in meer dan honderd klassen gedrag van kinderen geobserveerd. Het viel mij op dat het probleemgedrag vooral bestaat uit kleine ordeverstoringen. Dit lichte probleemgedrag vinden leerkrachten vervelend, omdat het kortere of langere tijd de rust verstoort. Als je het gedrag negeert, kan het uit de hand lopen. Maar ook als je er iets van zegt, bestaat de kans op escalatie.

Is klein probleemgedrag nu zo erg?

Als je het rijtje met gedragingen bekijkt, lijkt het allemaal niet zo erg. Kinderen die ongevraagd van hun plaats lopen, dat is toch geen probleemgedrag? Nee, op zich is dat geen probleemgedrag. Wat er echter vaak in een klas gebeurt, is dat het aantal ongewenste gedragingen langzaam maar zeker toeneemt. Steeds meer kinderen nemen het gedrag over. Naarmate de frequentie toeneemt, neemt ook de spanning in de klas toe: de irritaties worden groter en zowel de leerkracht als de kinderen ervaren dat de sfeer snel verslechtert. Wat klein begon, wordt in korte tijd heel groot en nauwelijks nog te corrigeren.

Wat verstaat Kees van Overveld onder klein probleemgedrag?

In een kadertje geeft hij hierop het volgende antwoord:

Klein probleemgedrag

Kinderen:

- lopen ongevraagd van hun plaats.
- praten door de uitleg van de leerkracht heen.
- volgen de instructies van de leerkracht niet op.
- geven een brutaal antwoord op een vraag.
- negeren tijdens het zelfstandig werken het rode stoplicht en praten hardop door de klas.
- maken rare geluiden waardoor andere kinderen moeten lachen.

Probleemgedrag in cijfers

In juni 2019 heb ik via internet een kleine peiling onder leerkrachten gehouden. Zo'n 600 leerkrachten vulden een vragenlijst in. Ik stelde onder andere deze twee vragen:

1. Welk gedrag ziet u het meest in uw klas?
2. Welk gedrag vindt u lastig om mee om te gaan?

De uitkomst was als volgt. Veelzeggend hoe zo'n tabel laat zien HOE het in zijn algemeenheid in het Nederlandse onderwijs met dit klein probleemgedrag (nou ja, klein...?!) gesteld is. 65% van de 600 mensen die reageerden op de internetvragen van Kees van Overveld ervaren dus (flinke) overlast.

Wat ziet u aan klein probleemgedrag in uw klas? (uitkomsten van de enquête – 600 reacties)

Kinderen:

- lopen ongevraagd van hun plaats. **(47%)**
- praten door de uitleg van de leerkracht heen. **(65%)**
- volgen de instructies van de leerkracht niet op. **(42%)**
- geven een brutaal antwoord op een vraag. **(Niet verwerkt in de uitkomsten)**
- negeren tijdens het zelfstandig werken het rode stoplicht en praten hardop door de klas of maken ander geluid. **(38%)**
- maken rare geluiden waardoor andere kinderen moeten lachen. **(39%)**

Welk gedrag is het meest lastig? (uitkomsten van de enquête – 600 reacties)

Kinderen:

- slaan andere kinderen **(30%)**
- lopen ongevraagd van de plek. **(30%)**
- volgen de instructies van de leerkracht niet op. **(29%)**
- maken irritante geluiden. **(28%)**
- maken geluiden waardoor andere kinderen moeten lachen. **(27%)**

Gelukkig zijn er genoeg mogelijkhedenb voor leerkrachten om het beschreven probleemgedrag op een rustige en effectieve wijze aan te pakken. Hier volgen twee tips van Kees van Overveld, die tegenwoordig een eigen trainingsbureau heeft voor het onderwijs....

⇒ **Tip 1 Zorg voor 'flow' in de les.**

Fleur geeft rekenles. De les is nog geen vijf minuten bezig of ze heeft Jordy al negen keer gewaarschuwd. Fleur raakt steeds meer geïrriteerd. 'Jordy! Klaar nu!' En dat was correctie nummer 10. Een groot deel van de klas is niet meer bezig met de rekenles. Er wordt gepraat en gelachen. De aandacht is helemaal weg.

De situatie van Fleur herken je vast wel. Je voelt je als leerkracht behoorlijk wanhopig, de grip op de groep wordt minder en minder.

Keep the flow of instruction is een werkzame strategie om ordeverstoring gedrag te stoppen.

Het werkt als volgt:

- *Je geeft klassikale instructie. Als één van de kinderen bij herhaling rare geluiden maakt, loop je ontspannen in de richting van het kind.*
- *Terwijl je dichterbij komt, blijf je doorpraten over de inhoud van de les. Je kijkt vriendelijk naar de klas.*
- *Als je bij de tafel van het kind bent, kijk je het kind aandachtig aan. Zachtjes tik je op de tafel, terwijl je blijft doorpraten over het onderwerp van de les.*
- *Na een paar seconden verbreek je het contact: je trekt je hand terug en kijkt weer naar de klas.*
- *Terwijl je het kind de rug toedraait, loop je langzaam en zelfverzekerd terug naar de plek bij het digibord. En ook nu blijf je doorpraten over de lesinhoud.*
- *Wat je in feite doet, is corrigeren zonder te corrigeren.*

Door deze strategie blijft de 'flow' in de les. Je hebt de regie en houdt die ook. Indien nodig kun je de strategie net zo vaak herhalen als nodig is. Vanuit de praktijk kan ik zeggen dat de rust snel herselt als je deze strategie consequent toepast.

⇒ **Tip 2 Gebruik 'dank je wel'**

Als je de zithouding van een kind wilt corrigeren, zou dat als volgt kunnen:

- *Loop rustig naar het kind.*
- *Geef met een zelfverzekerde stem een gedragsinstructie: 'Tim, voeten naast elkaar, rechte rug!'*
- *Sluit af met: 'Dank je wel!' en draai je om terwijl je nog even je duim opsteekt.*

Met 'dank je wel' geef je aan dat je erop vertrouwt dat het kind zijn gedrag aanpast. Wat je niet moet doen, is wachten totdat het kind zijn gedrag aanpast. Dit kan bij sommige kinderen verzet oproepen.

Een rustige groep vraagt om een rustige leraar

Het is niet fijn als je 'gedoe' hebt in je groep. Ga nooit mee in het gedrag van een kind. Blijf rustig, correct en investeer in je leerkrachtgedrag. Een fijne groep heb je niet zomaar. Je moet er hard voor werken!

Boekentip

Het artikel sluit af met deze boekentip: Meer weten over het reageren op klein probleemgedrag? Lees dan het boek 'Gedragsoplossingen voor de moeilijke groep. Hoe begeleid je uitdagende klassen in het primair onderwijs?' Auteur Kees van Overveld.

Vb-2 Studiemiddag Annemarie Stevens (febr. 2023)

- Omgaan met kinderen en hun gedrag gebeurt vaak vanuit de intuïtie... Daar is niets mis mee, maar als professionals moet je daar ook weer niet alleen op steunen.
 - Omgaan met gedrag: er is geen recept dat altijd en overal werkt. Er is soms maatwerk nodig.
 - Alle omgevingsfactoren zijn van invloed op het pedagogisch klimaat (dus op het welbevinden van een kind). Soms zijn het gegeven zaken waaraan je weinig kunt veranderen (geluidsoverlast in de buurt enz.), maar er zijn ook factoren die je als leerkracht bewust hanteert / creëert voor je leerlingen (soms individueel / soms als groep in het geheel).
 - Let dus bijv. op de inrichting van je lokaal. Soms zijn lokalen zo druk en rommelig.... Deze middag zitten we in een rustig en opgeruimd lokaal (van groep 8). Ook zulke zaken hebben invloed op het pedagogisch klimaat.
 - Gevraagd naar sterke kanten van ons pedagogisch klimaat wordt gewezen op de rust en de structuur die onze school kenmerken / op de ervaring van de leerkrachten; ook om meerdere jaren achter elkaar in eenzelfde groep te kunnen werken...
 - Zijn er veranderingen in jullie werkwijze waar te nemen? Kees antwoordt o.a. dat hij vroeger meer vanuit 'macht' werkte, nu meer vanuit 'relatie'. Dat laatste punt onderstrepen we met elkaar. Ook Annemarie wijst op het grote belang ervan: werken vanuit contact en verbinding. Het is zo belangrijk om te letten op de kwaliteit van je relatie met een kind en een groep!
 - Annemarie: 'Vaak zijn er zo veel mooie woorden toevertrouwd aan het papier enz. Maar in de praktijk zie ik vaak toch allerlei tekortkomingen / manco's.'
 - Annemarie: 'Bij allerlei interventies rondom ongewenst gedrag dien je als eerste vraag de KWALITEIT van je RELATIE met je LEERLINGEN (en soms ook hun ouders en verzorgers) te overwegen.'
 - Waarom laten kinderen / leerlingen soms ongewenst gedrag zien? Annemarie benadrukt dat er heel vaak hulpvragen achter dit gedrag liggen. Probeer die voor jezelf helder te krijgen. Lees in dat ongewenst gedrag een oproep als: 'Leer mij mijn emoties te benoemen!' 'Help mij om te gaan met uitgestelde aandacht.' 'Help mij een andere mindset te gebruiken'. 'Help mij met wat meer uitdagend leermateriaal.'enz. enz.
 - Probeer de diepere laag achter ongewenst gedrag te 'lezen': Juf / Meester ik heb vaardigheden nodig om dit ongewenst gedrag niet meer te vertonen! Het kan zijn dat deze leerling moet werken aan vaardigheden om zijn impulsen beter te kunnen reguleren of het gaat over vaardigheden op het terrein van zelfcontrole / zelfreflectie. Vergeet ook de vaardigheden niet op het terrein van het sociale (sociale vaardigheden) of om problemen de baas te worden (probleemoplossingsvaardigheden).
 - Vergeet ook niet dat het brein van de leerling nog in volle ontwikkeling is.... Pas op met een kleuter te overvragen op het punt van zelfcontrole / zelfreflectie. Wees daarom reëel in je verwachting van wat 'kan' en past bij een bepaalde leeftijd enz.
 - Technieken die je kunt inzetten om gewenst gedrag te bevorderen:
 - Regels en afspraken
 - Complimenteren
 - Ik wil-boodschap
 - Negeren.
- ⇒ **Regels en afspraken:** Annemarie benadrukt het verschil! Een regel bepaalt hoe je je moet gedragen. Regels komen eenzijdig tot stand en er volgt een consequentie als je ze niet naleeft. Een afspraak is een overeenkomst en wordt in overleg bepaald. De reactie op het niet naleven ervan: je zoekt samen naar een oplossing.

Voorbeeld van een afspraak: *Het is fijn als je vindt wat je nodig hebt. Je legt het materiaal dat je gebruikt terug op zijn plek.* Oefenen en trainen past wel bij afspraken, maar niet zo simpel bij regels.

Hoe jonger het kind, hoe concreter je afspraken moet maken. We zijn er vaak te vaag over. Denk goed na over de consequenties bij overtreding van regels en of afspraken: Voor de één is bijv. een uur nablijven niet erg; wel 10 minuten minder pauze.

Bedenk bij dit alles dat de goede verhouding er zo uitziet: 75% positieve aandacht tegenover 25% negatieve aandacht.

- ⇒ **Complimenten geven:** Annemarie benadrukt hoe belangrijk het is om oprecht hierin te zijn. Soms is het 'een toontje, een riedeltje wat erbij hoort'. Waak daarvoor. Maar in oprechtheid een compliment geven, is heel geschikt om gedrag in de gewenste richting te stimuleren. Kinderen krijgen er meer zelfvertrouwen door, je voorkomt dat ze in plaats daarvan alleen maar negatieve aandacht vragen, je kunt ook heel concreet benoemen wat kinderen goed doen en dat je ze daarvoor complimenteert. Ook bevordert je de zelfstandigheid van het kind. Complimenten dragen er ook aan bij dat het kind (beter en eerder) weerstand kan bieden aan groepsdruk enz. Soms komt een compliment niet aan: zoek dan naar een ander compliment.... Als een kind leert een ander kind een compliment te geven, zie je hoe fijn een kind het vindt om dat zelf ook te ontvangen! Enz.
- ⇒ **Ik wil-boodschap:** Wees daarin niet autoritair maar wel duidelijk. Een ik wil-boodschap geeft richting aan gewenst gedrag. Zeg het, communiceer het wel zo duidelijk en concreet dat deze boodschap geen ruimte laat voor 'nee'. Probeer wel rustig te zijn en te blijven! Een ik-boodschap kan dan neutraal overkomen en roept minder weerstand op.
- ⇒ **Negeren:** Je geeft dan geen aandacht aan het storende gedrag... Let erop dat je deze techniek alleen in kunt zetten bij licht ongewenst gedrag! Zeker als dat gedrag de bedoeling heeft om jouw aandacht te vragen. Negeren is een heel krachtige techniek, maar werkt alleen als je er ook positieve aandacht aan koppelt! Vergeet dat laatste niet!
- **Wat te doen bij (het voortduren van) ongewenst gedrag?** Annemarie benadrukt dan twee opties: Apart zetten en een time out.
Apart zetten: doe dit vanuit een helpende houding en communiceer dat bij jouw ingreep. Jij gaat nu even apart zitten (je schuift bijv. een tafel opzij) omdat ik je wil helpen om je te concentreren op je taak. Zo'n ingreep vanuit een helpende houding is super belangrijk. Kinderen ervaren het vaak heel anders dan wanneer je dat apart zetten inzet vanuit (on)macht... Hoe een maatregel landt bij het kind is erg belangrijk in dit kader. Nog een belangrijke overweging: Zet zo'n maatregel niet te laat in! Grijp tijdig in!
Time out: Doe dit niet te snel. Reserveer zo'n maatregel vooral voor erg storend gedrag. Time-out is voor Annemarie meer een resetmoment. Dat hoeft niet zo lang te duren: één tot anderhalve minuut is vaak al genoeg. Geen half uur een kind op de gang zetten bijv. Denk na over een time-out plek. Motiveer ook waarom een kind er naar toe moet en ga daarover niet in discussie met een kind enz. Sta erop dat je de time out wel uitvoert. Laat je niet afleiden door allerlei beloftes van het kind ('Nu zal ik wel luisteren..') Voer kalm en liefst zonder al te veel woorden die time out uit...
- **Straffen:** Gebruik dit middel als apart zetten of een time out niet het gewenste resultaat opleveren. Bij zinvol straffen neem je een deel van iets leuks weg. Let op een deel! Je zegt bijv. Je mag 5 van de 15 minuten niet op je Chromebook om iets voor jezelf te doen. Kinderen hebben dan nog iets om voor te gaan (ze kunnen nog 10 minuten wel achter hun Chromebook...) en als lkr. heb je ook nog een middel om de straf te intensiveren.... Jij mag er

10 minuten niet achter enz.

Vergeet niet de negatieve aspecten van straf: Kinderen leren er op zichzelf geen gewenst gedrag door / straffen kunnen een heel onaangename sfeer teweegbrengen / kinderen kunnen ook angstig worden voor de straffer / kinderen kunnen bepaald gewenst gedrag laten zien alleen omdat de straf(fer) in de buurt is... Enz.

- **Zinvolle straffen:** Ook daarover valt volgens Annemarie wel het één en ander te zeggen:
 - * Zorg dat je snel ingrijpt na de overtreding
 - * Blijf er zelf wel kalm onder
 - * Begin klein: kinderen leren meer door de frequentie en consequentie van de straf dan door de zwaarte van de straf. Een milde straf (het wegnemen van een privilege) is zo'n klein, maar zinvol begin.
 - * Dreigen en niet doen: dat heeft geen zin en werkt averechts.
- **Samenwerking met ouders:** Heb je ouders met extreem gedrag? Extreme eisen? Probeer dan eens OPRECHT nieuwsgierig te zijn naar hun motivatie. Reflectief luisteren is een VAK APART, maar heeft vaak zulke goede gevolgen. Ouders voelen zich serieus genomen. Ga niet gelijk je eigen mening verkondigen, je eigen opinie verdedigen enz. enz. Nee, leun eens rustig achterover in je stoel en herhaal letterlijk wat tegen je gezegd wordt en span je in om deze (soms veeleisende, moeilijke ouders voor jou) te begrijpen... Zet ouders in hun rol: Hoe kunnen jullie thuis helpen dat het op school beter met jullie kind gaat. Vraag ook mandaat aan de ouders om jouw visie te vertellen: 'Vindt u het goed dat ik een paar voorbeelden van uw kind voor het voetlicht breng enz.' Let erop dat het jou niet gaat om alle gedragingen enz. van het kind, maar wel om dat wat bijdraagt tot een fijnere schooldag enz. Laat het kind ook zoveel mogelijk buiten de gesprekken. (Misschien moeten we een uitzondering maken voor het oudere kind, aldus A.S. op een opmerking van één onzer).
Probeer met de ouder te praten en plaats van tegen hem/haar.
Bereid je ook goed voor op een moeilijk gesprek. Wat is je doel? Denk daar van te voren goed over na en communiceer dat doel ook met de ouder. Houd daaraan vast... Geef (zo mogelijk) de ouder een compliment over iets van hem of haar... Ook op dit vlak werken complimenten vaak in je voordeel... Luister! Luister! Ouders zijn er soms nog helemaal niet aan toe om al jouw oplossingen tot zich te nemen... enz.

Ambitie: In dit spoor willen we verder gaan. Zo'n nascholingsmiddag of -artikel hoeft dan ook niet persé vertaald te worden in een protocol dat voor elke groep / elke leerkracht geldt. Wat voor de één z'n draaglast vermindert, kan voor een andere een toename van zorg zijn. We zijn professionals en behoeven niet op elk detail gepamperd te worden. Wel is de gezamenlijke deelname een pluspunt. Het geeft ons in de onderlinge gesprekken over en weer een gezamenlijk referentiekader en we kunnen elkaar op bepaalde punten meer doelgericht bevragen en bijstaan.

DV in de oktobervergadering van 2023 komt het nieuwe Didactiefboek 'Gedrag in de school' uitgebreid aan de orde.

Daarnaast zal onze collega B. van Amerongen D.V. in 2023-2024 een post HBO-opleiding volgen op dit terrein (Gedragspecialist) bij de iPABO in Amsterdam.

Personeelszaken (in relatie tot ons onderwijsconcept)

Het is **een feit** dat we het m.b.t. het onderwijs over talloze zaken kunnen hebben.... Maar bij dat alles is het ook **een feit** dat voor onze school het personeel altijd een KERNzaak is geweest. Christelijk onderwijs kun je niet buiten de leerkracht om organiseren en als je dat wel doet wat houd je dan feitelijk over? Dat geldt dan (alleen al voor) de identiteit van ons onderwijs. En als we dan ons onderwijsconcept erbij betrekken, wordt het gewicht dat we hechten aan ons personeel alleen maar meer.

Toelichting: Allerlei berichten laten zien dat de bemensing in het onderwijsveld een zaak is van veel zorg. Hoe worden de duizenden vacatures ingevuld? De koppeling leerkracht / groep wordt op heel veel plaatsen al niet meer gemaakt. Wij willen die koppeling (met overtuiging...!) wel maken. En toch zijn er ook dan genoeg bedreigingen. Vaak wordt de eigen plek / positie van de onderwijzer in zijn/haar groep niet erkend.

Wie in een ziekenhuis rondwandelt, snapt onmiddellijk dat dit geen huisartsenpost is.... Zoals daar de zieken worden behandeld, geopereerd, gemonitord kan op de huisartsenpost niet. Dat moet je ook niet willen.

Je kunt iemand spreken die van werk is veranderd. Vroeger werkte hij in een eenvoudiger bedrijf en was het soms zoeken naar de juiste aanpak / reparatie. Lukte dat dan uiteindelijk, dan gaf dat veel voldoening. Nu werkt deze persoon in een gespecialiseerd bedrijf. Wat een meetapparatuur, wat een specialisaties binnen het bedrijf. Maar de eigen werkvreugde (zo blijkt bij doorvragen) is voor de persoon in kwestie een heel stuk minder. 'Ik heb nu zo'n afgemeten en afgepaste taak binnen het bedrijf. Nee dit had ik niet verwacht.'

Pas het bovenstaande eens toe op een 'gewone basisschool'. Hebben we de ogen en oren echt open? Wat zien en horen we dan? Moet de eigenheid van het onderwijs op een 'gewone basisschool' niet veel meer worden benadrukt dan nu in het algemeen gebeurt?

De volgende zaken vanuit ons onderwijsconcept wegen (dus) ook mee wat betreft het personeel:

- Als een leerkracht klaar is met zijn / haar studie gunnen we onze nieuwe collega echt wel tijd en (zo nodig) begeleiding om de schoolse taken te behartigen. Maar wie klaar is met de studie wil toch graag verantwoordelijkheid nemen voor zijn/haar groep en ziet ook uit naar de mogelijkheid om hieraan op eigen wijze inhoud te geven. Dat gunnen we al onze collega's. Die eigen professionaliteit (binnen de afgesproken schoolkaders) onderstrepen en waarderen we! We geven bijv. een leerkracht graag een stuk vrijheid om eigen talenten in te zetten voor zijn/haar groep: zingen en muziek maken / verhalen vertellen of voorlezen / creatief bezig zijn / groepswerk(stuk)en enz. enz. In onze school kunnen we daarvan prachtige voorbeelden zien en horen!
- We werken met up-to-date methoden in een klassikale setting. Zoals al eerder verwoord in dit Schoolplan hanteren we hierbij het model van het leerstofjaarklassensysteem. Soms verwacht 'men' dat we voor individuele (of groepjes) leerlingen een leerstofaanbod (her)programmeren. In het algemeen komt hiervan (op zijn zachtst) gezegd maar bitter weinig van terecht. Wij wensen dan maar liever in het spoor van de methode verder te gaan. De boeken moeten wel uit! We wensen in principe elke leerling mee te nemen tot en met het niveau groep 8. Uiteraard zetten we ons hierbij in voor elke leerling, ook voor de zwakke en (super)begaafde. Maar we betrachten hierbij nuchterheid!
- Zo lang mogelijk nemen we leerlingen mee in de hoofdlijn van de methoden: we differentiëren vooral in de mate van de instructiebehoefte en in de hoeveelheid verwerkingstaken. Kan een leerling echt niet meekomen (zelfs niet met een minimumprogramma) dan pas koppelen we de leerling los van de klassikale leer methode. Dat is op onze school een maatregel die bij hoge uitzondering wordt genomen. Voor die leerlingen maken we een OPP (=Ontwikkelingsperspectief). Wat betreft de (meer) begaafden: ook deze leerlingen nemen we zo lang mogelijk mee binnen de mogelijkheden van de methode(s). We hanteren met betrekking tot deze leerlingen ook wel de SLO-leus: 'What's good for the best, is good for the rest.' Met andere woorden: we proberen ons aanbod (ook en vooral) klassikaal te verbreden en te verdiepen.
- Op dit punt van differentiatie / omgaan met verschillen is het goed om de eigenheid van onze school te benadrukken. We kunnen doorslaan in ons streven om 'elke leerling te laten groeien en bloeien'. De ervaring heeft ons geleerd dat minder differentiatie soms een goede ingreep was in plaats van nog meer differentiatie... Maar leg dit maar eens uit aan de onderwijsgoeroes en superspecialisten....
- Resultaten van leerlingen en groepen worden nauwgezet gevolgd. De groeps- en leerlingbesprekingen vormen het hart van onze zorgstructuur. Daar evalueren we de voortgang o.a. op vaardigheidsniveau, ook gekoppeld aan vastgestelde doelen. We stellen zo nodig een individueel plan of een groepsplan op. Maar we gaan ook hierbij bepaalde grenzen niet over! De opbrengsten zo in kaart brengen dat ons onderwijsaanbod, -niveau indeling in de groep enz. enz. daarbij diepgaand wordt beïnvloed...? Nee dat doen we niet. Dat legt maar al te vaak (een te zware) druk op de leerkracht. De verleiding om zelf wat te sleutelen aan de uitkomsten, is bijv. een groot gevaar. Ook het gesprek met de ouders / verzorgers wordt er niet simpeler op.

Ambitie: Overigens is het een mooie opdracht om in al de geschreven regels van dit Schoolplan nog eens na te gaan HOE VAAK de unieke plek van de onderwijzer met zijn lesgevendende taken in relatie tot zijn haar leerlingen wordt onderstreept! En dat betreft dan niet alleen de kwantiteit, maar bovenal de kwaliteit. Dat betekent ook voor de nieuwe schoolplanperiode veel.

Overigens zal in de komende schoolplanperiode op het personele vlak heel wat plaatsvinden. De nieuwe directeur zal een schoolleiderscursus worden aangeboden. Ook krijgt hij studietijd en coaching voor zijn nieuwe taken.

Daarnaast zal er Deo Volente afscheid worden genomen van verschillende ervaren collega's.

Kortom: er zal heel wat op alle geledingen van de school afkomen, het 'ora et labora' (bid en werk) kan niet gemist worden. Laat dat ook mogen meewegen de komende schoolplanperiode!

Onderstaande illustratie brengt ook rondom 'draaglast en draagkracht' het nodige in beeld. We participeren in GS-vitaal en op één van de eerste vergaderingen in de nieuwe schoolplanperiode zal op deze zaken vanuit GS-vitaal worden ingegaan!

Inzetbaarheidsgesprek

12. Ik voel me gesteund door mijn leidinggevende

11. Ik heb voldoende hulpmiddelen

10. Ik kan zelfstandig mijn werk doen

9. Ik voel me onderdeel van het team

8. Ik ben betrokken bij de organisatie

7. Ik voel me veilig en op mijn gemak

6. Ik ben gemotiveerd in mijn werk

5. Ik ben voldoende opgeleid

4. Ik ben vaardig

3. Ik voel me gezond

2. Ik voel me energiek

1. Mijn werk en privé zijn in balans

Huis van werkvermogen

Verdieping 4
Werk

Verdieping 3
Normen en waarden

Verdieping 2
Competenties

Verdieping 1
Gezondheid

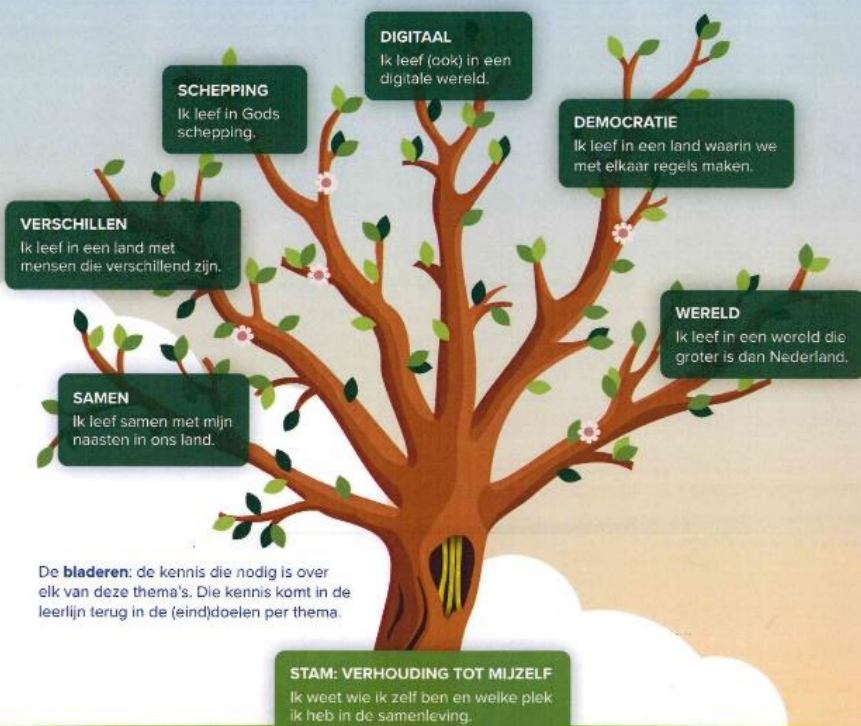
www.gs-vitaal.nl | info@gs-vitaal.nl | 0180 - 44 26 75

Burgerschapsonderwijs

De metafoor van de boom

De leerlijn wil burgerschapsonderwijs inbedden in en verbinden met het geheel van het schoolleven op een christelijk-reformatorische school met behulp van de metafoor van de boom. De metafoor begint bij de **wortels** van de boom: God en de Bijbel. Bij de vorming van de persoon van de leerling is de verhouding tot God belangrijk: die heeft immers gevolgen voor het hele leven. Na de wortels volgt de **stam**: het onderwijs wil eraan bijdragen dat leerlingen antwoord kunnen geven op vragen als 'Wie ben ik?' en 'Welke plek neem ik in de samenleving in?' Bij de **takken** van de boom komt het eigenlijke burgerschapsonderwijs ter sprake in zes thema's.

De **bladeren**: de kennis die nodig is over elk van deze thema's. Die kennis komt in de leerlijn terug in de (eind)doelen per thema.

Het burgerschapsonderwijs werpt **vruchten** af en zo heeft ook deze boom vruchten: vaardigheden en attitudes op het gebied van burgerschap, die elders in de leerlijn terugkomen in de (eind)doelen per thema.

Vanuit de wortel voedt de **sapstroom** de stam, takken, bladeren en vruchten. In de metafoor zijn de waarden de sappen die het denken over de thema's en kennis, vaardigheden en attitudes sturen en richten. Zo hopen en bidden we dat het (burgerschaps)vormingsonderwijs op school als een goede boom goede vruchten zal voortbrengen.

Het is **een feit** dat 'de metafoor van de boom' de laatste twee jaar volop onze aandacht heeft gehad m.b.t de inhoud en vormgeving van ons burgerschapsonderwijs.

Toelichting:

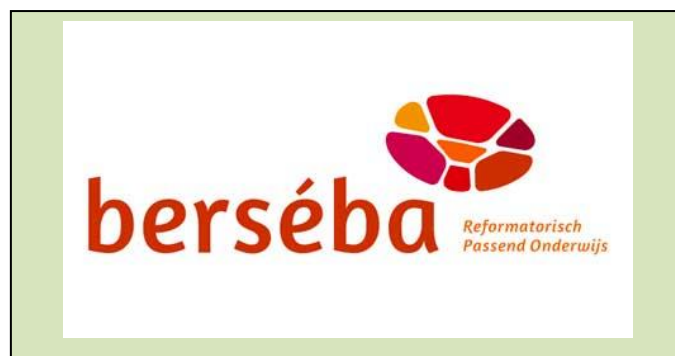
Na een zoektocht m.b.t. het inrichten van verantwoord burgerschapsonderwijs zijn we uiteindelijk terecht gekomen bij de stichting SLRO (= Stichting voor Leermiddelenontwikkeling Reformatorisch Onderwijs). Deze stichting heeft via een werkgroep Burgerschapsonderwijs heel veel voorwerk laten verrichten. Uiteindelijk is het burgerschapsonderwijs vorm gegeven zoals op de illustratie hierbij is weergegeven.

Daarnaast zijn er eind- en tussendoelen op vier niveaus (groepen 1 en 2 / 3 en 4 / 5 en 6 / 7 en 8) geformuleerd. Een voorbeeld van de einddoelen m.b.t. het thema 'Verschillen' zien we hieronder, uitgewerkt m.b.t. Kennis / Vaardigheden / Attituden.

Einddoelen thema 'verschillen'	KENNIS Leerlingen (her)kennen overeenkomsten en verschillen tussen mensen, groeperingen, genderidentiteit, geloofsovertuigingen en vormen van samenleven. Ze erkennen hierin de gelijkwaardigheid van alle mensen als schepselen van God. Tegelijkertijd weten leerlingen dat in Bijbels licht verschillende opvattingen niet gelijkwaardig zijn.
Einddoelen thema 'verschillen'	VAARDIGHEDEN Leerlingen kunnen respectvol omgaan met verschillen tussen mensen, groeperingen, genderidentiteit, geloofsovertuigingen en vormen van samenleven. Ze kunnen hun eigen mening hierbij verwoorden en wegen daarbij de aangeleerde Bijbelse argumenten.
Einddoelen thema 'verschillen'	ATTITUDEN Leerlingen zijn bereid om de verschillen die er in Nederland zijn onder ogen te zien vanuit de erkenning dat iedereen door God geschapen is en daarmee gelijkwaardig aan elkaar, en zijn bereid daarnaar te handelen.

Ambitie: Met de afspraak (gemaakt in de personeelsvergadering van aug. 2022) om op vier niveaus het model te vullen met onze concretisering hebben we het afgelopen schooljaar een begin gemaakt. Dat zal in de komende schoolplanperiode (verder) zijn beslag moeten krijgen.

Passend Onderwijs (relatie met Berséba)

Het is **een feit** dat we al jaren deel uitmaken van Berséba, het Reformatorsch Passend Onderwijs. We vallen onder regio Midden. In het tot nu toe verschenen Ondersteuningsplan 2023-2027 staat (voor ons als school) een prachtige zin: 'Veelkleurigheid: Zoals ieder kind er mag zijn, zo mag ook iedere school er zijn.'

Toelichting: Helaas is het aantal leerlingen in het s(b)o (landelijk, maar ook bij Berséba) procentueel gestegen. Dat is een ontwikkeling waar we met elkaar niet blij mee zijn... We willen toch naar meer inclusief en thuisnabij onderwijs? De reflex is meestal dat veelvuldig in visie- en ambitiedocumenten ingezet wordt op: meer expertise, meer maatwerk, meer overleg op allerlei niveaus en in allerlei verbanden, dus ook meer samenwerking enz. enz. enz.

De grote hamvraag is wel 'hoe' de leerkracht aan dergelijke ambitieuze doelen kan voldoen. Want wat er ook is gepresenteerd aan uitwerkingen, koersafspraken enz. één ding is zeker: dit alles is niet vertaald naar de werkdruk van de leerkracht en naar zijn mogelijkheden om naast de intensieve werkdag voor zijn/haar groep hier ook nog betekenisvol inhoud aan te geven.

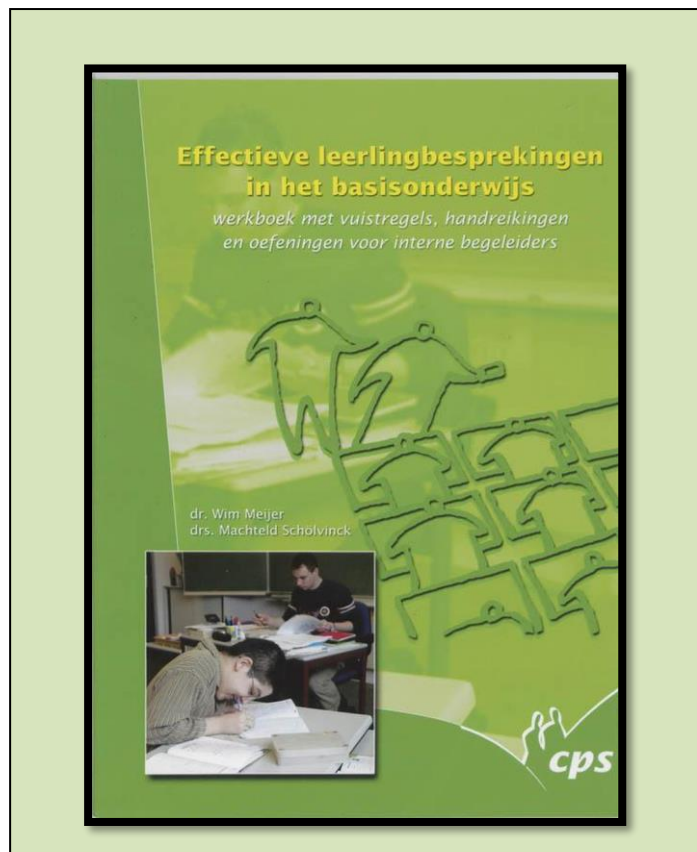
Feitelijk gezien heeft onze School met de Bijbel geen bijdrage geleverd aan de groei van het s(b)o, gelet op het buitengewone lage verwijzingspercentage van nog geen 0,015% in de laatste 15 jaar. Ook op allerlei andere kengetallen scoren we uitzonderlijk laag: aantal dyslecten, aantal arrangementen, aantal leerlingen met ambulante begeleiding, aantal leerlingen met een OPP (=ontwikkelingsperspectief), aantal leerlingen met een eigen leerstofspoor enz. Wat is hierbij (onzes inziens) van groot belang gebleken:

- Betracht nuchterheid! We hebben onze grenzen in wat we effectief kunnen 'behappen'.
- We willen voor alle leerlingen uit onze achterban een passend aanbod realiseren, mits dit te realiseren valt in een klassikale setting.
- We werken binnen het leerstofjaarklassensysteem met heterogene groepen en vermijden het eenzijdig werken met homogene groepen.
- Het werken met stevige methodieken is ook van groot belang. We werken met een heldere dagplanning en nemen leerlingen zoveel mogelijk mee in de methodische voortgang van de methode.
- Er is veel ervaring binnen het team m.b.t. leerling- en leerstofvragen. Van die knowhow maken we dagelijks gebruik.

- De keuze van de school was soms: kiezen voor minder in plaats voor meer differentiatie.
- We hebben maar zelden 'gedoe' met ouders (gehad) over zaken als differentiatieniveaus, klus- en plusklassen enz.
- We hebben tot nu toe geen combigroepen gehad en daarbij (gemiddeld) ook een wat lager leerlingenaantal per groep.
- Gods zegen, zo onmisbaar in het onderwijs, is niet altijd te ontleden in protocollen enz.

Ambitie: In goed overleg met (o.a. de regiomanager van) Berséba willen we op het voorgaande spoor verder gaan. De leerkracht is en blijft onze 'kartrekker'. Het gaat dus ook niet om een hele dikke ring van 'hulptroepen' om die leerkracht heen. Wie goed leest, kan uit dit hoofdstuk(je) verschillende kritische noties richting ons samenwerkingsverband afleiden. Dat geven we toe, maar dit behoeft een vruchtbare samenwerking zeker niet in de weg te staan.

Visie op onze zorg (IB-werk enz. op onze school)

Het is **een feit** dat niet aan onze aandacht ontsnapt is, dat in 2023 nog steeds het boek van dr. Wim Meijer en drs. Machteld Scholvinck te verkrijgen is. Al vele jaren zijn de inzichten die hierin staan verwoord voor ons van heel groot belang voor onze visie op de zorgstructuur en met name ook voor de praktijk van het IB-werk op onze school!

Toelichting: We geven hieronder de kern van het boek, ook belichaamd in de praktijk van onze school weer!

IB'ers zijn bezig met uiteenlopende taken. We kunnen een onderscheid maken in:

- ➔ Coördineren van de leerlingenzorg binnen de school (toetskalender samenstellen; orthotheek bijhouden; LVS-materialen bestellen enz.)
- ➔ Begeleiden van groepsleerkrachten
- ➔ Individuele hulp aan leerlingen geven
- ➔ Externe contacten onderhouden

Met name is de laatste jaren de roep om het begeleiden van de groepsleerkrachten sterker geworden. Van belang is wel dat de school een visie op de zorgstructuur en het IB-werk ontwikkelt of inmiddels heeft ontwikkeld. Gebeurt dat niet dan blijken er steeds strubbelingen/frustraties te ontstaan. De verwachtingspatronen van IB'ers en groepsleerkrachten blijken bijv. erg uiteen te lopen. Komt de school tot een duidelijke visie op de zorgstructuur en de inzet van de IB'ers dan zijn dergelijke problemen uit de wereld/school te helpen.

Als er geen duidelijke visie in de school aanwezig is, leven er allerlei verwachtingen en wensen die door geen enkele IB'er zijn waar te maken. Wat zien we dan in de praktijk gebeuren? Het gaat vaak

om 'De **draaglast** van de leerkracht verlichten?' of 'De **draagkracht** van de leerkracht vergroten?' Het volgende illustreert dit:

“Als leerkrachten problemen ervaren met leerlingen, dan verwachten zij meestal onmiddellijk hulp. Interne begeleiders helpen leerkrachten bij het vinden van geschikte materialen, bij het opstellen van een handelingsplan, bij het invullen van een onderwijskundig rapport, etcetera. Dergelijke activiteiten zijn erop gericht om zwaar belaste leerkrachten enigszins tegemoet te komen. Met andere woorden: de interne begeleider is op dat moment bezig de draaglast van de leerkracht te verlichten. Dat is op korte termijn prettig voor de leerkracht. Maar sommige interne begeleiders raken intussen overbelast.

Andere interne begeleiders proberen leerkrachten te leren om anders met zorgleerlingen om te gaan. Ze doen dat door te fungeren als 'praatpaal', door uit te leggen wat er met een leerling aan de hand is, door aanwijzingen te geven hoe leerkrachten bepaalde problemen zelf kunnen aanpakken. Op die momenten is de interne begeleider bezig de draagkracht van de leerkracht te vergroten. Dat is op lange termijn goed voor de leerkracht, maar stelt wel hoge eisen aan de begeleiding.

In de praktijk is het voor interne begeleiders een hele kunst om evenwicht te vinden en te bewaren tussen het verlichten van de draaglast en het vergroten van de draagkracht van leerkrachten.”

Maar: *“Zonder heldere visie op zorg en een helder takenpakket van de interne begeleiding en zonder praktische ondersteuning bij de uitvoering van het beleid, zullen veel interne begeleiders het evenwicht tussen het verlichten van de draaglast (zorgtaken overnemen) en het vergroten van de draagkracht van de leerkracht (begeleiden in het uitvoeren van zorgtaken) verliezen en verdrinken in een groot aantal verzoeken om hulp en ad hoc activiteiten.”*

Besluit: Op de School met de Bijbel kiezen we ervoor om de draagkracht van de groepsleerkrachten te vergroten.

De volgende redenen zijn daarbij erg belangrijk:

- ➔ In de praktijk blijken nogal wat leerkrachten 'zorg' als een taakverzwaring te ervaren. Ze wensen dan als compensatie remedial teaching. En al snel kan er de vraag ontstaan naar allerlei therapieën (van gedragstherapie tot bijv. therapie voor de motoriek). De leerkracht vervult dus vooral de rol van verwijzer. Andere personen, andere instanties moeten de hulpvraag 'oplossen'. We vinden dat niet terecht. De deskundigheid van de leerkracht verschrompelt dan wel heel erg. Vaak zijn er immers (gelukkig) geen bijzondere therapeutische aanpakken nodig om de zorgleerlingen verder te helpen in de eigen groep en door de eigen groepsleerkracht.
- ➔ Onderzoek toont ondubbelzinnig aan dat individuele hulpacties om uitvallende risicoleerlingen te helpen (waar de groepsleerkracht weinig bij betrokken is...) nauwelijks effect hebben, terwijl het tijdig intensiveren van het 'gewone onderwijsaanbod' (bewuste actie door de groepsleerkracht...) zeer zinvol is!
- ➔ Onderzoek heeft ook ondubbelzinnig aan het licht gebracht dat allerlei handelingsplannen (die door derden werden opgesteld en bij de groepsleerkrachten werden gedropt) te weinig het handelen van de groepsleerkracht bepalen in zijn dagelijks lesgeven. Meer effect blijken de maatregelen te hebben die (weliswaar in overleg met bijv. de IB'er) door de leerkracht zelf zijn opgesteld en waarvoor hij verantwoordelijk is. Maatregelen die vaak beter aansluiten bij zijn eigen mogelijkheden enz.

Uitgangspunten voor effectieve leerlingbesprekingen

We maken gebruik van de volgende omschrijving:

“Een leerlingbespreking van een groepsleerkracht met een interne begeleider is voor ons een gesprek tussen twee professionals. Onderwerp van gesprek zijn de zorgen die de leerkracht zich als professional maakt over een leerling.” Het gaat dus niet om de persoonlijke problemen van een leerkracht, het is ook geen vrijblijvend huis-tuin-en-keuken-praatje. Het

is een professioneel gesprek waarin de leerkracht gevraagd wordt (ook) te reflecteren op eigen handelen.

Het is immers de taak van de groepsleerkracht om onderwijsleerprocessen zo te arrangeren dat leerlingen bepaalde doelen kunnen bereiken. (Bijv. (minimum) leerdoelen of sociaal-emotionele ontwikkelingsdoelen). Lukt dat niet dan ontstaat er een 'professioneel' vraagstuk. De leerkracht kan vaak niet terugvallen op de geëigende routines. Dat kan onrust en onzekerheid met zich meebrengen. Het is goed om bij de start van een leerlingbespreking met zulke gevoelens rekening te houden.

Uitgangspunten:

- De leerkracht neemt een sleutelpositie in bij het kiezen van een aanpak.
(Welke uitkomst de leerlingbespreking ook heeft, in alle gevallen neemt de groepsleerkracht een sleutelpositie in. Het is van groot belang dat hij zich zeker voelt bij de voorgestelde oplossing)
- Er wordt gezocht naar oplossingen die passen bij deze leerkracht.
(De IB'er heeft een dubbel doel: Het (samen) vinden van een oplossing voor de leerlingproblemen waarover de leerkracht zich zorgen maakt en dat op een manier dat de leerkracht zich zeker voelt. Dat betekent per definitie dat de IB'er rekening houdt met de verschillen die tussen leerkrachten bestaan. Er is verschil in ervaring en verschil in persoonlijkheid. Sommige leerkrachten hebben het hart op de tong, andere uiten zich moeilijk. Sommige zijn afwachtend, andere actief meedenkend enz. De IB'ers moeten met name rekening houden met het verschil in reflectie op het eigen handelen in de onderwijsleersituatie dat in de gesprekken met de leerkrachten naar voren komt.)
- Uitgangspunt is het handelen van de leerkracht in zijn klas.
(Het is van groot belang dat er onderscheid gemaakt wordt tussen onderwijs- en niet-onderwijsproblemen. Bij onderwijsproblemen gaat het om stagnaties in het leren of om afwijkend gedrag enz. Bij niet-onderwijsproblemen gaat het bijv. om problemen in de thuissituatie enz. Deze zaken kunnen wel van invloed zijn op het functioneren van de leerlingen, maar worden niet bestreden/verholpen met onderwijsmaatregelen. Een echtscheidingszaak los je er niet mee op; wel kun je besluiten met de leerling wat vaker individueel te praten, maar het gaat niet over een echt onderwijsprobleem. De onderwijsproblemen doen bij uitstek een beroep op de leerkracht als pedagogisch en didactisch professional. Om die reden staan ze centraal in de leerlingbesprekingen. De niet-onderwijsproblemen doen een appél op een andere rol van de leerkracht: bijv. die van bemiddelaar.)
- Aansluiten bij de algemene aanpak van alledag.
*(Sterk individuele handelingsplannen hebben vaak (te) weinig effect.... Het labelen van leerlingen in termen van ADHD, autisme enz. moet ook vermeden worden. De problemen van de leerling moeten werkproblemen zijn voor de leerkracht. Daarvoor moet hij een goede aanpak vinden. Het snel afgeleide kind (wat dan ook de mogelijke oorzaak is....) moet hij een manier bieden zodat het kind toch een tijdje zelfstandig kan werken enz. Een leerkracht is een didacticus en een pedagoog, maar geen therapeut! Wie probeert aan te sluiten bij de dagelijkse praktijk werkt ook aan het groepsgebeuren. Een vooraanstaande psychiater op het gebied van leer- en gedragsproblemen (Michael Rutter) wijst met nadruk op de positieve invloed van een goed klassenklimaat op het functioneren van de (probleem)leerling. Een school hoeft niet persé voor iedere leerling afzonderlijke maatregelen te bedenken; een goede omgeving kan een positieve (therapeutische) uitwerking hebben op tal van problemen.
Aansluiten bij de algemene aanpak van iedere dag betekent ook dat we trachten af te komen van de 'verwijzingsreflex': het zo snel mogelijk delegeren van opvallende leerlingen aan deskundigen en het starten van speciale programma's enz. Het raadplegen van deskundigen is zeer zinvol maar er moet gezocht worden naar aansluiting bij de algemene aanpak van iedere dag.)*
- De leerkracht blijft 'eigenaar' van het probleem.
(Soms trekken IB'ers teveel taken van de leerkracht naar zich toe. Dat is goed bedoeld, maar niet realistisch en op termijn slecht. Het kind blijft immers de meeste tijd in de groep en profiteert niet optimaal van de IB-oplossingen als de leerkracht er zelf niets of weinig mee doet. Leerkrachten zullen in dergelijke gevallen steeds sneller hun problemen op het bordje van de interne begeleiding leggen en zo ontstaat een klimaat dat 'zorgleerlingen' vooral een zorg van de interne begeleiding zijn. Zo'n patroon ondermijnt de

professionaliteit van de leerkracht en zorgt voor overbelaste IB'ers. Daarom zijn duidelijke grenzen in de IB-bemoediening nodig en blijft de groepsleerkracht te allen tijde 'eigenaar' van het probleem.)

- De positie van de leerkracht moet niet uit het oog worden verloren.
(Allerlei deskundigen hebben de neiging om te focussen op de individuele leerling, maar gaan (helaas) vaak voorbij aan de context waarin de problemen zich voordoen. Voor de leerkracht is de probleempleerling immers een lid van de groep; problemen van deze leerlingen worden ook juist in het groepsgebeuren als een probleem ervaren. Wie daar geen oog voor heeft, helpt de leerkracht onvoldoende.)
- De positie van de ouders.
(Te overwegen is om met name de groepsleerkracht de contacten met de ouders te laten onderhouden. Hij is immers de eerst verantwoordelijke ook voor zijn zorgleerlingen. Van groot belang is juist zijn (regelmatig) overleg met de ouders.)
- De organisatie van de leerlingbesprekingen.
(Er moet op schoolniveau voldoende tijd voor worden ingeroosterd. Het is gebleken dat leerlingbesprekingen vaak beter verlopen wanneer ze één op één met de IB'er worden gehouden dan wanneer er teveel anderen bij betrokken zijn. Is een bepaalde aanpak 'gemeengoed' binnen een school dan kunnen soms wel meerdere leerkrachten tegelijk deelnemen aan de leerlingbespreking.)

Waarmee houdt de IB'er rekening?

- Verschillende begeleidingsvragen.
(Leerkrachten kunnen om uiteenlopende redenen behoefte hebben aan een leerlingbespreking. Dat levert uiteraard zeer verschillende besprekingen op met uiteenlopende doelen en uitkomsten. Het is van belang dat de IB'er zich afvraagt om welke begeleidingsvraag het gaat en wat zijn rol daarin is. Bijv. 🕒)

Begeleidingsvraag	Doel van de bespreking	Rol van de IB'er
De leerkracht begrijpt niet wat er met een kind aan de hand is.	Er samen achterkomen hoe het probleem in elkaar steekt.	Inzicht geven. In veel gevallen is een goed gesprek voldoende; in sommige gevallen levert het gesprek zoveel onduidelijkheden op dat nader onderzoek of observatie nodig is.
De leerkracht weet niet goed hoe hij de problematiek het beste kan aanpakken.	Samen tot een verantwoorde oplossing komen en een concreet plan van aanpak opstellen.	Soms blijkt dit de oplossing te zijn die de leerkracht al in de gedachten had, soms ontbreekt het de leerkracht aan ideeën en zal de interne begeleider zijn eigen expertise inbrengen. De leerlingbespreking komt dan vooral in het teken te staan van brainstormen over geschikte aanpakken.
De leerkracht weet niet hoe hij een geschikte aanpak in de groep kan uitvoeren.	Samen oplossingen zoeken die liggen op het terrein van klassenmanagement.	Soms blijkt een leerkracht algemene managementproblemen te hebben, die alleen in een apart traject zijn op te lossen. Dergelijke problemen kunnen immers de optimale aanpak voor de leerling in de weg staan.

- Leerling- en leerkrachtproblemen
(De ervaring leert dat de meeste leerkrachten een leerlingbespreking beginnen met het noemen van de kindproblemen en niet met hun eigen (professionele onderwijs-)zorgen en verwachtingen over het kind. Het is bij uitstek de taak van de interne begeleiding om ook de zorgen van de leerkracht in het gesprek boven tafel te krijgen en deze te benoemen.)
- Zoeken naar de concrete probleemsituatie.
(De praktijk wijst uit dat vage algemeen omschreven problemen (zoals 'het kind is onzeker') leiden tot vage aanpakken ('het kind heeft meer structuur nodig') en dan blijft het daarbij. Getracht moet worden om meer

concreet te worden: Waar en wanneer is het kind onzeker en welke concrete maatregelen nemen we dan om meer structuur te bieden enz. De eerste fase van de leerlingbespreking moet dan ook in het teken staan van het zoeken naar concrete voorbeelden van de problematiek die de leerkracht ervaart. Deze fase kan kort zijn, maar heeft een belangrijke impact op het verloop van de bespreking. Het doel is: komen tot een helder afgebakend probleem, dat daarna uitvoerig besproken zal worden. Als die helderheid er niet is, kan dit leiden tot misverstanden, teleurstellingen en weerstanden. Er moet ook gezocht worden naar concrete onderwijsproblemen. Het schema hieronder kan dan zijn nut bewijzen:

Onderwijsproblemen		Niet-onderwijs problemen	
leren	gedrag	Wel leidend tot onderwijsproblemen	Niet leidend tot onderwijsproblemen
* leerprocessen in verschillende vakgebieden enz. * werkhouding enz.	*gedrag t.o.v. zichzelf, andere leerlingen of de leerkracht. *naar binnen gekeerd gedrag of naar buiten gericht gedrag?	* fysieke problemen * cognitieve problemen * sociaal-emotionele problemen * in de thuissituatie * in de (sociale) omgeving	* fysieke problemen * cognitieve problemen * sociaal-emotionele problemen * in de thuissituatie * in de (sociale) omgeving

Tip: Begin de leerlingbespreking met een startvraag waarin de leerkracht wordt uitgenodigd zijn zorgen omtrent een leerling kenbaar te maken.

Tip: Het eerste deel van het gesprek eindigt met de conclusie: 'Dit is het probleem waarover we samen verder gaan praten'.

▪ Het omgaan met het zoeken naar oorzaken.

(Er is geen leerlingbespreking waarin niet over oorzaken van problemen wordt gesproken. Iedereen heeft de neiging om bij het constateren van een probleem ook een oorzaak te bedenken. En als je daaraan voorbij gaat, rijst al snel het verwijt dat er alleen aan symptoombestrijding wordt gedaan. Toch is het 'zoeken naar oorzaken' een ingewikkeld gebied vol valkuilen, voetangels en klemmen. Waarom?)

- Soms is het gewoon niet mogelijk om een oorzaak aan te wijzen. De leerlingbespreking zal dan toch een aanpak moeten opleveren die in de praktijk wordt getoetst op de bruikbaarheid.
- Problemen kunnen heel veel oorzaken hebben: leesproblemen kunnen te maken met bijv. een taalarm milieu, beperkte hersenactiviteiten, een zwak functionerend zenuwstelsel. Maar ook hier rolt er niet zomaar een aanpak uit een oorzaak te voorschijn. Er zal ingegrepen moeten worden in de onderwijsleersituatie van het kind.)

▪ Het maken van een probleemanalyse is zinvoller dan het zoeken van oorzaken...

(Iedere leerlingbespreking is uiteindelijk gericht op het vinden van een geschikte aanpak. Maar een aanpak is alleen geschikt als duidelijk is met welke factoren rekening moet worden gehouden. Is het kind met zijn sterke en zwakke kanten, is de leerkracht met zijn sterke en zwakke kanten goed in beeld? Niet alle factoren zijn daarbij even belangrijk. We maken onderscheid tussen directe en indirecte factoren.

➔ Directe factoren zijn factoren die in elke onderwijsleersituatie rondom een kind een rol spelen. Die factoren moeten altijd besproken worden. Het gaat dan om dat wat de leerkracht doet: het aanbieden van opdrachten en/of taken. Welke instructie geeft hij daarbij enz. Het gaat dan ook om wat de leerling doet: hoe gaat hij met de taak al of niet aan de gang? Hoe is zijn gedrag daarbij? De analyse van deze factoren is essentieel. Hier liggen de voornaamste aangrijpingspunten voor een goede begeleiding, afgestemd op de behoeften van deze leerling, passend bij deze leerkracht.

➔ Indirecte factoren spelen uiteraard ook een rol en beïnvloeden de onderwijsleersituatie wel. Het gaat om leerlingeigenschappen en factoren in de thuissituatie. Idem wat betreft leerkrachteigenschappen en factoren in de groep/school. Het is wel goed om van tijd tot tijd deze factoren mee te laten wegen, maar de directe factoren zijn wezenlijker!

*Het is de taak van de IB'er om ervoor te zorgen dat het gesprek in ieder geval **altijd** gaat over de directe factoren en **alleen** over indirecte factoren als die in de onderwijsleersituatie van het kind een duidelijke rol spelen. Belangrijke vragen die gesteld kunnen worden, zijn dan bijv.*

- *Aan welke taak/taken kan de leerling niet voldoen?*
- *Beschikt de leerling wel over de kennis en vaardigheden die daarvoor nodig zijn?*
- *Hoe zet de leerling zijn kennis en vaardigheden in? Doet hij dat systematisch?*
- *Hoe begeleidt de leerkracht deze leerling met dergelijke vaardigheden en met dit 'aanpak'gedrag?*
- *Welke instructie krijgt deze leerling? Bij de groepsinstructie en eventueel individueel?*

Deze vragen hebben betrekking op de directe factoren. Vervolgens kan er gevraagd worden:

- *Met welke achterliggende dingen moeten we rekening houden? Dan komen de indirecte factoren naar voren.*

Een goede vervolgvraag kan zijn:

- *Wat is de gewenste situatie? Wat willen we bereiken? Wat is haalbaar en realistisch?*

Deze vraag mag ook niet worden vergeten:

- *Missen we cruciale informatie om te kunnen beslissen? Als dat niet het geval is, dan kan nu een plan van aanpak worden opgesteld. Als dat wel het geval is, moet worden afgesproken door wie en op welke termijn de ontbrekende informatie wordt verzameld.)*

Tip: De IB'er is zich bewust van het gewicht van de zaak: hoe ziet de onderwijsleersituatie er zo precies mogelijk uit rondom 'het probleem(kind)'. De IB'er stelt daarom informatieve vragen aan de leerkracht en moet zich er voor hoeden dat hij zich niet te begrijpend opstelt. Dat remt de leerkracht in het geven van informatie en belemmert juist de reflectie op het eigen handelen.

▪ **Inschakelen van externe deskundigen.**

(Doe dit als het volgende zich voordoet:

- *Als de leerling erg opvalt door 'iets bijzonders' dat nader onderzocht moet worden.*
- *Als het (samen) niet lukt om helder te krijgen hoe de onderwijsleersituatie voor dit kind er concreet uit moet gaan zien.*
- *Als informatie (voor beslissende factoren) nodig is en door specialisten verzameld moet worden.*
- *Als de gewenste situatie wel helder is, maar de weg er naar toe niet.)*

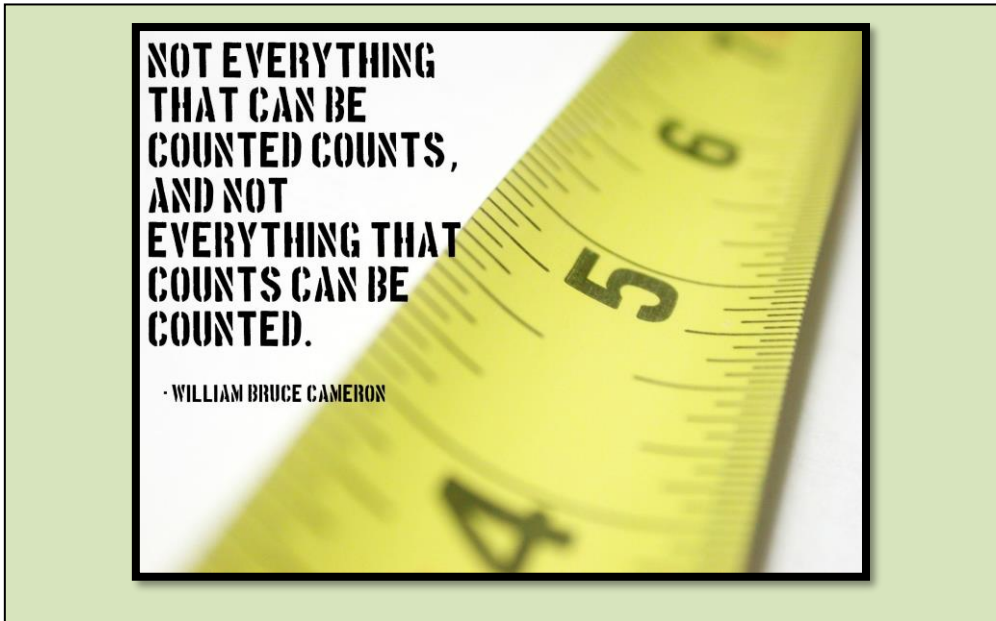
Samenvatting: Zeven vuistregels voor de leerlingbesprekingen

- 1. Zorg voor een goede voorbereiding*
- 2. Zorg voor een goede startvraag*
- 3. Stel nauwkeurig vast voor welk probleem een oplossing wordt gezocht*
- 4. Zoek pas een oplossing als de problematiek grondig is geanalyseerd*
- 5. Zorg voor een concreet plan van aanpak*
- 6. Bewaak de uitvoering van het plan om te kijken of het werkt*
- 7. Zorg dat de leerlingbesprekingen het **hart** vormen van de zorgstructuur*

Ontleend aan: Effectieve leerlingbesprekingen in het basisonderwijs-
dr. Wim Meijer / drs. Machteld Schölvinc (uitgave CPS-Amersfoort)

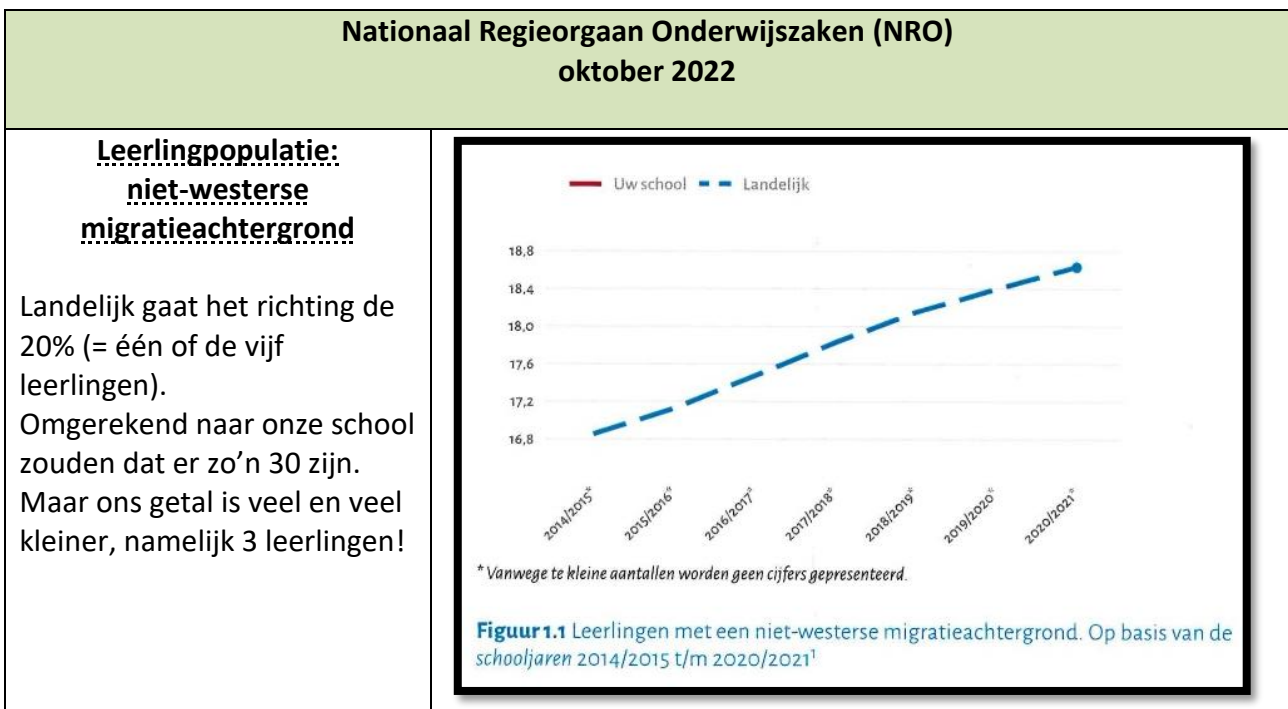
Ambitie: De bovenstaande noties zijn ook voor de komende schoolplanperiode van geweldig belang. Met nuchterheid wensen we te staan in de (zorg)praktijk van het primair onderwijs. Toch is deskundigheid daarbij een 'must' en vooral ook het voeren van gesprekken op allerlei vlak. Communicatievaardigheden zijn hierbij onmisbaar. Onze IB'er is al volop bezig geweest zich op dat vlak te scholen, ook middels coaching op de werkvloer. We hopen er in de komende schoolplanperiode nog genoeg 'vruchten van te mogen oogsten'...

(ver)Stand van zaken

Het is **een feit** dat we de waarschuwing van William Bruce Cameron ter harte hebben te nemen, zeker in het christelijk / reformatorisch onderwijs: *‘Niet alles dat geteld / gemeten kan worden, telt en niet alles dat (echt) telt kan worden geteld / gemeten’*. Temeer daar we toch met een veelheid aan opbrengstgegevens te maken hebben in dit hoofdstuk.

Toelichting: In de hoofdstukken hiervoor hebben we heel wat keren als ambitie uitgesproken dat we verder willen gaan in dat wat nu praktijk is op onze school. Daar hebben we ook onze redenen voor die we graag met onze opbrengstgegevens wensen te onderstrepen.

**Leerlingpopulatie:
Ouders met een laag
inkomen.**

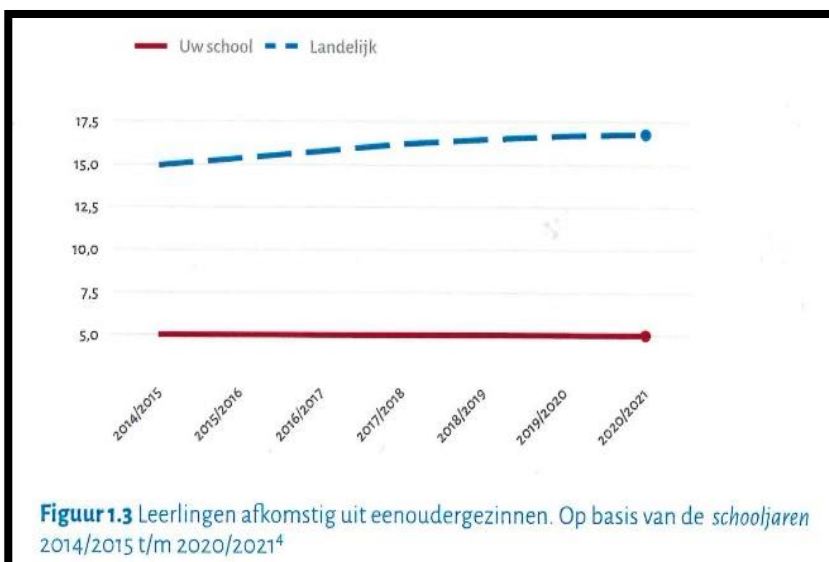
Landelijk geldt dat voor 1 op de vijf leerlingen, voor onze school is dat getal 1 op de acht leerlingen.

**Leerlingpopulatie:
Afkomstig uit
eenoudergezinnen**

Landelijk geldt dat voor 1 op zes leerlingen, voor onze school is dat getal 1 op de vijftig leerlingen.

In de grafiek hiernaast staat 5% maar dat is een keuze van de NRO om bij hele kleine aantallen toch die 5% aan te houden.

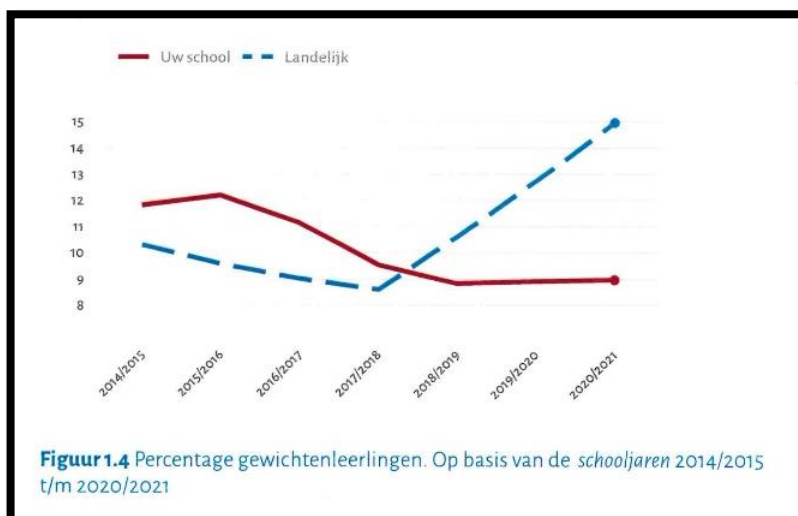
**Percentage gewichten-
leerlingen (nieuw)**

Landelijk 15%

Onze school 9%

Wat telt mee?

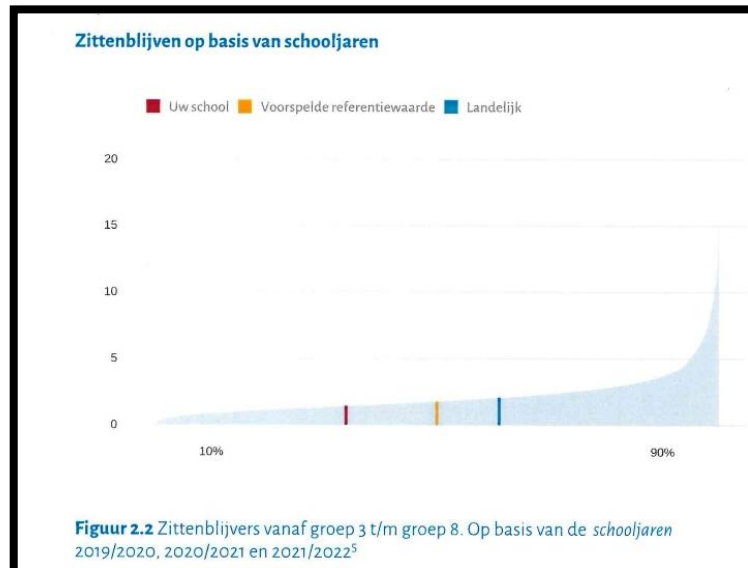
- 1 Opleidingsniveau ouders
- 2 Land van herkomst (ouders)
- 3 Ouders al of niet in de schuldsanering?
- 4 Verblijfsduur moeder in Nederland
- 5 Gemiddeld opleidingsniveau van alle moeders (schoolpopulatie)

Percentage zittenblijvers

Vergeleken met de landelijke cijfers en met onze referentiescholen hebben we ongeveer hetzelfde lage percentage van bijna 2%. We vallen dus niet uit de toon...!

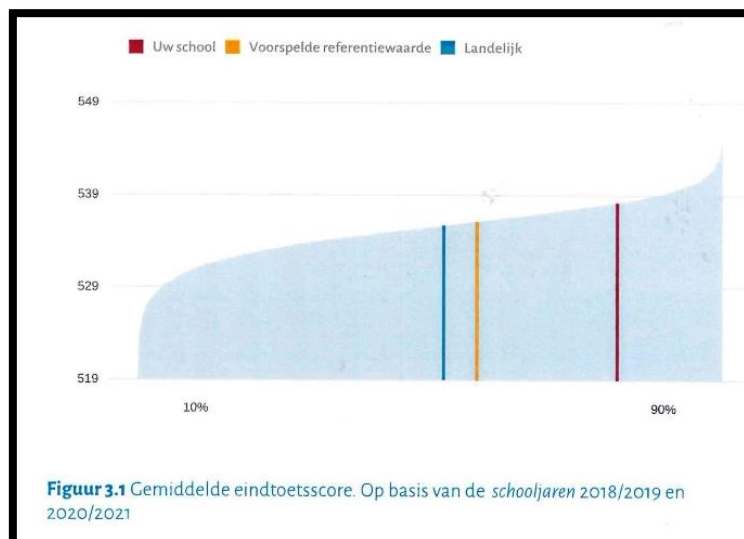
Referentiescholen zijn scholen die een vergelijkbare leerlingensamenstelling hebben qua achtergrond enz.

Gemiddelde eindtoets-score

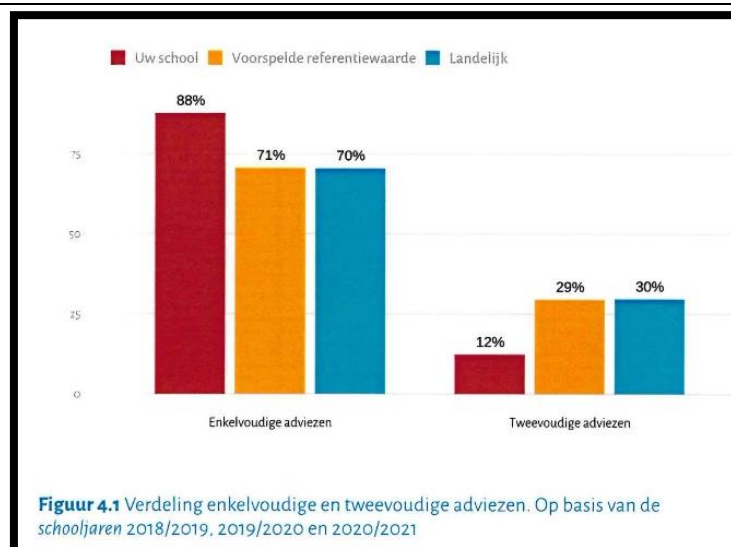
Men meet deze opbrengsten altijd over drie jaar... In dit geval tellen maar twee jaren mee, omdat in het schooljaar 2019/2020 geen eindtoets werd afgenomen (corona-tijdperk).

Landelijk was de score 536, dat gold ook voor onze referentiescholen. Voor onze school was de score 538.

Adviezen voortgezet onderwijs

We zien hiernaast dat onze school meer enkelvoudige adviezen geeft, dan landelijk en wat onze referentiescholen betreft. Een enkelvoudig advies is bijv. HAVO. Een tweevoudig advies is bijv. HAVO / VWO.

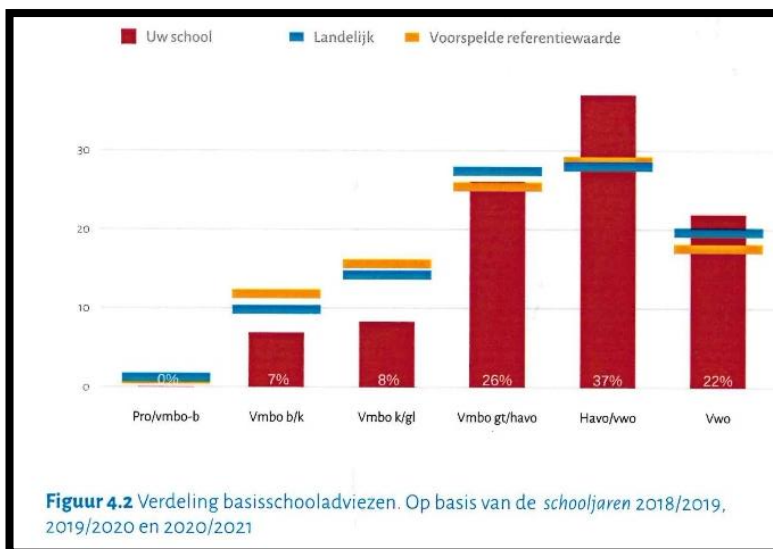

Verdeling vo-adviezen

Voor onze school:

- 7% VMBO b/k
- 8% VMBO k/gt
- 26% VMBO gt / HAVO
- 37% HAVO / VWO
- 22% VWO

Landelijk wordt er meer geadviseerd richting lagere niveaus en veel minder richting de hogere niveaus.

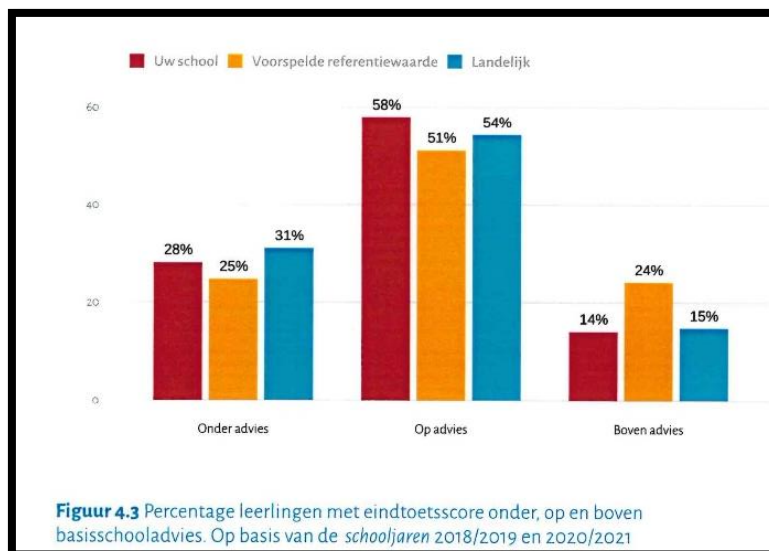
Figuur 4.2 Verdeling basisschooladviezen. Op basis van de schooljaren 2018/2019, 2019/2020 en 2020/2021

Eindtoetscores vergeleken met het vo-advies

Voor onze school:

- Onder advies: 28%
- Op advies: 58%
- Boven advies: 14%

Als je lager scoort, hoef je het vo-advies niet aan te passen. Als je hoger scoort kan het vo-advies worden bijgesteld. Dat hoeft dus niet, maar kan wel!

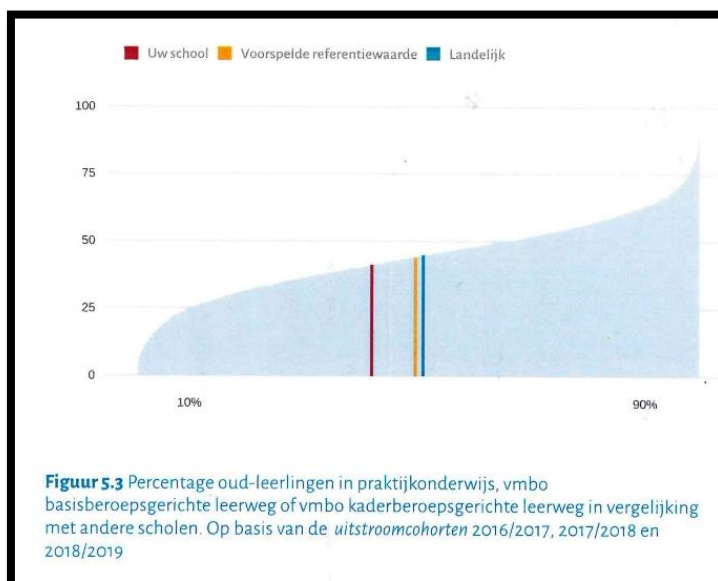

Figuur 4.3 Percentage leerlingen met eindtoetscore onder, op en boven basisschooladvies. Op basis van de schooljaren 2018/2019 en 2020/2021

Percentage oud-leerlingen in de lagere vo-niveaus in het 3^e leerjaar

Van onze school is dat percentage iets lager dan voor landelijk en referentiescholen geldt.

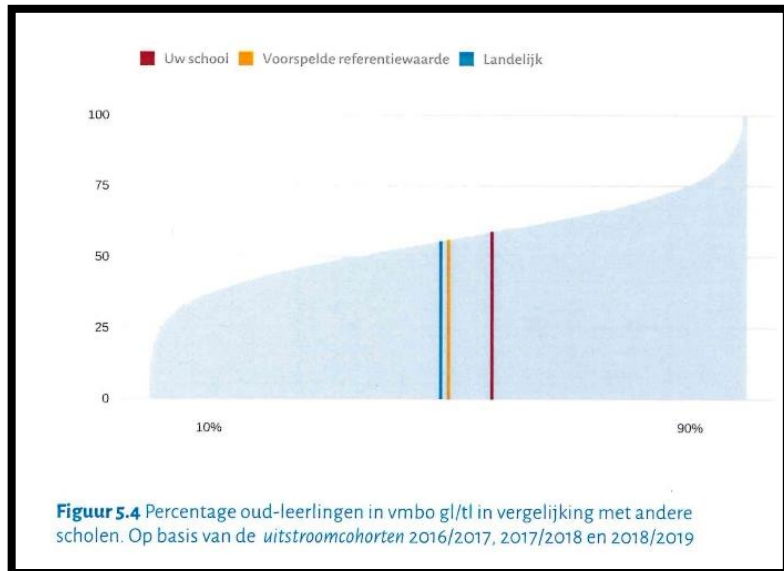
Maar: Het gaat niet om de hoogste niveaus, wel om het bij de leerling passende niveau. Los daarvan blijft het jammer als leerlingen te laag uitstromen... Dat zegt soms heel veel over het gegeven onderwijs!

Figuur 5.3 Percentage oud-leerlingen in praktijkonderwijs, vmbo basisberoepsgerichte leerweg of vmbo kaderberoepsgerichte leerweg in vergelijking met andere scholen. Op basis van de uitstroomcohorten 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019

Percentage oud-leerlingen op het VMBO gl/tl -niveau in het 3^e leerjaar

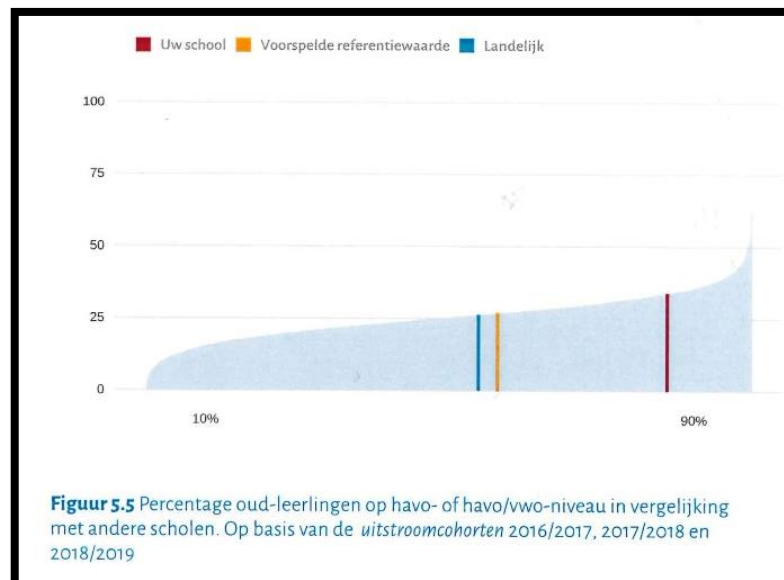
Voor onze school geldt daarvoor het percentage van 59% en dat is 4% hoger dan landelijk of voor de referentiescholen geldt.

Figuur 5.4 Percentage oud-leerlingen in vmbo gl/tl in vergelijking met andere scholen. Op basis van de uitstroomcohorten 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019

Percentage oud-leerlingen op het HAVO en HAVO/VWO-niveau in het 3^e leerjaar

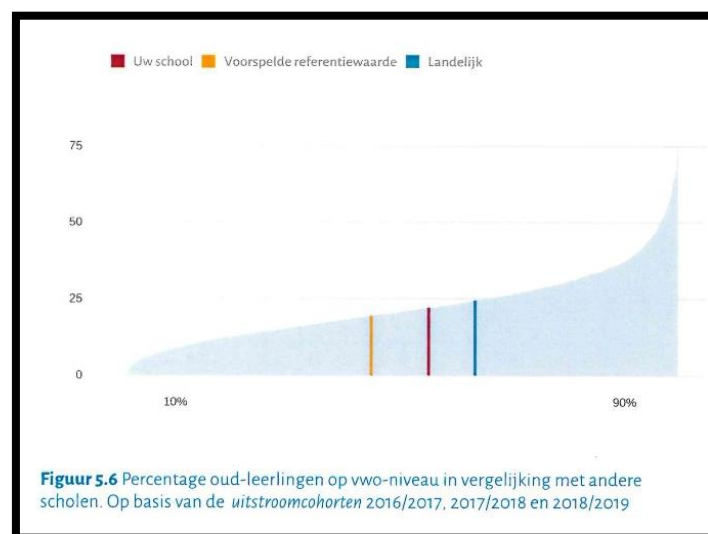
Voor onze school is dat 34%. Daarmee scoren we 8% hoger dan voor de referentiescholen en landelijk gemiddelde geldt. Het betreft dus leerlingen die of in een HAVO-groep zitten of in een HAVO/VWO-klas.

Figuur 5.5 Percentage oud-leerlingen op havo- of havo/vwo-niveau in vergelijking met andere scholen. Op basis van de uitstroomcohorten 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019

Percentage oud-leerlingen op het VWO-niveau in het 3^e leerjaar

Voor onze school geldt het percentage van 22%, landelijk in dit vergelijkingsjaar geldt dat voor 24%; de referentiescholen zitten rond de 20%.

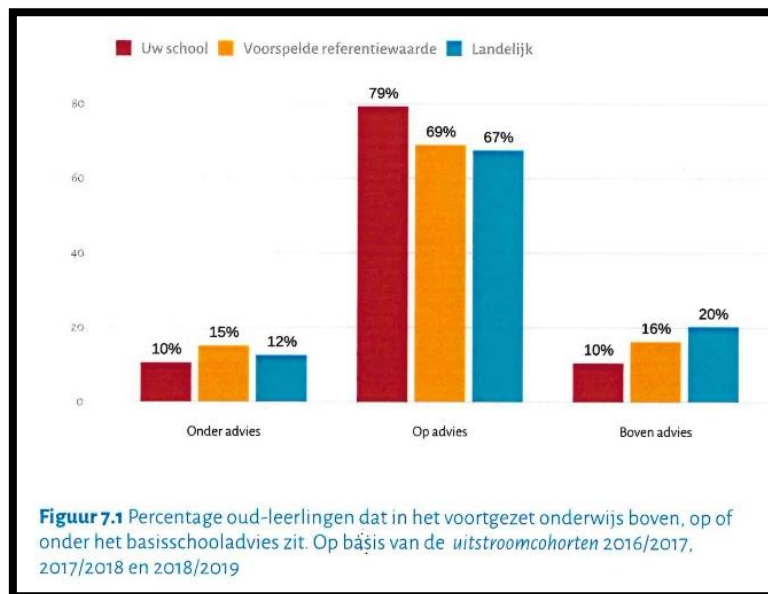

Figuur 5.6 Percentage oud-leerlingen op vwo-niveau in vergelijking met andere scholen. Op basis van de uitstroomcohorten 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019

**Na drie jaar in het vo...
Hoe verhoudt zich dan het
3^e jaarsniveau met het
gegeven vo-advies in groep
8 op de basisschool?**

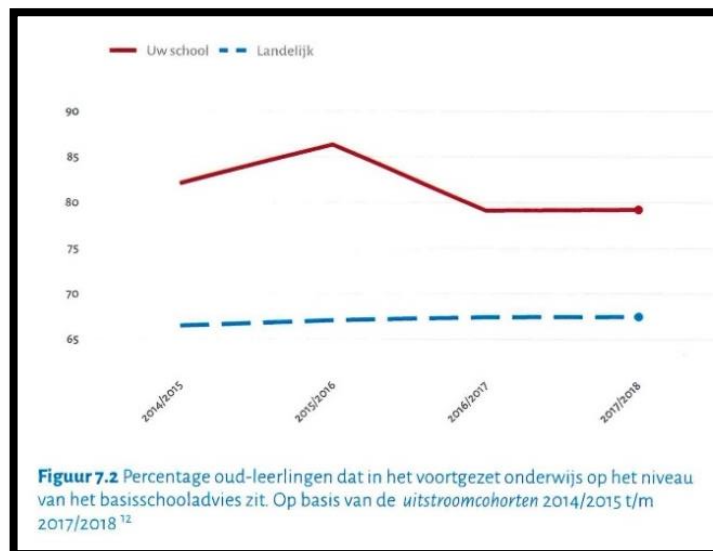
Voor onze school gelden de volgende cijfers:
10% onder het advies niv.
79% op het advies niv.
10% boven het advies niv.

Trek zelf uw conclusies bij het bestuderen van dit vergelijkingsmateriaal.

**De kracht van het vo-advies door de jaren heen...
Welk percentage zit na 3 jaar nog op het vo-advies van de basisschool?**

Al jaren scoren we hierin significant beter dan de landelijke cijfers laten zien. Met zo'n 'lijn' zijn we dus blij..!

Cijfers uit ons School-Ondersteunings-Profiel (SOP-nov. 2022)

Allerlei cijfers met betrekking tot zorgleerlingen geven we hier weer. Ook deze cijfers zeggen immers heel wat over ons (dagelijks) onderwijs...

Gemiddelde schoolweging **31,01** (=gemiddelde van de laatste 3 jr)
60% van de scholen in Nederland heeft een minder complexe achtergrond, aldus dit cbs-cijfer. Dat verzamelen we niet zelf, maar heeft te maken met de schoolweging (zie blz. 38 – laatste illustratie op die blz.)

Onderstaande cijfers delen we met ons samenwerkingsverband Berséba:

- Aantal leerlingen op school in het schooljaar 22/23: 153
- Aantal kinderen met een dyslexieverklaring: 3x (eind 2022)
- Aantal leerlingen (met een kortlopend handelingsplan) in de leeskliniek: 8x
- Aantal kinderen met een (door Berséba toegekend) arrangement: 1x (medisch)

- Aantal leerlingen dat doubleerde (= bleef zitten) in het schooljaar 22/23: 2x
- Aantal leerlingen met een kleuterschoolverlenging in het schooljaar 22/23: 2x
- Aantal leerlingen dat een groep oversloeg (versnellers) in het schooljaar 22/23: 0x
- Aantal leerlingen met een so /sboverwijzing in het schooljaar 22/23: 0x
- Verwijzingspercentage naar het so / sbo in de laatste **15 jaar**: nog geen 0,015% (= 3 ll.)
- Aantal thuiszitters in het schooljaar 22/23: 0x
- Aantal leerlingen met een OPP (= ontwikkelingsperspectief) in het schooljaar 22/23: 1x
- Eindtoetsscores: Welk percentage van de leerlingen haalt referentieniveau 1F: 97,4%
- Eindtoetsscores: Welk percentage van de leerlingen haalt referentieniveau 2F/1S: 66,7%
Destijds hoopten de makers van de referentieniveaus dat 85% het hogere niveau 2F / 1S zou halen, maar dat is in Nederland nog nooit gelukt. De cijfers lopen terug en gaan eerder naar 50% dan naar 85%. Met onze 66,7% scoren we al significant hoger dan de landelijke cijfers laten zien.

Cijfers uit ons Jaarverslag 2022 (zie bijlage)

Er zijn jaarlijks talrijke (opbrengst)cijfers te vinden m.b.t. onze school in het jaarverslag. Hierbij de meest recente uitgave (febr. '23).

Bijlage 1 – Jaarverslag 2022 (Onderwijsgegevens)

1. Belangrijke gegevens

School	Aantekeningen van directie en bestuur
A. Algemene gegevens	
<p><u>Leerlingenpopulatie:</u> Teldatum (1-10-2019): 167 leerlingen Teldatum (1-10-2020): 172 leerlingen Teldatum (1-10-2021): 158 leerlingen Teldatum (01-02-2022): 165 leerlingen Teldatum (01-02-2023): 154 leerlingen Teldatum DV (01-02-2024): 155 leerlingen Teldatum DV (01-02-2025): 150 leerlingen Teldatum DV (01-02-2026): 152 leerlingen</p>	<p><u>Opmerkingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De bekostiging loopt altijd één jaar achter op de datum 1 okt / 1 febr De bekostigingsdatum is per 1 jan 2023 gewijzigd naar 1 febr. Voor 2023 telt dus het leerlingenaantal van het jaar ervoor op 1 febr. '22 (165 leerlingen). Hiernaast vermelden we de minimumprognose... Het zijn kinderen die we al in het vizier hebben!
<p><u>Ziekteverzuim personeel:</u> Peildatum (kalenderjaar 2018): 6,92% Peildatum (kalenderjaar 2019): 9,15% Peildatum (kalenderjaar 2020): 2,98% Peildatum (kalenderjaar 2021): 1,33% Peildatum (kalenderjaar 2022): 1,39%</p> <p><u>Langdurig zieken (langer dan een maand met ziekteverlof)</u> Peildatum (schooljaar 2017-2018): 1 pers. Peildatum (schooljaar 2018-2019): 2 pers. Peildatum (schooljaar 2019-2020): 1 pers. Peildatum (schooljaar 2020-2021): 0 pers. Peildatum (schooljaar 2021-2022): 0 pers.</p>	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 was het landelijk gemiddelde ziekteverzuim (primair onderwijs) met betrekking tot het onderwijspersoneel 5,7 %. Voor het onderwijs-ondersteunend personeel was dat 6,2% De gemiddelde verzuimduur was toen in ons land maar liefst 28 dgn. Op onze school is (gelukkig) het ziekteverzuim (m.b.t. alle geledingen) na twee (piek)jaren weer (ver) onder het landelijk gemiddelde gekomen. Wat een zegen!
B. Opbrengstgegevens	
<p>B 1 - Eindtoetsgegevens (gr 8) Inspectienormen (O) = onvoldoende (V) = voldoende (G) = goed</p> <hr/> <p>Eindtoets Primair Onderwijs</p> <p>2021 Fundamenteel niv. 97.6% 2021 Streefniv. 65%</p>	<p><u>Opmerkingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Alle leerlingen doen mee. Vergelijkingen betreffen de 'eigen' scholengroep. Dat is immers het meest eerlijk. <p>Elke school in Nederland is sinds het schooljaar 2014-2015 verplicht om een eindtoets af te nemen. Belangrijke regels zijn:</p>

<p>2022 Fundamenteel niveau 97.4% 2022 Streefniveau 66.7%</p> <p>Toelichting Fundamenteel niveau: Dit is het percentage leerlingen dat met de eindtoets het basisoniveau voor taal en rekenen behaalt. Dit wordt het fundamentele niveau of 1F genoemd. Iedere leerling zou dit niveau aan het einde van de basisschool moeten behalen. Voor alle basisscholen in Nederland is de signaleringswaarde (minimale waarde) voor het fundamentele niveau 85%. Dus: op alle scholen moet 85% van de leerlingen het basisoniveau halen, anders is dat een signaal voor de inspectie.</p> <p>Toelichting Streefniveau: Dit is het percentage leerlingen dat met de eindtoets het hogere niveau voor taal en rekenen behaalt. Dit wordt het streefniveau of 2F (taal) en 1S (rekenen) genoemd. Het streven is dat zoveel mogelijk leerlingen dit niveau aan het einde van de basisschool behalen. Voor elke basisschool in Nederland is de signaleringswaarde (minimale waarde) voor het streefniveau apart bepaald. Hoeveel procent van de leerlingen het hogere niveau moet behalen, verschilt dus per school. De inspectie kijkt eerst goed naar kenmerken van de leerlingen (en van hun ouders) om de verwachting te bepalen. Heeft een school meer leerlingen die meer aandacht nodig hebben, dan ligt de signaleringswaarde van de inspectie lager.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afname is in de 2^e helft van groep 8 (meestal in april), nadat de leerlingen reeds zijn aangemeld bij het voortgezet onderwijs. • De uitslagen van de eindtoets mogen niet leiden tot een lagere plaatsing in het vo, wel tot een hogere niveauplaatsing. Uiteraard wordt hierover met de ouders overleg gevoerd. <p><u>Algemene opmerking:</u> We volgen de uitslagen, zoals gepubliceerd in ‘Scholen op de kaart’ om tot meer eenduidigheid te komen.</p> <p>*2022 - Fundamenteel niveau: Elke school in Nederland moet dus (zie hiernaast) boven de 85% scoren. Beneden de 85% is een ‘signaal voor de inspectie’. We scoren met 97.4% hier ruim boven. De scholengroep waarmee wij vergeleken worden, qua leerlingpopulatie enz. scoort gemiddeld 94,7%</p> <p>*2022 - Streefniveau: Voor onze school heeft de inspectie (o.a. aan de hand van de cijfers van het centraal bureau voor de statistiek (cbs)) een signaleringswaarde van 45.5% vastgesteld. Gelet op allerlei achtergrondkenmerken moeten we dit streefniveau (het hogere niveau op lees-, taal- en rekengebied minimaal halen. We scoren met 66,7% daar ruim boven. De scholengroep waarmee wij vergeleken worden, komt uit op 55.8 %.</p> <p>Lees en herlees dit stukje...! Het zijn cijfers waar we oprecht blij van worden! Bedenk ook dat het onderwijs uit eerdere leerjaren hierin eveneens meetelt!</p>
<p>B 2 - Tussenopbrengsten: We maken gebruik van de volgende toetsen:</p> <p>*Voor technisch lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DMT (Cito) • AVI (Cito) • Leestechiek en leestempo <p>*Voor begrijpend lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrijpend Lezen (Cito) <p>*Voor spelling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spelling (Cito) • Werkwoorden (Cito) <p>*Voor rekenen en wiskunde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekenen-Wiskunde (Cito) <p>*Voor Engels</p> <ul style="list-style-type: none"> • Engels (Cito) 	<p><u>Opmerkingen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Overal maken we gebruik (waar mogelijk) van de E-uitslagen in het schooljaar, dus van de einduitslagen in een groep. Dit betreft schooljaar 2021-2022</i> • <i>We houden ons aan de afnameregels en de afnametijd van de toetsen.</i> • <i>We verwerken de opbrengstgegevens in ParnasSys.</i> • <i>Voor de toets staat welke versie we gebruiken.</i> <p>Cito hanteert de volgende niveau-indeling wat betreft de toetsen. Deze zijn landelijk afgenomen. De scores van de beste 25% worden gelabeld met A enz. Zie hieronder:</p> <p>A = 25% B = 25% C = 25% D = 15% E = 10%</p> <p>De prestaties/scores van onze leerlingen worden daarmee vergeleken en krijgen zodoende ook een niveaubepaling. Idem wat betreft het gemiddelde van een groep.</p>

Onze toetsresultaten zijn als volgt:

Groep 3 (schooljaar 2021-2022):

Technisch lezen:

2018 DMT: B+

LOVS Leestechiek: A-

LOVS Leestempo: A-

Begrijpend lezen:

3.0 Begr. Lzn: B+

Spelling / Taalverzorging:

3.0 Spel. / Taalverz.: C+

Rekenen en Wiskunde:

3.0 Rek-Wisk: B+

Groep 4 (schooljaar 2021-2022):

Technisch lezen:

2018 DMT: A

LOVS Leestempo: B+

Begrijpend lezen:

3.0 Begr. Lzn: A-

Spelling / Taalverzorging

3.0 Spel. / Taalverz: B+

Rekenen en Wiskunde:

3.0 Rek-Wisk: B+

Groep 5 (schooljaar 2021-2022):

Technisch lezen:

2018 DMT kaart 3: A-

LOVS Leestempo: A+

Begrijpend lezen:

3.0 Begr. Lzn: B+

Spelling / Taalverzorging:

3.0 Spel. / Taalverz.: A-

Rekenen en Wiskunde:

3.0 Rek-Wisk: B-

Groep 6 (schooljaar 2021-2022):

Technisch lezen:

2018 DMT kaart 3: A

LOVS Leestempo: A-

Begrijpend lezen:

3.0 Begr. Lzn: B+

Spelling / Taalverzorging

3.0 Spel. / Taalverz: A-

Rekenen en Wiskunde:

3.0 Rek-Wisk: A-

Een groepsprestatie op B-niveau wil dus zeggen dat er boven het gemiddelde wordt gepresteerd. Een groepsprestatie op A-niveau wil zeggen dat het groepsgemiddelde minstens 25% boven het landelijk gemiddelde ligt enz.

Om een klein beetje (extra) onderscheid aan te brengen in de scores wordt er gewerkt met een driedeling: A+, A en A- enz. Een hoge B score is dan B+, een gemiddelde B score is dan B en een lage score is dan B-.

Schematisch ziet dit er zo uit:

A+ A A- B+ B B- C+ C C- D+ D D- E+ E E-

Analyse van de tussenresultaten:

• **Bijna alle groepen** scoren op de lees-, taal- en rekentoetsen (*ver*) *bovengemiddeld*. We hebben voor dit jaarverslag de volgende percentages voor de niveaus:

- **A-scores: 59%**
- **B-scores: 24%**
- **C-scores: 6%**
- **D-scores: 8%**
- **E-scores: 3%**

Beneden het gemiddelde (lager dan B-niv) scoren:

- Spelling & taalverzorging – gr.3
- Engels (2x) – gr.7
- Engels (2x) – gr.8
- Rek & Wisk. – gr.8

Engels valt natuurlijk op omdat het zo fors uitvalt.... We oriënteren ons niet voor niets op een nieuwe methode. Maar ook los daarvan blijft het een hele opgave om onze leerlingen op (boven)gemiddeld niveau te krijgen. Groep 3 scoort iets beneden het gemiddelde (op spelling en taalverzorging), groep 8 wat meer beneden het gemiddelde op rekenen & wiskunde. Deze cijfers hebben onze aandacht!

Doelen

Streefniveaus enz. zijn van uitermate groot belang. Dan weten we waar we naartoe werken en kunnen we alles op alles zetten als (groepen van) leerlingen deze niveaus mogelijk niet gaan halen.

Voor onze school (met minder dan 5% gewichtenleerlingen) hebben we voor alle toetsen gekozen voor een Cito lage II uitslag in de inspectie categorie (minder dan 15% gewichtenleerlingen).

Voor het technisch lezen zijn daarnaast bijv. de volgende doelen vastgesteld:

- Eind groep 3: minimaal AVI E3 (voor 80% van de II.)
- Eind groep 4: minimaal AVI E4 (voor 90% van de II.)

Groep 7 (schooljaar 2021-2022):

Technisch lezen:

2018 DMT kaart 3: A+

LOVS Leestempo: A-

Begrijpend lezen:

3.0 Begr. Lzn: A

Spelling / Taalverzorging

3.0 Spel. / Taalverz.: A-

3.0 Werkwoorden: A-

Rekenen en Wiskunde:

3.0 Rek-Wisk: A

Engels:

Alg Engels (lezen): D

Alg Engels (woordenschat): E

Groep 8 (schooljaar 2020-2021):

Technisch lezen:

2018 DMT: A+

LOVS Leestempo: A-

Begrijpend lezen:

3.0 Begr. Lzn: B

Spelling:

LOVS Spelling: A

LOVS Werkw: A-

Rekenen en Wiskunde:

3.0 Rek-Wisk: C-

Engels:

alg. Eng. lezen: D-

alg. Eng. Woordensch.: D-

- Eind groep 5: minimaal AVI E5 (voor 95% van de ll.)
- Eind groep 6: minimaal AVI E6 (voor 95% van de ll.)
- Eind groep 7: AVI (plus) (voor 95% van de ll.)

- Voor TBL / Leestempo: minimaal 80% van de ll. scoort C of hoger.
- Kinderen met leesproblemen vorderen min. 2 AVI-niv. per jr.
- Maximaal is 3% van de leerlingen dyslectisch.

Groeps- en leerlingbesprekingen

De groeps- en leerlingresultaten worden nauwgezet verantwoord en besproken tijdens de leerling- en groepsbesprekingen.

Er wordt antwoord gegeven op vragen als:

- Instructiebehoeften van leerlingen / groepen...?
- Meer of minder tijd m.b.t. de leerstofverwerving...?
- Snoeien in de hoeveelheid te verwerken leerstof..?
- Extra werk: hoe en waar?
- Eigen leerstofspoor nodig?

Inspectiebezoek en –rapporten (2017 en 2019)

In het voorjaar van 2017 en in het najaar van 2019 werd onze school bezocht door de inspectie. Er werden geen onvoldoendes aan onze school uitgedeeld. De rust, de structuur van onze school en het welbevinden van de leerlingen trok (in positieve zin) de aandacht van de inspecteurs. Uiteraard werden er aanbevelingen gedaan. Zie deze rapporten op onze website of op de website van de onderwijsinspectie.

B 3 - Doorstroomgegevens

Kleuter(school)verlenging:

Jaar	We meten dit door te kijken naar het aantal 7-jarige leerlingen op 1 okt. in groep 3, die niet zijn blijven zitten...!
2020	4% (= 1 leerling)
2021	0% (= 0 leerlingen)
2022	8% (= 2 leerlingen)

Opmerkingen:

- Landelijke onderzoeken wijzen uit dat het effect van kleuterschoolverlenging statistisch niet erg hard is te maken. Dat maant ons tot voorzichtigheid en doet ons deze maatregel alleen in duidelijke gevallen en na

Gemiddelde 2020-2022: 4%

Aantal doublures in de groepen 3 t/m 8 (zittenblijven):

Jaar	3	4	5	6	7	8
2020	1	0	0	0	0	0
2021	4	0	0	0	0	0
2022	2	0	0	0	0	0

In procenten: 2020: 0.8 % (1 van de 125 leerlingen in gr 3-8)

2021: 3.2 % (4 van de 124 leerlingen in gr 3-8)

2022: 1.6 % (2 van de 124 leerlingen in gr 3-8)

Gemiddelde 2020-2022: 1.8%

Aantal versnellingen ('klas' overslaan):

Jaar	3	4	5	6	7	8
2020	0	0	0	0	0	0
2021	1	0	0	0	0	0
2022	1	0	0	0	0	0

In procenten: 2020: 0 %

2021: 0.8 % (1 van de 124 leerlingen in de gr 3-8)

2022: 0.8 % (1 van de 124 leerlingen in de gr 3-8)

Gemiddelde 2020-2022: 0.5%

Vertrokken naar (v) / gekomen (g) van sbo-scholen/so-scholen

Jaar	1	2	3	4	5	6	7	8
2020 v	0	0	0	0	0	0	0	0
2020 g	0	0	1	0	0	0	0	0
2021 v	0	0	0	0	0	0	0	0
2021 g	0	0	0	0	0	0	0	0
2022 v	0	0	0	0	0	0	0	0
2022 g	0	0	0	0	0	0	0	0

In procenten: 2020: 0 % (idem) (vertrek)

2021: 0 % (idem) (vertrek)

2022: 0 % (idem) (vertrek)

Gemiddelde 2020-2022: 0 %

een zorgvuldig proces van afweging toepassen.

Inspectienorm: o.k. mits beneden de 12% (gemeten over drie schooljaren)

- Met name in groep 3 komen bij ons op school de doublures voor. Dat heeft te maken met het feit dat de kernvaardigheden in groep 3 verworven worden. Is dit niet of onvoldoende het geval kiezen we voor deze maatregel. Uiteraard na een zorgvuldig proces van afweging en in samenspraak met de ouders.

Inspectienorm: o.k. mits beneden de 3% (gemeten over drie schooljaren)

- We kiezen er voor om met name de periode in groep 1 en/of 2 te verkorten zodat de kinderen versneld in groep 3 kunnen starten met de (verdere) verwerving van de basisvaardigheden. Het zijn dan de kinderen in groep 3 die op 1 okt. van dat jaar nog geen 6 jr. zijn.

- Het aantal verwijzingen is al vele jaren heel laag op onze school. De laatste 15 jaar hebben we maar drie leerlingen verwezen naar het s(b)o....!

- Voor het EERST in heel veel jaren kregen we in 2019-2020 (mei '20) een terugplaatsing! Van sbo/so naar onze school. Het vermelden waard!

B 4 - Uitstroomgegevens

Jaar	Uitstroomniveaus:					
	VWO	HAVO	GL/TL	BB/KB	LWOO	Prakt.o
2020 15 - II	4	2	2	2	1	0
2020	combigroepen HAVO/GLTL – 4 II. HAVO/VWO – 0 II.					
2021 29 - II	7	9	6	2	2	0
2021	combigroepen HAVO/GLTL – 1 II. HAVO/VWO – 2 II.					
2022 21 - II	4	7	4	5	1	0
2022	combigroepen HAVO/GLTL – 0 II. HAVO/VWO – 0 II.					

LWOO = Leerweg Ondersteunend Onderwijs (niv. BB/KB)

Opmerking: We krijgen tegenwoordig van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek een brochure (laatste toezending is van okt. 2022) aangereikt met de titel 'Hoe gaat het met uw (oud-)leerlingen?' Een paar conclusies met betrekking tot onze school:

- Landelijk wordt **een hoger percentage** naar de laagste vo-niveaus LWOO / BB / KB verwezen; voor GL/TL geldt **een gelijk percentage** (gemeten over 3 jaar).
- Vergelijkbare scholen verwijzen **een lager percentage** naar de HAVO en **ongeveer hetzelfde percentage** naar het VWO als onze school (gemeten over 3 jaar).
- Na drie jaar blijkt **landelijk** 67% van de leerlingen op het geadviseerde niveau te functioneren, voor **onze school** is dat 79% (gemeten over 3 jaar).
- Na drie jaar blijkt in het laatste overzicht dat (**landelijk**) 12% lager is uitgekomen, voor **onze school** is dat cijfer 10% (gemeten over 3 jaar).
- Na drie jaar blijkt in het laatste overzicht dat (**landelijk**) 20% hoger is uitgekomen, voor **onze school** is dat 10% (gemeten over 3 jaar).

PS Het bovenstaande betreft de uitstroom vanuit de scholen in de jaren 2017 t/m 2019... Het gaat immers om de leerlingen in de 3^e klas van het vo.

Opmerkingen:

- De belangrijkste vo-school (cijfers 2022) is voor onze school het Van Lodensteincollege in Amersfoort (goed voor bijna 80% van de uitstroomleerlingen) gevolgd door De Passie in Utrecht (ongeveer 10%), De Guido in Amersfoort (ongeveer 5%) en De Driestar in Gouda (ongeveer 5%)
- We merken op dat we bij twijfel de leerlingen vaak op het hogere niveau laten starten... Daarnaast wordt er op een vo-school veel meer van de eigen werkzaamheid van de leerlingen verwacht. Die twee zaken leiden nog al eens tot het 'afzakken' naar een lager niveau. Daarnaast zijn er 'laatbloeiers' en 'doorzetters' die voor verrassingen blijven zorgen! **Inspectienorm: o.k. mits na 3 jr. 75% op of boven geadviseerd niveau functioneert.**

C. Gegevens over zorg en begeleiding

Aantal D-E scores in %

<p><u>Groep 1 (2021-2022)</u></p> <p><u>Rekenen voor kleuters:</u> Groep 1: 0%</p> <p><u>Taal voor kleuters:</u> Groep 1: 25%</p>	<p><u>Groep 2 (2021-2022)</u></p> <p><u>Rekenen voor kleuters:</u> Groep 2: 10%</p> <p><u>Taal voor kleuters:</u> Groep 2: 0%</p>
<p><u>Groep 3 (2021-2022)</u></p> <p><u>Technisch lezen:</u> DMT kaart 1 t/m 3: 14% Leestechiek: 15% Leestempo: 10%</p> <p><u>Begrijpend lezen:</u> Begr. Lzn: 14%</p> <p><u>Spelling / Taalverzorging:</u> Spelling / taalv.: 24%</p> <p><u>Rekenen en Wiskunde:</u> Rek-Wisk: 24%</p>	<p><u>Groep 4 (2021-2022)</u></p> <p><u>Technisch lezen:</u> DMT kaart 1 t/m 3: 9% Leestempo: 10%</p> <p><u>Begrijpend lezen:</u> Begr. Lzn: 5%</p> <p><u>Spelling / Taalverzorging:</u> Spelling / taalv.: 28%</p> <p><u>Rekenen en Wiskunde:</u> Rek-Wisk: 27%</p>
<p><u>Groep 5 (2021-2022)</u></p> <p><u>Technisch lezen:</u> DMT kaart 3: 12% Leestempo: 6%</p> <p><u>Begrijpend lezen:</u> Begr. Lzn: 0%</p> <p><u>Spelling / Taalverzorging:</u> Spelling / taalv.: 6%</p> <p><u>Rekenen en Wiskunde:</u> LOVS Rek-Wisk: 30%</p>	<p><u>Groep 6 (2021-2022)</u></p> <p><u>Technisch lezen:</u> DMT kaart 3: 4% Leestempo: 9%</p> <p><u>Begrijpend lezen:</u> Begr. Lzn: 17%</p> <p><u>Spelling / Taalverzorging:</u> Spelling / taalv.: 9%</p> <p><u>Rekenen en Wiskunde:</u> LOVS Rek-Wisk: 13%</p>
<p><u>Groep 7 (2021-2022)</u></p> <p><u>Technisch lezen:</u> DMT kaart 3: 6% Leestempo: 0%</p> <p><u>Begrijpend lezen:</u> Begr. Lzn: 0%</p> <p><u>Spelling / taalverzorging:</u> Spelling / taalv: 6% Werkwoorden: 0%</p> <p><u>Rekenen en Wiskunde:</u> Rek-Wisk: 0%</p> <p><u>Engels:</u> Lezen: nb Woordenschat: nb</p> <p>nb = niet beschikbaar</p>	<p><u>Groep 8 (2021-2022)</u></p> <p><u>Technisch lezen:</u> DMT kaart 3: 10% Leestempo: 5%</p> <p><u>Begrijpend lezen:</u> Begr. Lzn: 19%</p> <p><u>Spelling:</u> Spelling: 19% Werkwoorden: 24%</p> <p><u>Rekenen en Wiskunde:</u> Rek-Wisk: 29%</p> <p><u>Engels:</u> Lezen: 43% Woordenschat: 39%</p>

Opmerkingen:

De landelijke vergelijkingsgroep heeft **gemiddeld 15% D-scores en 10% E-scores.**

De D- en E-scorende leerlingen zijn leerlingen die we extra in de gaten moeten houden. Ze hebben achterstand enz.

Voor de leerlingenzorg is dus nodig dat we deze leerlingen goed in beeld hebben.

Het is een goede afspraak om de scores **boven de 25%** nader te analyseren:

Voor dit jaarverslag geldt dat voor **6** van de **39** toetsen!

- Groep 4: Spelling / taalv.
- Groep 4: Rek. en wisk.
- Groep 5: Rek. en wisk.
- Groep 8: Eng (lezen)
- Groep 8: Eng (wrdschat)
- Groep 8: Rek. en wisk.

In sommige groepen zitten meer kinderen met spelling- of rekenproblemen dan in een andere groep. Al de nodige inspanningen van onze kant (extra oefening, extra uitleg enz.) nemen dat niet weg. MAAR.... Ook bij deze uitslagen geldt dat we echt dankbaar mogen zijn om al deze resultaten ZO (vergeet al die coronaperikelen niet...) in het jaarverslag te MOGEN vermelden!

En wat betreft Engels schreven we al eerder in dit jaarverslag, dat we uitkijken naar de (of een) opvolger voor 'My name is Tom' (eerste versie).

<p><u>Aantal leerlingen met een arrangement</u> 2020: één 2021: geen 2022: één</p> <p><u>Aantal dyslectische leerlingen (met dyslexieverklaring):</u> 2020: drie 2021: twee 2022: drie</p> <p><u>Aantal leerlingen met een apart leerstofspoor:</u> 2020: geen 2021: geen 2022: geen</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen met een arrangement krijgen ambulante begeleiding. Ook is een (uitgebreid) handelingsplan voorhanden. • (Hoog)begaaftde leerlingen krijgen (vaak) minder instructie en hebben meer en andere verwerkingsopdrachten dan andere II. • Soms volgen leerlingen wel het minimumprogramma bij de rekenmethode, maar dat telt niet mee als een apart leerstofspoor... Onze ervaring en overtuiging blijkt ook hieruit: We willen zo lang mogelijk (vooral ook met extra instructie en oefening) de leerlingen meenemen in de methodische leergang.
---	--

D. Opbrengstgegevens met betrekking tot de ZIEN-vragenlijsten voor de leerlingen

In november 2022 hebben de groepen 5 tot en met 8 opnieuw de digitale afname gemaakt van Sociale Vaardigheden en Leer- en leefklimaat.

De belangrijkste categorieën zijn: **Betrokkenheid** (BT) en **Welbevinden** (WB). Hieronder zien we wat interessante gegevens, gebaseerd op de percentielscores van de leerlingsscores.

Opmerkingen:

- Alle scores zijn op **leerlingniveau** verzameld. Om vergelijkingen te kunnen maken met de ‘hoogste 5’ en de ‘laagste 5’ is dat gemiddelde gebruikt.
- Voor de hoogste 5 / laagste 5 hebben we gekeken naar de prestaties op Rekenen / Wiskunde + Begrijpend Lezen.

(ZIEN)GROEPSSCORES

Kleuren: Donker geel: beneden gemiddeld (8x = 29%) – lager dan 50, maar hoger dan 24
 groen: boven gemiddeld (15x = 63%) – hoger dan 49, maar lager dan 75
 blauw: ver boven gemiddeld (2x = 8%) – hoger dan 74.

Groep 5							
Alle leerlingen (22)			Hoogste 5			Laagste 5	
BT	WB		BT	WB		BT	WB
Ind.niv 68	Ind.niv 64		82	77		57	46
Groep 6							
Alle leerlingen (17)			Hoogste 5			Laagste 5	
BT	WB		BT	WB		BT	WB
Ind.niv 63	Ind.niv 53		63	62		54	40
Groep 7							
Alle leerlingen (24)			Hoogste 5			Laagste 5	
BT	WB		BT	WB		BT	WB
Ind.niv 48	Ind.niv 48		65	47		45	44
Groep 8							
Alle leerlingen (17)			Hoogste 5			Laagste 5	
BT	WB		BT	WB		BT	WB
Ind.niv 69	Ind.niv 66		59	57		73	65

BIJLAGE WAT BETREFT DE VERMELDE (ZIEN)GROEPSSCORES

Groepspercentages

Bovenaan een groepsprofiel of groepsoverzicht zie je percentages staan. Deze percentages geven het groepsmiddelde weer op basis van de ruwe scores. Dus niet op de (genormeerde) percentielscores. Het groepspercentage wordt per categorie als volgt berekend:

Behaalde scores op stellingen van alle leerlingen / (Max. haalbare score x aantal leerlingen)

x 100%

Omdat dit geen genormeerde score is, heeft een percentage niet altijd dezelfde waarde. Het kan daarom zijn dat bij een categorie met een strenge normering de leerlingen veel oranje en rood scoren, maar het percentage nog 80% is. Terwijl bij een andere categorie die een minder strenge normering heeft het percentage 80% is als er veel groene en blauwe scores zijn.

Een voorbeeld:

Alle 25 leerlingen hebben op de categorie Relatie andere kinderen (4 stellingen) overal een 3 gescoord.

$$4 \times 3 \times 25 = 300 / (24 \times 16 = 400) = 75\%$$

Onderstaande tabel geeft richting aan hoe je gemiddeldes kunt zien. Hierin is terug te vinden welk groepsgemiddelde hoort bij een leerlingpercentiel van 50%.

Bijlage - Overzicht ingestelde gemiddelden

Dimensie	Gemiddelde	Range (-4% / +4%)
Pestbeleving*	93%	89-97%
Pestgedrag	95%	91-99%
ZIEN! Leerling 5-8		
Sociale vaardigheden		
Ruimte nemen	71%	67-75%
Ruimte geven	76%	72-80%
Veiligheidsbeleving		
Veiligheidsbeleving*	90%	86-94%

Scores van onze school; wat betreft dit lijstje: **Blauw** – **boven** de range / **rood** - **beneden** de range

School met de Bijbel - Mdijk	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8
Betrokkenheid	81	78	71	79
Welbevinden	83	78	75	84
Relatie andere kinderen	87	83	89	88
Autonomie	70	67	68	76
Pestbeleving	93	94	95	96
Pestgedrag	93	98	95	99
Ruimte nemen	66	69	70	81
Ruimte geven	76	78	71	87
Veiligheidsbeleving	83	81	88	91

Totaaloverzicht (M- en E-toetsen schooljaar 2021-2022)

Opmerkingen:

- Niet elke toets heeft een inspectienorm! Sinds 2018-2019 zijn we gestopt met deze vergelijking. Er zijn te veel toetsen die geen inspectienorm meer kennen.
- We hebben meer M-toetsen dan E-toetsen. Groep 8 doet bijv. niet mee met de E-toetsen.
- **Aug. 2019 Nieuwe normen: Voortaan GROEPS- ipv LEERLINGnormen (tabellen HCO)**

Totaaloverzicht (excl. Engels)			
34 M-toetsen (2019 / 2020 / 2021) 35 M-toetsen (2022)			
26 E-toetsen (2019) 28 E-toetsen (2020 / 2021) 29 E-toetsen (2022)			
	Onder inspectienorm	Onder schoolnorm	Boven schoolnorm
M-toetsen 2019	nvt	6 toetsen – 18%	28 toetsen – 82%
M-toetsen 2020	nvt	2 toetsen - 6%	32 toetsen – 94%
M-toetsen 2021	nvt	4 toetsen – 12%	30 toetsen – 94%
M-toetsen 2022	nvt	6 toetsen – 17%	29 toetsen – 83%
E-toetsen 2019	nvt	3 toetsen – 12%	23 toetsen – 88%
E-toetsen 2020	nvt	3 toetsen – 11%	25 toetsen – 89%
E-toetsen 2021	nvt	2 toetsen – 7%	26 toetsen – 93%
E-toetsen 2022	nvt	3 toetsen – 11%	26 toetsen – 89%

F. Nog enkele wetenswaardige school- en leerlinggegevens (31-12-2022)

Met en & weten			
	2020	2021	2022
Aantal leerlingen	176 (per 31-12)	162 (per 31-12)	152 (per 31-12)
Aantal gezinnen	92 (gezinnen)	83 (gezinnen)	80 (gezinnen)
<i>Per woonplaats</i>	LL-verdeling		
<i>Maartensdijk</i>	126 - 71,6 %	59 – 72%	56 – 70%
<i>Groenekan</i>	16 - 9,1 %	9 – 11%	8 – 1%
<i>Westbroek</i>	9 - 5,1 %	5 – 6%	5 – 6%
<i>Utrecht</i>	8 - 4,6 %	2 – 2%	2 – 3%
<i>Hollandsche Rading</i>	8 - 4,6 %	3 – 4%	3 – 4%
<i>De Bilt</i>	2 - 1,1 %	1 – 1%	nvt
<i>Bilthoven</i>	2 - 1,1 %	1 - 1%	1 - 1%
<i>Tienhoven</i>	1 - 0,6 %	nvt	nvt
<i>Hilversum</i>	1 - 0,6 %	nvt	nvt
<i>Lage Vuursche</i>	2 - 1,1 %	1 – 1%	1 – 1%
<i>Woudenberg</i>	1 - 0,6 %	nvt	nvt
<i>Loosdrecht</i>	nvt	1 – 1%	1 – 1%
<i>Baarn</i>	nvt	1 – 1%	1 – 1%
<i>Zeist</i>	nvt	nvt	2 – 3%
Aantal afwijkende weging (per 1 okt.)	9 (5,1 %)(0.3) 6x(1.2) 3x	8 (5,0%)(0.3) 5x(1.2) 3x	9 (6,0%)(0.3) 6x(1.2) 3x
Aantal Ned. Nationaliteit (per 1 okt.) <i>vluchtelingenstatus</i>	173 (98.3%) 3 (1.7%)	160 (98.8%) 2 (1.2%)	152 (100%) nvt
Festiviteiten (Schoolbreed)	2020	2021	2022
<i>Koningsdag</i>	Nee	Ja	Ja
<i>Fietspuzzeltocht</i>	Nee	Nee	Nee
<i>Gezamenlijke maaltijd (1x per 4 jr)</i>	Nee	Nee	Nee
<i>Project met thema (1x per 4 jr)</i>	Nee	Nee	Nee
<i>Muzikale avond (1x per 4 jr)</i>	Nee	Nee	Ja
Rapportbesprekingen (2x per schooljaar)	Ja (per tel.)	Ja (per tel.)	Ja
Vergaderdruk			
Aantal personeelsvergaderingen (een dagdeel)	2x (ivm corona)	6x	5x
Aantal leerlingenbesprekingen	6x	6x	6x
Aantal bestuursvergaderingen	6x	8x	7x
Aantal ledenvergaderingen	1x	1x	1x
Aantal MR-vergaderingen	5x	4x	4x
Gegevens personeel			
<i>Ziekteverzuimpercentage</i>	2,98%	1,33%	1,39%
<i>Langdurig zieken</i>	1 pers.	0 pers.	0 pers.
<i>Vertrek naar andere school of ander werk</i>	0 pers.	0 pers.	0 pers.
<i>Pensionering</i>	0 pers.	0 pers.	0 pers.
<i>Nieuw personeel</i>	0 pers.	0 pers.	1 pers.
<i>Onbetaald verlof (6 mnd en langer)</i>	0 pers.	2 pers.	2 pers.